

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till skogslag samt till lagar om finansiering av hållbart skogsbruk och om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en skogslag och en lag om finansiering av hållbart skogsbruk. Samtidigt föreslås att lagen om enskilda skogar, lagen om skyddsskogar och skogsförbättringslagen upphävs. Därtill föreslås att i strafflagen görs en ändring till följd av att lagen om skyddsskogar upphävs.

Syftet med skogslagen är att främja en i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende bärkraftig skötsel och användning av skogarna så, att man tryggar såväl virkesproduktionens uthållighet som det att skogarnas biologiska mångfald bevaras i ekonomiskogarna. Lagen avses gälla också statens skogar.

I syfte att trygga virkesproduktionens kontinuitet stadgas genom skogslagen om en skyldighet att liksom för närvarande se till att återväxt åstadkoms där skog har avverkats. Likaså föreslås inskränkningar i alltför kraftiga gallringsavverkningar i produktiva skogar samt i förnyelseavverkning av ungskog.

I avsikt att trygga skogarnas mångfald föreslås att behandlingen av vissa särskilt viktiga och i regel mindre livsmiljöer skall begränsas. Behandlingen av dessa objekt bör ske på ett sätt som bevarar livsmiljöernas särdrag.

I avsikt att sammanjämka målen för skogsutnyttjandet och för mångbruket föreslås att

det upprättas regionala målprogram, på basis av vilka skogsbrukets och skogsnaturens utveckling följs samt regionala åtgärdsrekommendationer ges. Programmet avses också innehålla mål för allokering av de medel den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk avser.

Förslaget till skogslag innehåller de centrala målen för lagen om skyddsskogar, vilken föreslås bli upphävd, såsom stadganden om avverkningar i skyddsskogsområdet.

Påföljdssystemet ändras så, att det system enligt lagen om enskilda skogar som främst grundar sig på fredning av skog ersätts med straffrättsliga påföljder, dvs. ett system som baserar sig på straff och förverkandepåföljd.

Syftet med den föreslagna lagen om finansiering av skogsbruk är att upprätthålla och främja en bärkraftig skötsel och användning av skogarna enligt skogslagen. Genom lagen stadgas mera mångsidigt än nu om finansieringsstöd och incitament som avses, i en utsträckning som är större än vad som i skogslagen åläggs markägarna, trygga virkesproduktionens uthållighet, upprätthålla skogarnas biologiska mångfald och verkställa åtgärder som är viktiga för vården av skogsnaturen och för miljö vården.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1997. Målet är att lagarna ges och stadfästs så, att det finns tillräckligt med tid för de åtgärder ikraftträdandet förutsätter.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis	5
Skogslagstiftningen som en helhet	5
Lagen om enskilda skogar	6
Lagen om Forststyrelsen	7
Lagen om skyddsskogar	7
Skogsförbättringslagen	8
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	9
Allmänt	9
Sverige	9
Norge	10
Danmark	10
Tyskland	10
Storbritannien	10
2.3. Bedömning av nuläget	10
Lagstiftningen	10
Virkesproduktionen	11
Den skogliga mångfaldens tillstånd	12
Övrigt mångbruk	13
Sysselsättning	13
Verksamhetsmiljön	13
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	14
3.1. Mål och medel	14
3.2. De viktigaste förslagen	15
Allmänt	15
Skogslagen	15
Lagen om finansiering av hållbart skogsbruk	16
4. Propositionens verkningar	17
4.1. Ekonomiska verkningar	17
Skogslagen	17
Lagen om finansiering av hållbart skogsbruk	18
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	19
4.3. Miljöeffekter	19
4.4. Verkningar för medborgarna	20
5. Beredningen av propositionen	20
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	20
5.2. Beredningsorgan	21
5.3. Remissutlåtanden	21

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	22
6.1. Samband med andra propositioner	22
Revidering av lagen om naturskydd	22
6.2. Samband med internationella fördrag	22
6.3. Europeiska unionens finansiering av skogsbruket	23

DETALJMOTIVERING 24

1. Lagförslagen	24
1.1. Skogslag	24
1 kap. Allmänna stadganden	24
2 kap. Skogsavverkning och skogsförnyelse	27
3 kap. Tryggande av skogsnaturens mångfald	32
4 kap. Skyddsskogar och skyddsområden	34
5 kap. Tillsyn och påföljder	35
6 kap. Särskilda stadganden	37
7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	38
1.2. Lag om finansiering av hållbart skogsbruk	40
1 kap. Allmänna stadganden	40
2 kap. Tryggande av virkesproduktionens uthållighet	42
3 kap. Stöd för upprätthållande av skogarnas biologiska mångfald	47
4 kap. Vård av skogsnaturen	47
5 kap. Övriga främjande åtgärder	48
6 kap. Ansökan om samt beviljande, betalning och återkrav av finansiering samt påföljandena av detta	48
7 kap. Styrning och tillsyn	50
8 kap. Särskilda stadganden	51
9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	51
1.3. Lag om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen	52
2. Närmare stadganden och bestämmelser	52
3. Ikraftträdande	52
4. Lagstiftningsordning	52

LAGFÖRSLAGEN

1. Skogslag	54
2. Lag om finansiering av hållbart skogsbruk	62
3. Lag om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen	72

BILAGA

Parallelltexter

3. Lag om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen	73
---	----

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Ända sedan 1960-talet har den skogspolitiska målsättningen förändrats avsevärt. Fram till 1970-talets början var avverkningarna kraftiga i förhållande till skogstillgångarna och deras tillväxt, vilket ledde till att framför allt en ökning av skogstillgångarna uppställdes som mål för skogspolitiken, för att skogsindustrins tillgång till råvara skulle tryggas på lång sikt. De centrala instrumenten var den omfattande skogsförbättringsverksamhet som hade inletts på 1960-talet samt utvecklandet av vårdanvisningarna och behandlingsmetoderna för skogsbruk så att de motsvarade odlingsskogsbruk.

Tack vare den effektiverade skogsvården och skogsförbättringsverksamheten ökade virkesförrådets tillväxt så, att den årliga tillväxten har överstigit den årliga totalavgången sedan 1970-talets förra hälft.

De skogspolitiska målen definierades på 1980-talet och i början av 1990-talet i samband med Skog 2000-programarbetet. År 1985 offentliggjordes det omfattande programmet Skog 2000, som utarbetats av en programsektion som Ekonomiska rådet hade tillsatt. Det följdes av den rapport (arbetsgruppspromemoria MMM 1989:11) som kommissionen för efterlevnaden av programmet Skog 2000 sammanställde i slutet av 1980-talet. År 1992 avgav kommissionen för uppföljning av programmet Skog 2000 sitt betänkande (komm.bet. 1992: 5).

På 1980-talet lades tyngdpunkten för skogspolitiken vid en ökad användning av skogstillgångarna i stället för vid en ökad virkesproduktion. Nya mål för skogsvården och skogsanvändningen var också beaktandet av behovet av skogligt mångbruk och miljöaspekterna samt omsorgen om skogarnas hälsotillstånd.

Inom skogsbehandlingen har vården av skogsnaturen som helhet accentuerats ytterligare på 1990-talet. Den innefattar vid sidan av virkesproduktionen bevarande av skogarnas mångfald, miljövard i samband med skogsbruket och omsorg om skogslandskapet. Hotet om klimatförändringar har fört med sig en ny infallsvinkel i skogspolitiken, och hotet kan vara möjligt att avvärja bl.a. genom att skogarnas förmåga att binda kol utnyttjas och fossila bränslen ersätts med trä.

I större utsträckning än förr har man också försökt betrakta möjligheterna till skogligt mångbruk som en del av utvecklandet av den lokala näringsverksamheten.

På 1990-talet har också internationella fördrag och konsumentaspekter påverkat utformningen av skogspolitiken och metoderna för skogsbehandling. Allra mest har omläggningen av skogsbehandlingen och skogspolitiken påverkats av FN-konferensen för miljö och utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992 och den europeiska skogsministerkonferensen i Helsingfors 1993, där principerna för en bärkraftig skötsel och användning av skogarna fastställdes. Som uppföljning av Helsingforsavtalet har gemensamma europeiska kriterier och indikatorer som gäller en bärkraftig skötsel och användning av skogarna utarbetats. Här har Finland spelat en framträdande roll.

Statsrådet fattade den 15 juni 1994 ett principbeslut om genomförande av principerna för en hållbar skötsel och användning av skogarna. Statsrådet ansåg då att det var nödvändigt att inleda en total revidering av skogslagstiftningen där skogarnas ekonomiska, ekologiska och sociala betydelse beaktas, dock så, att skogsbrukets betydelse som nödvändig inkomstkälla för den lokala befolkningen inte äventyras.

Jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet fastställde den 13 juli 1994 utgående från de förslag arbetsgruppen för skogsbrukets miljöprogram (TM 1994:3 MMM) hade lagt fram i sin promemoria ett miljöprogram för skogsbruket som utgör en korttidsstrategi för det uthålliga skogsbruket i Finland. Programmet avses styra den finska skogs- och miljöpolitiken samt de ministerierna underställda organisationernas praktiskt inriktade verksamhet och forskning samt stöda utbildningen och rådgivningen inom skogsbruket.

Utnyttjandet av de förnybara skogstillgångarna har varit av central ekonomisk och samhälls- och miljöpolitisk betydelse. Man kan tänka sig ett alternativt utvecklingsförlopp, där bibehållandet och ökandet av virkestillgångarna inte skulle ha värnats och inga beslut angående dem skulle ha fattats. I det alternativet skulle basen för vårt näringsliv nu vara väsentligt smalare än vad som är fallet. Den effektivare skogsvården och den ökade virkespro-

duktion som följt därav har dock till en del genomförts på bekostnad av skogarnas mångfald, flora och fauna. De nuvarande virkestillgångarna, som är rikliga med avseende på industrins behov, ger en möjlighet att beakta tryggheten av skogarnas mångfald vid all skogsbehandling utan att det omedelbart äventyrar industrins tillgång till virke.

Lagen om enskilda skogar (412/67), som reglerar användningen av privatskogarna, gavs 1967.

Lagen har ändrats senare, men till sina väsentliga delar är den oförändrad. De materiella stadgandena om skogsanvändning som ingår i lagen är få och allmänt hållna. Lagen definierar minimikraven för tryggheten av virkesproduktionens kontinuitet. Förändringarna i skogsbehandlingen har i huvudsak gått att genomföra utan ingripanden i de materiella stadgandena i lagen om enskilda skogar. Med tanke på de skogspolitiska mål som har anammats de senaste åren utgör dock tryggheten av virkesproduktionen en alltför snäv infallsvinkel.

Hos oss har skogsbehandlingen främst styrts med hjälp av skogsbruksfrämjandet, såsom skogsbruksplaneringen och rådgivningen samt skogsförbättringsfinansieringen. Enligt skogsforskningsinstitutets bedömning kan omkring tio miljoner kubikmeter av virkesförrådets årliga tillväxt beräknas vara skogsförbättringsverksamhetens förtjänst.

De för skogsbruket väsentligaste förändringarna, vid sidan av att virkesreserven ökat, har gällt privatskogarnas innehavsstruktur och målen för skogsägandet. I takt med att skogsägarkåkens struktur har förändrats har skogsinkomsternas betydelse för skogsägarna minskat, medan de icke-ekonomiska målen för skogsinnehavet har blivit viktigare. Förändringarna i skogsinnehavsstrukturen förutsätter å sin sida att den främjande verksamheten och finansieringsformerna vidareutvecklas för att det skogspolitiska mål som gäller en bärkraftig skötsel och användning av skogarna skall uppnås.

Vid ingången av 1994 omvandlades forststyrelsen till ett statligt affärsverk. Med anledning av det har det uppstått behov att utsträcka de allmänna stadgandena om skogsbehandling att täcka också statens skogar. I 2 § lagen om Forststyrelsen (1169/93) anges målen för skötsel och användning av de statliga skogarna i Forststyrelsens besittning.

Finansieringsformerna för skogsbruket ger

flexibla möjligheter att stöda också andra samhälleliga mål, såsom ibruktagandet av energivirke och sysselsättningen.

Uppnåendet av virkesproduktionsmålet och målet att upprätthålla skogarnas mångfald grundar sig på bevarandet av förutsättningarna för ett privatekonomiskt lönsamt skogsbruk. Från skogslagstiftningssynpunkt innebär detta att skogsägarnas skyldigheter ligger på en skälighetsnivå, att samhällsfinansieringen allokeras i enlighet med den föreslagna skogslagens mål och att rådgivningsstödet till skogsägarna bibehålls. Om skogsbrukets lönsamhet försvagades betydligt skulle förutsättningarna att sammanjämka de mål som hänför sig till skogsanvändningen och också anges i internationella fördrag urholkas.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Skogslagstiftningen som en helhet

Stadganden om skogsbehandling ingår närmast i lagen om enskilda skogar, genom vilken behandlingen av skogar som inte ägs eller besitts av staten regleras. Lagen om Forststyrelsen (1169/93) innehåller stadganden om målen för behandlingen av de skogar Forststyrelsen besitter. Lagen om skyddsskogar (196/22) stadgar om bl.a. principerna för skogsbehandlingen inom det skyddsskogsområde som statsrådet har definierat särskilt.

Grundförbättringsverksamheten i privatskogarna främjas genom statlig finansiering enligt vad som stadgas i skogsförbättringslagen (140/87). I skogsförbättringslagen definieras de arbetslag som kan stödas och finansieringsvillkoren för arbetena.

Om organisationen för tillsyn över och främjande av privatskogsbruket har tidigare stadgats i lagen om skogscentraler och skogsnämnder (265/91). Om skogsvårdsföreningarna, som styrs av skogsägarna, stadgas i lagen om skogsvårdsföreningar (558/50).

Lagen om skogscentraler och skogsnämnder har upphävts genom lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentraler (1474/95) som trädde i kraft den 1 mars 1996. Genom reformen sammanslogs de tidigare skogscentralerna och de fråntogs sina myndighetsuppgifter. Efter nämnda tidpunkt sköts myndighetsuppgifter av de regionala skogscentraler som bildats av skogsnämnder-

na och står direkt under jord- och skogsbruksministeriets styrning och tillsyn.

Organisationen för främjande av och tillsyn över skogsbruket har enligt förslaget alltså en betydande roll att spela vid uppnåendet av målen för den föreslagna skogslagen och den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk samt vid administrationen av och tillsynen över de uppgifter som anges i lagarna.

Lagen om enskilda skogar

Lagen om enskilda skogar förbjuder skogsskövling. Lagen innehåller skyldigheten att förnya skog efter förnyelseavverkning samt kravet att behandla utvecklingsduglig skog rationellt. Lagen har tolkats så, att alltför kraftiga beståndsvårdande avverkningar och alltför tidiga förnyelseavverkningar inte anses utgöra rationell behandling av ungskog.

Det förbud mot skogsskövling som ingår i lagen om enskilda skogar går tillbaka till 1886 års skogslag. Den nuvarande lagen om enskilda skogar är till sina väsentliga delar likartad som 1917 års förordning angående åtgärder till förekommande av skogsskövling och 1928 års lag om enskilda skogar. Ända sedan 1917 års förordning har stadgandena innehållit ovan nämnda skogsförnyelseskyldighet och principen om rationell behandling av ungskog.

Förnyelseavverkning med därpå följande förnyelse skall verkställas enligt en avverknings- och förnyelseplan som skogsnämnden har godkänt eller enligt en skogsbruksplan som skogsnämnden har granskat i fråga om avverkningen. En anmälan om avverkning till avsalu skall lämnas in till skogsnämnden minst sju dagar innan avverkningen inleds.

Lagen om enskilda skogar innehåller dessutom stadganden om bl.a. förrättande av syn, fredning av skog och utförande av avverkningsförbud.

Fram till den 1 mars 1996 har skogsnämnderna övervakat efterlevnaden av lagen om enskilda skogar under tillsyn av jord- och skogsbruksministeriet och under skogscentralernas styrning. I fråga om verkställigheten av lagen om enskilda skogar har man stannat för ett förfarande där tillsynen över lagen har anförtrots en organisation inom den indirekta offentliga förvaltningen. Vid skogsnämnderna har lagtillsynsuppgifterna

hittills letts av en direktion där skogsbrukets olika intressegrupper varit representerade och där skogsägarna har varit starkast företrädde. Skogscentralerna har meddelat anvisningar om lagtillsynen med tanke på iakttagandet av lagen om enskilda skogar.

En väsentlig utgångspunkt för tillämpningen av lagen om enskilda skogar har bestått i att åtgärderna har bedömts beståndsvis. Denna princip om beståndsvist skogsbruk har tillämpats när man övervägt om skogsförnyelsen har äventyrats eller ej samt när man övervägt i vilka fall utvecklingsduglig skog har behandlats rationellt.

Lagen om enskilda skogar har ändrats 1987, 1991, 1993 och 1994. Ändringarna har gällt förrättningen av syn, användningen av skogsbruksplaner för enskilda lägenheter som i lagen avsedda avverknings- och förnyelseplaner, sloandet av säkerheter för åstadkommande av återväxt, beaktandet av viltvårdssynpunkter samt tillämpningen av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. De mest betydande skyldigheterna och begränsningarna för markägare som lagen om enskilda skogar stadgat om har dock förblivit oförändrade.

De från praktisk synpunkt viktigaste ändringarna av lagen om enskilda skogar har gällt utnyttjandet av uppgifter i skogsbruksplaner för enskilda lägenheter i stället för särskilda avverknings- och förnyelseplaner samt sloandet av den obligatoriska säkerhetsdepositionen.

Vid övergången mellan 1960- och 1970-talet konstaterades i genomsnitt 1 500 hektar årligen ha skövlats i den mening som avses i lagen om enskilda skogar. Från 1970-talet ända fram till mitten av 1980-talet var motsvarande areal i medeltal 500 hektar om året. Fram till 1990-talet har skogsskövling konstaterats på några tiotal hektar årligen. Det beror dels på att skogsbehandlingen har förbättrats tack vare den främjande verksamheten, dels — särskilt på 1990-talet — på att lagen om enskilda skogar har tillämpats enligt en annan praxis.

Under det senaste årtiondet har den kraftiga ökningen av virkesreserven påverkat praxis för tillämpning av lagen om enskilda skogar. I synnerhet på 1990-talet har tillämpningen av lagen om enskilda skogar påverkats också av ett medvetet behov att trygga skogarnas biologiska mångfald.

Lagen om Forststyrelsen

Lagen fastställer att Forststyrelsen på ett hållbart och effektivt sätt skall vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som den har i sin besittning. I sin verksamhet skall Forststyrelsen i tillräcklig grad beakta skyddandet av skogarnas biologiska mångfald och en ändamålsenlig ökning av denna, tillsammans de övriga mål som uppställts för vården, användningen och skyddet av skogarna.

I lagen, som trädde i kraft vid ingången av 1994, accentuerades skyddet av skogarnas biologiska mångfald i ekonomiskogarna jämfört med den tidigare lagen om forststyrelsen (264/91). Styrningen och finansieringen av de naturskyddsuppgifter som anförtrots Forststyrelsen övergick till miljöministeriet i sin helhet.

Lagen om skyddsskogar

På grundval av lagen om skyddsskogar kan jord- och skogsbruksministeriet i trakter där skogarnas bevarande är nödvändigt för att förhindra att skogsgränsen förskjuts förklara vissa skogsområden för skyddsskogsområden. På skyddsskogsområdet är det endast med tillstånd av skogsnämnden tillåtet att bruka skog som ägs av någon annan än staten för annat ändamål än till lägenhetens husbehov. Då särskilda ortsförhållanden påkallar det kan jord- och skogsbruksministeriet också inskränka tagande av husbehovsvirke på skyddsskogsområdet eller förbjuda det helt och hållet.

Enligt det statsrådsbeslut angående Lapplands skyddsskogsområde som utfärdades 1939 (137/39) omfattar Lapplands skyddsskogsområde kommunerna Utsjoki och Enontekis samt delar av kommunerna Salla, Savukoski, Sodankylä, Enare, Kittilä, Kolari och Muonio. Skyddsskogsområdet omfattar ca 3,3 milj. hektar, av vilket staten äger 91 procent. De ekonomiskogar på skyddsskogsområdet som omfattas av avverkningsverksamhet upptar ca 0,4 milj. hektar. Utmärkningen av skyddsskogsområdets gränser i terrängen slutfördes 1978.

Till den del markägares rätt att ta husbehovsvirke i sin egen skog inskränks eller förbjuds helt och hållet, skall Forststyrelsen anvisa markägaren motsvarande mängd husbehovsvirke i skog som tillhör staten. Om detta inte är möjligt, skall staten betala en

årlig gottgörelse i pengar för inskränkningen i skogsnyttjanderätten eller lösa in lägenheten, ifall ägaren yrkar detta. Inlösningsskyldigheten gäller inte renskötsellägenheter som avses i lagen om renskötsellägenheter (590/69), numera renhushållningslagen (161/90). De senaste åren har bara några tiotal kubikmeter husbehovsvirke anvisats i statens skogar.

Enligt lagen om skyddsskogar kan jord- och skogsbruksministeriet meddela inskränkande föreskrifter om renbete inom ett skyddsskogsområde, om sådana är nödvändiga för förhindrande av att skogsgränsen förskjuts. Inskränkande föreskrifter har inte meddelats med stöd av lagen.

Enligt lagen om skyddsskogar kan jord- och skogsbruksministeriet också fastställa skyddsområden och meddela föreskrifter om hur skog eller skogsmark som hör till dem skall behandlas. Det är möjligt att inrätta skyddsområden, om skogens bevarande till skydd för bosättning eller odling på särskilt definierade områden påkallar större inskränkningar i skogens användning än vad som stadgas i lagen om enskilda skogar. Sådana områden är för vindar synnerligen utsatta holmar och stränder vid havet eller de inre vattnen samt höjder och branter. Vidare kan skyddsområden inrättas för att bevara skog för förekommande av jordras eller som skydd mot flygsand.

Åren 1928 och 1937 inrättades några skyddsområden som gick förlorade vid landöverträdelserna efter andra världskriget. Skyddsområden har inte inrättats senare.

Lagen om skyddsskogar begränsar också avverkningar på stränderna av fiskevatten i gemensam ägo. Avsikten med det är att trygga fiskens trevnad. Ytterligare förbjuder lagen om skyddsskogar förstörandet och skadandet av träd och trädgrupper som av ålder tjänat som landkänning eller vägledning för sjöfarten.

Tillsynen över iakttagandet av lagen om skyddsskogar utövas av Forststyrelsen i fråga om statens skogsområden och av skogscentralen i fråga om övriga skogsområden. Enligt statsrådets beslut angående Lapplands skyddsskogsområde betalas av statsmedel utgifter som förorsakas av ledandet av stämplingsarbeten för avverkning och lönerna för hjälpmanskap som behövs vid husbehovsavverkning.

I lagen stadgas dessutom om hörande vid inrättandet av skyddsskogs- och skyddsom-

råden samt om straff för lagöverträdelser.

Skogsförbättringslagen

Den första lagen om skogsförbättring stiftades 1928. Lagen var tidsbegränsad och reviderades med fem års mellanrum. År 1967 stiftades en bestående lag om skogsförbättring (413/67). Stadgandena om skogsförbättring reviderades i sin helhet vid ingången av 1987. Sedan dess har stadgandena ändrats flera gånger. De senaste ändringarna trädde i kraft vid ingången av 1993. Då omvandlades skogsförbättringslagens dittillsvarande huvudprincip, främjande av virkesproduktionen i enskilda skogar, till främjande av skötseln och underhållet av skogarna.

Skogsförbättringspengarna inriktas på främjandet av åtgärder som syftar till bättre skötsel och användning av privatskogarna, varvid förhållandena i landets olika delar samt miljövårds- och sysselsättningspunkter samtidigt beaktas.

Nya arbetslag har inlemmats i skogsförbättringslagen, i stor utsträckning i enlighet med hur behövligt vart och ett arbetslag har ansetts vara med tanke på skogarnas utveckling. Antalet arbetslag som omfattas av skogsförbättringslagen har därmed utsträckts till praktiskt taget alla skogsvårds- och grundförbättringsarbeten i en eller annan form.

Finansieringen av skogsförbättringsarbeten reviderades vid ingången av 1993 så, att statsfinansieringen numera i huvudsak består av stöd. Stödets relativa andel är lika stor för alla arbetslag. Inom de olika finansieringszonerna utgör stödet 30—75 procent av verkställighetskostnaderna. Vid iståndsättningsdiknings- och skogsvägsprojekt som flera lägenheter genomför gemensamt kan markägaren i stället för statligt stöd beviljas lån när de verkställighetskostnader han skall betala uppgår till minst 8 000 mark. Genom de ändringar som gällt långivningen har lånefinansieringen minskat avsevärt jämfört

med tidigare, och också antalet lån som beviljats årligen har gått ned.

Vid samfälliga iståndsättningsdiknings- och skogsvägsarbeten skall en skogsförbättringsplan som skogsnämnden godkänner uppgöras innan arbetet inleds. I fråga om andra arbetslag eller verkställighetsformer för arbetena behövs en förhandsgodkänd plan bara i de fall jord- och skogsbruksministeriet föreskrivit om.

För arbeten som markägaren själv utför beviljas skogsförbättringsfinansiering utgående från de genomsnittliga kostnader jord- och skogsbruksministeriet årligen fastställer. När markägaren anförtror skogsnämnden utförandet av ett arbete fastställs det statliga stödet enligt de faktiska kostnaderna. Om arbetet utförs av en skogsvårdsförening eller någon annan som skogsnämnden godkänner, fastställs statens stöd enligt de faktiska kostnaderna eller högst enligt de maximikostnader som jord- och skogsbruksministeriet årligen fastställer.

De senaste åren har skogsnämnderna årligen fattat 12 000—16 800 finansieringsbeslut som baserat sig på skogsförbättringsplaner. Efter genomförandet har drygt 30 000 skogsförbättringsprojekt godkänts för finansiering årligen.

Under 1990—1994 har i medeltal följande mängder skogsförbättringsarbeten verkställts varje år:

skogsförnyelse	34 000 ha
plantbeståndsvård	75 000 ha
iståndsättning av ungskog	39 000 ha
iståndsättningsdikning	76 000 ha
byggande av skogsväg	2 000 km

Utöver dessa har hyggesbränning och skogsvitaliseringsgödsling verkställts på ca 1 000 hektar om året. Årligen har i genomsnitt 550 000 kubikmeter energivirke tillvaratagits i samband med plantbeståndsvård och iståndsättning av ungskog.

Av följande tabell framgår de skogsförbättringspengar som använts under 1990—1995.

Användningen av skogsförbättringspengar under 1990—1995 (milj. mk)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Statligt stöd	223	237	216	255	222	183
varav till planering och arbetsledning	78	86	70	67	51	41
Lån	186	146	173	80	43	24
Totalt	409	383	389	335	265	207

I skogsförbättringspengarna ingår också användningen av medel som beviljats på grundval av lagen om iståndsättning av underproduktiva skogar i Lappland.

En del av det statsbidrag som har beviljats skogsnämnderna utöver skogsförbättringspengarna har närmast använts till planering och arbetsledning vid genomförandet av sådan iståndsättningsdikning och sådant byggande av skogsväg som skett som samfälliga projekt.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Allmänt

Lagstiftningen angående skogsanvändningen har nyligen reviderats i bl.a. Sverige, Norge och Danmark. Vid myndigheternas styrning av skogsanvändningen har drag av normstyrning och ekonomisk styrning anamats i varierande utsträckning. Skogslagstiftningen i Sverige har baserat sig på normstyrning, även om en del sådana drag frångicks när skogsvårdslagen reviderades 1993. Ett motsatt exempel är Storbritannien, där den skogspolitiska styrningen närmast grundar sig på ekonomiska incitament.

De skogsvårds- och grundförbättringsarbeten som understöds med allmänna medel har i allmänhet olika ekonomiska och regionalpolitiska mål samt mål som hänför sig till skogarnas skyddsverkan, rekreationen och naturvärden. Beaktandet av miljöfrågor har accentuerats i flera länder. I Europeiska unionens (EU) medlemsstater är åkerbeskogningen det viktigaste skogsförbättringsarbetet. Dess omfattning kommer att öka kraftigt, tack vare olika stöd.

De nationella stödformerna för skogsförbättring är direkta penningunderstöd eller incitament som ansluter sig till långivning, räntestöd eller skatteförmåner. Det statliga stödet till enskilda skogsägare motiveras allmänt med att det lönar sig för staten att stöda sådana skogsförbättringsåtgärder som ekonomiskt sett är mindre attraktiva för skogsägarna men som på det nationella planet är produktiva och därmed förnuftiga investeringar. Vanligtvis är stöden regionalt graderade. Det nationella stödet fördelas oftast i form av bidrag, som ersätter kostnaderna för åtgärderna ända upp till en viss gräns.

Sverige

I Sverige finns det 22 miljoner hektar ekonomiskog. Virkesförrådets årliga tillväxt är över 90 miljoner kubikmeter.

Skogsvårdslagen, som stiftades 1979, ändrades avsevärt i början av 1993. Reformen föregicks av ett omfattande utredningsarbete som den år 1990 tillsatta parlamentariska skogspolitiska kommittén utförde. Den reviderade skogspolitiken innefattar såväl ett virkesproduktionsmål som ett miljömål. Målen är jämbördiga. Syftet med skogsvårdslagen definierades som en uthålligt god avkastning och behållande av den biologiska mångfalden.

Andra utgångspunkter för den nya skogsvårdslagen var behovet att luckra upp den tidigare så detaljerade regleringen av skogsbehandlingen. En ökning av de enskilda markägarnas valfrihet i fråga om skötseln och användningen av skogarna ansågs också främja uppnåendet av skogsbrukets miljömål.

Enligt skogsvårdslagen skall ny skog anläggas på skogsmark efter förnyelseavverkning och skador på skog samt om marken ligger outnyttjad eller om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande. I samband med reformen lindrades skyldigheten att anlägga ny skog i fråga om sådana trädbestånd som är i dåligt skick i virkesproduktionshänseende.

Bestämmelserna om avverkning förenklades. I de tidigare bestämmelserna hade bara en viss röjning och gallring samt slutavverkning fastställts som tillåtna avverkningsmetoder. Skogsröjning eller gallring skulle tidigare utföras till den del trädbeståndets täthet hämmade produktionen av värdefullt virke. Vid reformen gavs skogsägarna friare händer att själva bestämma om tidpunkten för avverkning. Avverkning av gallringsskog skall dock fortfarande vara ändamålsenlig för återväxten eller främja skogens utveckling. Skogsmyndigheterna kan också föreskriva en ålder under vilken trädbestånd inte får förnyas.

Skogsvårdslagen innehåller bestämmelser om beaktande av naturvård och kulturmiljövård, behandling av fjällnära skog och ädelövskogar, bekämpning av insektshärjning och upparbetning av skadad skog, beskrivning av miljökonsekvenser och hänsyn till rennäringen.

Den statliga finansieringen av åtgärder till

stöd för virkesproduktionen har skurits ned. Staten beviljar skogsägarna direktstöd bara för vissa skogsvårdsarbeten samt för omsorg om kultur- och naturvärdena. Statsmedel beviljas inte längre för skogsdikning, skogsodling på dåligt avkastande mark eller fröplantager av skogsträd. Byggandet av skogsvägar finansieras bara på arbetsmarknadspolitiska grunder.

Norge

Skogarna i Norge upptar 7 miljoner hektar. En fjärdedel av landarealen klassificeras som svårframkomlig. De norska skogslagarna är från 1965, men de har kompletterats 1993. Genom skogsvårds- och grundförbättringsarbeten som staten understöder har man försökt öka skogsavverkningsmöjligheterna. Samtidigt har skogens betydelse som skyddstäck, naturvärde och föremål för mångbruk betonats. De olika skogsvårdsstöden betalas för det mesta i form av bidrag som en relativ andel av kostnaderna. Bidragen är störst i Nord- och Västnorge samt i fjälltrakterna.

Det stöd som ingår i statsbudgeten styrs nästan helt och hållet till skogsvård och virkesproduktion samt byggande av skogsvägar. År 1994 var det statliga stödet till skogsförbättring drygt 40 procent mindre än 1993. Den offentliga finansieringen av skogsförbättringen kommer att sjunka ytterligare de närmaste åren.

Danmark

Det skogspolitiska målet för Danmark har bestått i att öka skogsarealen. Denna har i själva verket fördubblats sedan 1800-talet. Målet på lång sikt är att fördubbla den nuvarande skogsarealen. Det årliga målet för beskogning av åkrar och öppna ytor ligger på 10 000 hektar.

Utöver det ekonomiska utnyttjandet av de ca 500 000 hektaren skog i Danmark har det redan länge framhållits att skogsvegetationen är betydelsefull inte bara för mångbrukets skull utan också som skyddstäck och en viktig del av landskapet.

Tyskland

De nationella skogslagarna utgör grunden för delstaternas skogslagar. I Tyskland har tre tydliga mål fastställts för skogarna: ekonomisk nytta, skyddsverkan och rekreation.

De stödåtgärder som är inriktade på skogsbruket har också ett viktigt landsbygdpolitiskt mål. Det anses rationellt att stöda skogsbruket med allmänna medel, eftersom det allmänna gagnas.

En lag om främjande av jordbrukets struktur och kustskyddet anger de ramar inom vilka skogsbruket främjas med förbundsstatens medel. Förbundsstaten betalar 60 procent av de olika skogsbruksstöden och delstaten betalar de återstående 40 procenten. Med de här nationella samfinansierade privata skogsbruksmedlen stöds skogsvårdsarbeten, byggandet av skogsvägar samt skogsägarnas ekonomiska sammanslutningar.

Storbritannien

I Storbritannien finns det 2,4 milj. hektar skog. I Storbritannien baserar sig skogsbruksstyrningen nästan enbart på ekonomisk styrning. Inom skogspolitiken har utvecklandet av systemet med beskogningsstöd och privatiseringen av skogar framhävts de senaste åren. Det nationella systemet med beskogningsstöd är arealbaserat. Under innevarande sekel har skogsarealen fördubblats; den har stigit från fem procent till tio procent. Beskogningsstöden har dock ställvis lett till att miljövärden gått förlorade. Skogspolitiken och åtgärderna för stödjande av skogsbruket är inte identiska i England, Wales, Skottland och Nordirland.

I Storbritannien har den andel av beskogningsstöden som EU betalar varit omkring 25 procent årligen. Det nuvarande beskogningsmålet är 33 000 hektar om året. Högländernas skogsbruk grundar sig på effektivitet och på en beskogningspolitik som gynnar barrträd, medan lågländerna gynnar traditionella lövträdsdominerade skogar. Minskning av jordbruksproduktionen, gynnande av endemiska lövträds-skogar och betoning av miljövärdena utgör centrala principer för Storbritanniens nuvarande beskogningsprogram.

2.3. Bedömning av nuläget

Lagstiftningen

De materiella stadgandena om skogsanvändning som ingår i lagen om enskilda skogar är få och allmänt hållna. Inom ramen för de minimikrav lagen förutsätter har lagen gjort det möjligt att ändra skogsbehandlings-

metoderna i enlighet med den samhälleliga och ekonomiska utvecklingen. Likaså har det varit möjligt att ta i bruk de nya rön som erfarenheterna och forskningen har utmynnat i utan att det varit nödvändigt att ändra lagen.

Å andra sidan kan man anse det vara ett missförhållande att lagens rentav alltför allmänt hållna uttryckssätt har lämnat gott om rum för tolkning utan att ändå innehålla tillräckliga stadganden om bemyndigande att föreskriva närmare om olika frågor genom normer på lägre nivå. Numera anses utgångspunkten dock vara den att de offentligrättsliga skyldigheter som berör medborgarna skall definieras genom stadganden på lagnivå.

I fråga om andra mål än det som gäller virkesproduktionen motsvarar lagen om enskilda skogar inte målen för en bärkraftig skötsel och användning av skogarna.

Det är också nödvändigt att bredda det urval av finansieringsalternativ som skogsförbättringslagen erbjuder.

Virkesproduktionen

Skogarna upptar 23,2 milj. hektar (76 %) av vår landareal. Av detta är 20,1 milj. hektar skogsmark och 3,1 milj. hektar tvinmark. Dessutom finns det 3,1 milj. hektar impediment som räknas in i skogsbruksmarken. Utdikningen av torvmarker för virkesproduktionsändamål har ökat skogs- och tvinmarken med 1,4 milj. hektar.

Virkesförrådets sammanlagda volym är ca 1 900 milj. kubikmeter. Den årliga tillväxten är drygt 85 milj. kubikmeter. Den genomsnittliga avgången har varit 50—55 milj. kubikmeter om året. Avgången innefattar både gagnvirke och det avverkningsavfall som blir kvar i skogen samt de träd som dör av sig själva. Virkesförrådets årliga tillväxt har varit större än avgången ända sedan början av 1970-talet.

Den årliga skogsförnyelsearealen har varit 150 000—170 000 hektar. I södra Finland beviljas statlig finansiering för skogsförnyelse vad gäller områden som drabbats av förödelse i naturen och skogar som är betydligt underproduktiva. I norra Finland, varmed avses skogsnämnderna i Lappland, nordöstra Finland, Kajanaland och norra Österbotten, spelar det statliga stödet en väsentlig roll för iståndsättandet av de underproduktiva skogarna.

I norra Finland är rotprisinkomsterna av förnyelseavverkningar låga, och förnyelsekostnaderna slukar en anmärkningsvärd del av avverkningsinkomsterna jämfört med hur det är i södra Finland. Utan statligt stöd skulle avverkningarna rikta sig bara till sådana objekt där trädbestånden är rikliga, medan de underproduktiva trädbestånden inte alls skulle förnyas. Giltighetstiden för lagen om iståndsättning av underproduktiva skogar i Lappland har förlängts till utgången av 1998. Det har antagits att skogsförbättringsarbeten på ytterligare ca 25 000 hektar kommer att omfattas av finansiering enligt nämnda lag under 1996—1998, om de nuvarande anslagen bibehålls. I norra Finland kommer behovet av skogsförnyelse i privata skogarna att vara ca 30 000 hektar om året under de närmaste åren, av vilket en del omfattas av inte bara den nämnda lagen utan också av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.

Behovet av skötselarbeten i ungskog utgör 200 000 hektar om året, av vilket ca 80 000 hektar kan verkställas årligen med statligt stöd, om skogsförbättringspengarna förblir på nuvarande nivå. Av detta utgör omkring hälften sådana skötselobjekt där skogen är i storskogsstadiet, dvs. äldre än plantbestånd. Dessa områden kommer årligen att avkasta uppskattningsvis 0,7 milj. kubikmeter energivirke.

Behovet av iståndsättningsdikning är 90 000—100 000 hektar om året. Virkesmarknadsläget inverkar dock kraftigt på dikningsmängden, eftersom de områden som iståndsätts bör vara i tillfredsställande skick från skogsvårdssynpunkt.

Byggandet av skogsvägar innefattar dels byggande av nya vägar, dels grundlig reparation av gamla vägar. Enligt de regionala inventeringar av vägbehovet som skogsnämnderna har utfört omfattas 2,5 milj. hektar av privata skogarna i hela landet av ett bristfälligt vägnät. I norra Finland har hälften och i södra Finland 20—30 procent av områdena i skogsbruksproduktion ett bristfälligt vägnät. Nedläggningen av timmerflotningen i norra Finland leder på vissa områden till behov av att bygga ut skogsvägar för att inrikta vägnätet på ett nytt sätt. Det uppskattas att ytterligare ca 25 000 kilometer nya skogsvägar behövs i hela landet.

Skogsförbättringspengar används som nationell delfinansiering av de skogsförbättringsprojekt som genomförs i de program

EU har godkänt. Sådana program är mål 5b- och mål 6-programmet samt programmet för skogsbruksåtgärder inom jordbruket. Det har uppskattats att 35 milj. mk fås för finansiering av verkställighetskostnaderna för skogsförbättringsarbeten år 1995 via EU:s program. Den nationella finansieringsandelen skulle då utgöra 38 milj. mk.

Även om det statliga stödet inte gör det möjligt att öka virkesanvändningen särskilt mycket på kort sikt, går det att påverka inriktandet av avverkningar på vissa objekt genom finansiering av skogsförnyelse, vård av ungskog och iståndsättning av dikningsområden. I synnerhet i Lappland har avverkningarna kunnat inriktas på de områden där de är mest nödvändiga med tanke på en gynnsam skogsutveckling. Genom stödet för tillvaratagande av energivirke kan anskaffningen av energivirke främjas där det finns efterfrågan.

Det statliga stödets betydelse bör framför allt uppfattas så, att det med hjälp av de åtgärder som stöds närmast går att upprätthålla trädbeståndens tillväxtförmåga och att möjligheterna att använda skogarna i framtiden kan förbättras genom en riktig styrning av skogsvårdsåtgärderna. Byggandet av skogsvägar skapar och upprätthåller ett tillräckligt omfattande och effektivt skogstransportnätverk för virkestransport året om.

Den senaste ändringen av skogsförbättringsfinansieringen, som företogs 1993, innebär att markägarnas finansieringsandel steg i fråga om skogsförbättringsarbetena. Då man från den tidigare totalfinansieringen av arbetena (statligt understöd och lån) har gått över till en på statligt stöd baserad delfinansiering, är utförandet av skogsförbättringsarbeten i avgjort högre grad än förr beroende av markägarnas möjligheter och vilighet att delta i arbetsutförandet, antingen genom direkta egna medel eller genom eget arbete. Eftersom kostnaderna för arbeten som utförs av avlönad arbetskraft är höga har den andel arbeten som markägarna utför själva stigit, särskilt inom skogsvårdsarbetena.

De nya betoningarna inom skogsbruket förutsätter att det statliga stödet bör kunna användas för sådan miljövård som hänför sig till skogsbruksåtgärder, och det i större utsträckning än den gällande skogsförbättringslagen ger möjlighet till. Vid den verksamhet som lagen om finansiering av hållbart skogsbruk stadgar om bör det betonas

att skogsvården och skogsunderhållet är viktiga för bevarandet av skogarnas livskraft.

I synnerhet den belastning som beror på luftföroreningarna och miljöns förändrade tillstånd ger upphov till osäkerhet angående skogarnas utveckling. Luftföroreningarna antas dock inte minska möjligheterna att utnyttja virkesreserven under de närmaste årtiondena. Det är till en del möjligt att påverka skogarnas livskraft och skogsmarkens försurning genom skogsvårdsåtgärder.

I dagens perspektiv finns det inte något behov att effektivisera virkesproduktionen. Åtgärderna bör mer än förr inriktas på att främja skogarnas livskraft och hälsa samt utnyttjandet av virkesreserven.

Den skogliga mångfaldens tillstånd

Redan före det nuvarande skogsbruket har skogsnaturens tillstånd påverkats av tjärbränning, svedjebruk, betesgång samt husbehovsbruket av virke och en blygsam industriell användning. Svedjebruket och betesgången gav också upphov till en skoglig variationsrikedom som varit betydande med avseende på den biologiska mångfalden.

De effektiva metoder för skogsförnyelse som tagits i allt mera allmänt bruk efter andra världskriget skiljer sig i många avseenden ekologiskt från de naturtilldragelser som förnyar skogen på naturlig väg. De ekologiskt sett främsta skillnaderna mellan skog som har utvecklats naturligt och skog som har skötts i virkesproduktionssyfte är förekomsten av gamla, naturligt utvecklade skogar samt förekomsten av murkna och brandskadade träd.

Det främsta särdraget hos sådana av träden beroende organismsamhällen som förekommer i skogar vilka är i naturtillstånd eller ett tillstånd som påminner om detta är det stora antalet arter som livnär sig av döda träd, dvs. murket trä. I ekonomiskogarna, där mängden murket trä är mindre än i naturskogarna, har antalet sådana arter minskat. Det effektiva brandvärnnet har i praktiken eliminerat särdragen hos brandskadad skog i ekonomiskogarna.

Eftersom nästan hela skogsarealen består av ekonomiskog har de gamla skogar som uppkommit genom naturlig utveckling blivit sällsynta. Också de grova överståndare som stått kvar i flera trädgenerationer har blivit sällsynta i stora delar av landet.

Kantområdena i naturligt tillstånd är vikti-

ga delar av skogsekosystemet. Skogsavverkningarna ökar kanterna, men dessa blir ofta skarpa gränser som avviker från kanter i naturligt tillstånd. De för Finland typiska torvmarkernas kanter har till stor del förändrats till följd av avverkning, markberedning och dikning.

Regionalt sett har avverkningarna splittrat skogsområden och sådana ekologiska helheter som består av olika naturtyper. Å andra sidan har de små privatskogslägenheterna och de små behandlingsenheterna skapat den skogsmosaik som är typisk för våra skogar.

De torvmarksutdikningar och bäckrensningar som har gjorts i syfte att förbättra trädens tillväxt har förändrat naturtillståndet i en stor del av vår myr- och småvattennatur, utom i landets nordliga del. Dessutom har vårderna och skyddet av vattennaturen i samband med de äldre dikningarna och gödslingarna varit otillräckliga i förhållande till behovet.

Under de senaste åren har skogsbehandlingen blivit mera naturenlig än förr, och den beaktar nu skogsnaturens mångfald bättre. Enligt utredningarna är en klar majoritet av skogsägarna positivt inställd till vård av skogsnaturen. Det är också möjligt att genomföra skötseln och användningen av skogarna på ett sätt som bibehåller mångfalden utan att skogsägarna åsamkas ett stort ekonomiskt bortfall.

Organisationerna inom privatskogsbruket, skogsindustriolagen och Forststyrelsen har reviderat sina rekommendationer och anvisningar för skogsbehandling. Alla organisationer har utbildat sin personal i att tillämpa de nya skötsel- och användningsmetoderna. Större vikt än förr har börjat fästas vid mångbruket av skogarna; det gäller både de praktiska åtgärderna och forskningen.

Det finns inte tillgång till någon vetenskaplig helhetsbild av den finska skogsnaturens mångfald. Kunskapsbehovet gäller inte bara skyddsområdena eller de sällsynta och hotade arterna, utan det behövs kunskaper om skogsbehandlingens inverkan på den biologiska mångfalden. Forskningen i skogsnaturens mångfald och en bärkraftig användning av skogarna bör därför ökas. Fastställdhet och uppföljningen av mångfalden bör basera sig på mätbara kännetecken.

De redan inrättade naturskyddsområdena har en yta av 2,7 milj. hektar. De områden som har fastställts i skyddsprogram men som inte inrättats utgör ca 0,4 milj. hektar,

av vilket hälften på privatägd mark. Genomförandet av skyddsprogram har fördröjts av knappheten på anslag för markförvärv och ersättningar. Hänsyn till skogarnas viktiga livsmiljöer vid skötseln och användningen av skog främjar bibehållandet av den biologiska mångfalden och minskar behovet att inrätta egentliga skyddsområden.

Övrigt mångbruk

Utgångspunkten för planeringen av skogsbruket har sedan den senare hälften av 1980-talet, vid sidan av de ekonomiska målen och naturvårdsmålen, varit att också andra mål som anknyter till mångbruket, såsom rekreationen, viltvården och landskapet, skall beaktas. Skogsbehandlingen är av lokal betydelse också för utbudet av turisttjänster. Från lagstiftningssynpunkt förutsätter detta möjligheter att beakta också dessa behov vid skogsbehandlingen.

Sysselsättning

Skogsbrukets totala arbetskraft är ca 10 000 årsverken, av vilket hälften inom virkesdrivning och hälften i skogsvårdsarbeten. Virkesdrivningen sysselsätter avverkningsmaskiner, skogstraktorer och virkesbilar av vilka det finns ca 1 000 av respektive typ. Förutom den direkta sysselsättande effekten har de betydande multipeleffekter på sysselsättningen.

Skogsförbättringsarbetenas ställning vid sysselsättningen av skogsarbetare har betonats allt mer till följd av att virkesdrivningen mekaniserats. År 1994 var skogsförbättringsarbetenas sysselsättningseffekt ca 2 200 årsverken.

Verksamhetsmiljön

Enligt statistik som skogsforskningsinstitutet sammanställt har avverkningarna av marknadsvirke under 1955—1994 varierat mellan 29 miljoner kubikmeter och 50 miljoner kubikmeter. Omkring 80 procent av avverkningarna utförs i privatskogarna. I Forststyrelsens och i skogsindustriolagens egna skogar har det på sistone årligen avverkat knappt 5 milj. kubikmeter.

Det finns omkring 300 000 privata råvirkesköpare. Enligt en utredning som gjordes 1988 var antalet köpare då 468. De fem största virkesköparna köper omkring 4/5 av

marknadsvirket. Årligen ingås 100 000-150 000 virkesaffärer. Största delen av virket i privatskogarna säljs på rot, varvid säljaren överlåter till köparen rätten att avverka och driva de träd som märkts ut inom ett avgränsat område eller en viss mängd virke. Omkring 1/3 av virket säljs antingen genom leveransköp, där säljaren förbinder sig att på egen bekostnad leverera de överenskomna virkesmängderna, eller genom kontantköp, där köpet gäller ett parti virke som säljaren redan har levererat till en upplagsplats.

Ända sedan 1950-talet har inom virkeshandeln för det mesta använts sådana allmänna avtalsvillkor och avtalsblanketter som de organisationer som företräder parterna har godkänt. Vid en virkesaffär bistås säljaren vanligtvis av skogsvårdsföreningen. Förfarandet balanserar upp köpesituationen, där köparen oftast är mera sakkunnig än säljaren.

Mer än 4/5 av avverkningarna sker numera maskinellt, varvid entreprenad anlitas. Entreprenörer sköter också skogs- och landsvägstransporterna.

Knappt 55 procent av skogsbruksmarksarealen är privatägd. Som enskilda skogsägare räknas privatpersoner, personsammanslutningar, dödsbon och firmor. Staten äger ca 33 procent och bolagen knappt 8 procent. Kommuner, församlingar, samfällda skogar och andra samfund äger ca 5 procent av skogsbruksmarken. När det gäller virkesförrådet äger enskilda ca 70 procent, staten 17 procent, bolagen 8 procent och övriga 5 procent.

Det finns ca 440 000 privata skogsbruksenheter. Av dem är ca 35 procent sådana som har en areal av mindre än fem hektar. Den genomsnittliga arealen för skogsbruksenheter är ca 26 hektar. Under de tio senaste åren har de största förändringarna bestått i att andelen medelstora lägenheter (20-50 hektar) har minskat, medan de lägenheter som är större och de som är mindre än så har ökat. Å ena sidan har lägenheter styckats, å andra sidan har de stora lägenheterna skaffat tillskottsmark.

Betydande förändringar har inträffat i privatskogsinnehavsstrukturen under de senaste årtiondena. Andelen skogsägare som samtidigt är jordbrukare har minskat, samtidigt som andelen löntagare och pensionärer har ökat bland skogsägarna. Jordbrukarna äger 42 procent av privatskogsarealen. Av privatskogsägarna utgör jordbrukarna ungefär

en tredjedel. Andelen skogsägare som varaktigt bor på lägenheten har minskat. Omkring 60 procent av privatskogsägarna är varaktigt bosatta på lägenheten. Skogsägarkåren är också äldre än förr. Familjeägandet har minskat, samtidigt som dödsbon och sammanslutningar äger en större del av skogarna än förr. Familjer äger ca 75 procent av de privata skogsbruksenheter. Omkring 40 procent av skogsägarna uppger att lägenhetens främsta användningsändamål är jordbruk eller jord- och skogsbruk. Antalet sådana lägenheter har minskat, samtidigt som andelen skogsägare som anger att lägenhetens primära användningsändamål är skogsbruk samt rekreation, boende eller semesterande har ökat. Alla ovan beskrivna trender väntas också fortgå under de närmaste årtiondena.

EU har ingen gemensam skogspolitik som direkt inverkar på de skogspolitiska linjeringarna i Finland. Finlands anslutning till EU tillsammans med Sverige och Österrike innehar dock att skogsbrukets betydelse inom gemenskapen nu är avsevärt större än förr.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Målet för skogslagstiftningen är att skapa en grund för virkesproduktionens kontinuitet och för bevarandet av skogarnas biologiska mångfald. Vid den skogspolitiska målsättningen har målet att trygga skogarnas biologiska mångfald stigit fram jämsides med virkesproduktionsmålet, också i ekonomiskogarna.

Idkandet av ett bärkraftigt skogsbruk förutsätter att den virkesproduktionsnivå som på lång sikt kan utnyttjas ekonomiskt motsvarar behovet av virkesråvara. Målet för virkesproduktionen är att höja skogsvårds- och virkesavkastningsnivån. Skogsförnyelse, plantskogsvård och gallring av ungskog vid rätt tid är av central betydelse för bibehållandet av virkesavkastningsförmågan. På lång sikt är också omsorgen om skogarnas hälsa och växtkraft väsentlig.

Största delen av skogsorganismerna klarar sig också i ekonomiskogar, om de för området typiska organismernas krav beaktas vid skogsbehandlingen. Tillämpandet av de skogsvårdsmetoder som numera rekommenderas vid skötseln och användningen av sko-

garna upprätthåller förutsättningarna för bevarande av skogsnaturens biologiska mångfald.

Vissa kategorier av skogsorganismer är emellertid så specialiserade att de för att trivas kräver en sådan livsmiljö och sådana förhållanden som det är ont om i ekonomiskogarna. Skogslagstiftningen syftar till att säkerställa bevarandet av dessa livsmiljöer och deras särdrag. För bevarande av vissa hotade arter behövs dock mera långtgående skydd eller åtgärder som kan företas bara i naturskyddsområden eller genom åtgärder som föreskrivs i lagstiftningen om naturvård.

Vidare omfattas skogarna av andra mångbruksmål än virkesproduktionen. Skogarnas lämplighet för olika mångbruksbehov är i stor utsträckning tryggad redan genom innehavsstrukturen, som domineras av små skogsbruksenheter, samt genom att skogsägarnas mål för användningen av skogarna varierar. Skogslagstiftningen bör dock skapa förutsättningar för markägarnas möjligheter att på för ändamålet lämpliga objekt sköta och använda skogen så att i synnerhet bevarande av mångfalden eller uppnåendet av andra mål som är av betydelse för mångbruket betonas.

Lönsamheten för många av de åtgärder som är viktiga med tanke på virkesproduktionens eller mångfaldens tryggande är svag från privatekonomisk synpunkt och avkastar nytta först många decennier senare. Därför kan användningen av statligt stöd väsentligt främja ett bärkraftigt skogsbruk och bevarandet av skogsnaturens mångfald.

Genom den föreslagna skogslagen definieras de minimiskyldigheter i fråga om skogsvården och de minimibegränsningar i fråga om skogsanvändningen som gäller markägarna. Begränsningarna i lagförslaget av skogsanvändningen och skyldigheterna i fråga om skogsvården har definierats så, att de inte begränsar idkandet av ett ekonomiskt lönsamt skogsbruk. Höjningen av virkesproduktionens och skogsnaturvårdens nivå stöds med hjälp av den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk samt den främjande verksamhet som skogsorganisationen idkar.

Förslaget följer den linje som redan tidigare anammats i Finland och enligt vilken man i första hand försöker nå samhällsekonomiskt önskvärda mål genom främjande och sporrande åtgärder. En alternativ lösning vore att trygga virkesproduktionen och sko-

garnas biologiska mångfald genom detaljerade skyldigheter och begränsningar. Detta alternativ skulle dock bli dyrare från samhällets synpunkt än den linje som valts, vilket beror på ersättningarna för inskränkningar i användningen av privat egendom samt den mera omfattande förvaltningen. Det är också sannolikt att de skogspolitiska målen inte skulle uppnås i lika hög grad, om man avvek från den linje som bygger på skogsägarnas frivilliga verksamhet och incitament till skogsägarna.

En fråga som kräver särskilt övervägande är på vilket sätt tryggandet av skogarnas biologiska mångfald lyckas bäst. I propositionen föreslås ett förfarande där inskränkningar i skogsanvändningen förekommer i viss mån, men där ekonomiska incitament, rekommendationer och andra dylika medel är primära vid tryggandet av mångfalden. Motiveringen till detta är skogsinnehavsstrukturen, som domineras av små skogsägare, skogsägarnas olikartade mål för skogsbruket, den mosaikartade småskalighet som är en följd av ovan nämnda faktorer och naturförhållandena, den internationellt sett låga befolkningstätheten samt våra boreala skogars karaktär och struktur samt förhållandet mellan tillväxten och användningen. Dessutom har de mest hotade objekten och arterna redan skyddats delvis genom den gällande lagen om naturskydd (71/23).

3.2. De viktigaste förslagen

Allmänt

Propositionen innehåller förslag till skogslag och till lag om finansiering av hållbart skogsbruk. Den föreslagna skogslagen upphäver lagen om enskilda skogar och lagen om skyddsskogar. Den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk upphäver skogsförbättringslagen.

Avsikten är att stadga närmare om verkställigheten av skogslagen och lagen om finansiering av hållbart skogsbruk genom förordningar och andra författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av lagarna.

Skogslagen

Bibehållandet av skogsbruksmarkens virkesproduktionsförmåga är en grundläggande förutsättning för virkesproduktionens kontinuitet. I skogslagen åläggs markägarna skyl-

digheten att åstadkomma plantskog efter förnyelseavverkning. För att virkesförrådskapitalet skall säkerställas får unga, växtliga skogar inte avverkas alltför kraftigt, och förnyelseavverkning får inte utföras i ett alltför tidigt utvecklingskede.

I syfte att trygga skogarnas biologiska mångfald uppräknas i skogslagen de särskilt viktiga livsmiljöer där skogsbruksåtgärderna bör genomföras på ett sätt som bevarar objektets särdrag. De livsmiljöer som nämns i förteckningen omfattas av skyldigheten när de befinner sig i naturtillstånd eller ett tillstånd som påminner om det samt avviker tydligt från omgivningen och i regel upptar en liten yta. Skyldigheten gäller inte bara avverkning och skogsvårdsarbeten utan också andra skogsbruksåtgärder, såsom skogsdikning och byggande av skogsvägar. Det blir inte helt förbjudet att behandla de objekt som avses i lagförslaget, men alla åtgärder bör vidtas så, att de särdrag som hänför sig till objektets mångfald tryggas.

I samband med att propositionen beretts har behovet av ytterligare forskningsrön om hur skogsbruket inverkar på skogarnas biologiska mångfald samt om hur bevarandet av mångfalden kan tryggas i ekonomiskogarna uppmärksammas. Förslaget till skogslag grundar sig på slutsatser av de forskningsrön och praktiska erfarenheter som för tillfället står till buds.

I förslaget till skogslag ingår det centrala innehållet i lagen om skyddsskogar, som föreslås bli upphävd. På det skyddsskogsområde som statsrådet fastställer bör skogsbruksåtgärderna genomföras så, att en förskjutning av skogsgränsen inte hotar. Det är meningen att skyddsskogsområdet skall bestå av de områden som omfattas av den gällande lagen om skyddsskogar. Vidare kan det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet på vissa grunder föreskriva om behövliga skyddsområden, bl.a. på för vindar utsatta holmar och stränder samt för förhindrande av jordras eller erosion, och meddela föreskrifter om skogsanvändningen i skyddsområdena.

Det viktigaste medlet för tillsyn över skogslagen blir den skogsanvändningsanmälan som markägaren eller den som innehar avverkningsrätten skall lämna in till skogscentralen minst 14 dagar innan avverkningen inleds. Anmälan skall göras i fråga om avverkningar samt andra skogsvårds- och skogsanvändningsåtgärder när dessa gäller

sådana i förslaget till skogslag avsedda livsmiljöer som är särskilt viktiga för skogsnaturens mångfald.

För att målen för skogslagen och skogspolitiken skall uppnås innehåller propositionen ett förslag till uppgörande av regionala målplaner för skogsbruket. Varje målprogram avses innehålla regionalt fastställda mål för främjande av en bärkraftig skötsel och användning av skogarna samt mål för användningen av finansierings- och andra instrument. Skogscentralerna ansvarar för att programmet utarbetas. Det uppgörs för skogscentralens verksamhetsområde tillsammans med miljöcentralen och de andra myndigheterna och intressegrupperna i området.

Avverkningarna och åtgärderna i anslutning till dem är centrala med tanke på uppnåendet av lagförslagets mål. Årligen ingås 100 000—150 000 virkesaffärer. Inom virkeshandeln och entreprenaden har det uppstått en vedertagen praxis som har beaktats i den föreslagna skogslagens stadganden.

Vid misstanke om att skogslagen har överträtts bör syn förrättas i området. Påföljdssystemet ändras så, att man från det system enligt lagen om enskilda skogar som framför allt baserar sig på fredning av skog övergår till straffrättsliga påföljder, dvs. ett system som grundar sig på straff och förverkandepåföljd. I skogslagen stadgas om försummelse av skogsanvändningsanmälan och om bötesstraff för skogsförseelse samt om skogsbrott, för vilket bötes- eller fängelsestraff kan utdömas.

För verkställighetsförfarandets del är avsikten med propositionen att förfarandet skall bli enklare än vad som föreskrivs i lagen om enskilda skogar.

Lagen om finansiering av hållbart skogsbruk

Enligt den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk kan statligt stöd och lån anvisas för sådana arbeten i privata skogarna som syftar till att säkerställa virkesproduktionens uthållighet eller skogarnas biologiska mångfald eller verkställa projekt för vård av skogsnaturen. Vidare kan finansiering beviljas för vissa andra främjande åtgärder som stöder dessa mål.

För tryggande av virkesproduktionens uthållighet föreslås att skogsförnyelse, hyggesbränning, vård av ungskog, tillvaratagande av energivirke, skogsvitaliseringsgödsling,

iståndsättningsdikning och byggande av skogsvägar skall kunna finansieras. Arbetslagen täcker arbetslagen i skogsförbättringslagen, som föreslås bli upphävd.

För trygghet av den biologiska mångfalden föreslås att användningen av statligt stöd utsträcks till åtgärder genom vilka skogarnas mångfald ombesörjs och sådana miljöolägenheter förebyggs som följer av åtgärder för trygghet av virkesproduktionens uthållighet (miljöstöd).

Enligt förslaget kan i statsbudgeten särskilt anvisade medel användas för planering och verkställighet av naturvårdsprojekt som är mera omfattande än enskilda arbetslag. De separata projekten för vård av skogsnaturen planeras och utförs av skogscentralen eller under dess överinseende tillsammans med markägaren. Projektgenomförandet förutsätter markägarens samtycke.

Enligt förslaget är finansiering dessutom möjlig vid uppgörandet av sådana handlingsplaner som avser en markägare och omfattar mer än ett enskilt arbetslag. Handlingsplanen omfattar alla de arbetsobjekt som planeras bli verkställda på lägenheten under de närmaste åren och som finansiering söks för samt de begränsningar, skyldigheter och rekommendationer beträffande skötseln och användningen av lägenhetens skogar som inverkar på finansieringsbeslutet.

Den föreslagna lagen innehåller också stadganden om användning av stöd för bekämpning av rotticka, för rättande av fel som observerats i arbetet, för skadestånd samt för sådan försöks- och utredningsverksamhet som främjar en bärkraftig skötsel och användning av privatskogarna.

Det föreslås att finansiering, alldeles som i den nuvarande skogsförbättringslagen, för det mesta skall beviljas bara privata markägare, delägarlag för samfällad skog och av fysiska personer bestående sammanslutningar vars huvudsakliga syfte är att idka jord- och skogsbruk. I fråga om vissa åtgärder som stöder den verksamhet lagen avser kan finansiering dock i vissa fall beviljas också andra än enskilda markägare.

Enligt förslaget skall statligt stöd utgöra den främsta finansieringsformen. Lån kan beviljas för iståndsättningsdikning och byggande av skogsvägar som verkställs som samfällt projekt.

I de arbeten som utförs i avsikt att trygga virkesproduktionen är det möjligt att helt av statens medel finansiera frön och plantor

samt andra nödvändiga förnödenheter för skogsförnyelse, försäkringar som behövs vid hyggesbränning samt kostnader som föranletts av miljövårdsarbeten som är större än eller avviker från det normala. På de grunder vederbörande ministerium fastställer går det också att finansiera projektplaneringskostnaderna helt med statligt stöd. Beloppet av stöd för arbetskostnader föreslås bli differentierat genom att landet delas in i zoner, om vilka stadgas närmare genom förordning. Det är meningen att stödet skall vara störst där den privatekonomiska lönsamheten för verkställighet av sådana arbetslag som kan finansieras är svagast i övrigt.

I den föreslagna lagen ingår också ett stadgande om användning av sysselsättningsmedel som vederbörande ministerium anvisar för vård av ungskog och därtill hörande tillvartagande av energivirke.

Vederbörande ministerium beslutar årligen om allokering av medlen till skogscentralerna för de åtgärder som anges i lagförslaget. Vid allokeringen beaktas behoven i de regionala målprogrammen för skogsbruket. Skogscentralen avgör fördelningen av medel mellan projekten på basis av markägarnas ansökningar och inom ramen för de anslag som står till skogscentralens förfogande.

Jämfört med skogsförbättringslagen, som föreslås bli upphävd, accentueras markägarens ställning som stödtagare. För det mesta beslutar markägaren vem han ger i uppdrag att planera och verkställa arbetena, om han inte gör det själv. Ett undantag utgör projekten för vård av skogsnaturen, som planeras och verkställs av skogscentralen eller under dess överinseende.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Skogslagen

Förslaget till skogslag anger vissa begränsningar och skyldigheter för alla skogsägarkategoriernas skogsbruk.

För trygghet av virkesproduktionens kontinuitet på lång sikt stadgas om en begränsning av de beståndsvårdande avverkningarnas intensitet och om den tidigaste tidpunkten för förnyelseavverkning samt om skyldigheten att åstadkomma återväxt efter förnyelseavverkning. Till dessa delar motsvarar stadgandena i stor utsträckning tillämpnings-

praxis för den gällande lagen om enskilda skogar.

En ny skyldighet som inte ingår i lagen om enskilda skogar är begränsningar i fråga om behandlingen av trädbeståndet och marken för tryggnad av skogarnas biologiska mångfald i vissa i regel mindre livsmiljöer. För de statliga skogarnas del ingår en allmän skyldighet att skydda skogsnaturens mångfald redan i gällande lag om Forststyrelsen.

Begränsningar i skogsanvändningen åläggs också i områden där det är nödvändigt att skogen bevaras för att skogsgränsen inte skall förskjutras. De föreslagna stadgandena motsvarar stadgandena i lagen om skyddsskogar, som föreslås bli upphävd. Det är meningen att det skyddsskogsområde som anges i skogslagen i stort sett skall motsvara det område som har fastställts med stöd av lagen om skyddsskogar. I likhet med lagen om skyddsskogar blir det också möjligt att fastställa andra separata skyddsområden. Sådana finns dock för tillfället inte. Behovet av dem gäller enskilda fall, varvid också deras ekonomiska verkningar är små. Statsrådet föreslås besluta om skyddsskogsområdet, medan det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet beslutar om skyddsområdena.

De behandlingsbegränsningar som föreslås för trädbestånden och marken i avsikt att trygga mångfalden gäller i regel mindre objekt som till en del är av ringa betydelse för virkesproduktionen. Betydelsefulla med tanke på skogsbruket är behandlingsbegränsningarna för lundar och frodiga kärr samt för trädbeståndet i närheten av småvatten och stup.

Det saknas tillgång till uppskattningar om arealerna av dessa områden och deras betydelse för virkesproduktionen. Utgångspunkten för den föreslagna lagen är dock att avverkning inte skall vara helt förbjuden ens i fråga om dessa specialobjekt. Om begränsningarna i enskilda fall föranleder markägarna minskad skogsavkastning eller annat ekonomiskt bortfall som inte kan anses vara ringa, bör markägaren enligt förslaget på ansökan beviljas tillstånd att genomföra åtgärderna så, att det ekonomiska bortfallet blir ringa. Alternativt kan markägaren enligt prövning beviljas miljöstöd i enlighet med förslaget till lag om finansiering av hållbart skogsbruk.

Från hela skogsbrukets synpunkt är de föreslagna begränsningar i skogsanvändningen som tryggar mångfalden inte betydande. Av

erfarenheterna från Forststyrelsens och industrins skogar kan man dra slutsatsen att avverkningsinkomsterna minskar med 1—5 procent när de skogsvårdsrekommendationer som siktar till god skogsvård och bevarande av mångfalden följs. Bortfallet av avverkningsinkomster föranleds då närmast av det användbara virke som lämnas kvar på avverkningsytan. Man bör dock lägga märke till att de begränsningar i skogsanvändningen som ingår i skogslagsförslaget främst gäller mindre specialobjekt, varvid också det ekonomiska bortfallet sannolikt blir mindre än de ovan nämnda uppskattningarna.

De begränsningar som gäller utnyttjande av trädbeståndet fördelas ganska jämnt regionalt sett. Skyddsskogsområdet ligger dock i Lapplands län, men situationen förändras inte jämfört med nu.

En subjektiv rätt till ersättningar för begränsningar i skogsanvändningen kommer i fråga bara om enskilda markägare förbjuds att avverka för husbehov i skyddsskogsområdet eller om husbehovsavverkningen där begränsas. Under de senaste åren har rätt att ta bara några tiotals kubikmeter virke använts i statens skogar för uppvägande av begränsningarna.

Lagen om finansiering av hållbart skogsbruk

Om de åtgärder som finansieras enligt den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk i avsikt att trygga virkesproduktionens uthållighet inriktas på iståndsättningsdikning, byggande av skogsvägar och i norra Finland på skogsförnyelse främjas en ökad virkesanvändning på lång sikt. Genom finansieringen för byggandet av skogsvägar stöds inte bara förbättrande av framkomligheten och transportförhållandena inom skogsbruket utan också utvecklandet av trafikförhållandena i glesbygden.

Vården av plantbestånd och storskog, alltså ungskog, gör trädbeståndet grövre och förbättrar på så sätt förutsättningarna för maskinell drivning av trädbestånd i framtiden. Genom stödet för tillvaratagande av energivirke främjas en höjning av de regionala ekonomiernas energisjälvförsörjning.

Den finansiering som föreslås för åtgärder som avser tryggnad av virkesproduktionen och upprätthållande av skogarnas biologiska

mångfald beviljas markägarna direkt till alla delar. Detta innebär samtidigt att markägaren kan välja vem som skall planera och genomföra arbetena. Vid valet skall man dock beakta av de förutsättningar i fråga om planerarens eller genomförarens yrkesskicklighet och kapacitet som vid beviljandet av finansiering kan anges, särskilt i fråga om omfattande och tekniskt krävande projekt.

Planeringen av istandsättningsdiktning- och skogsvägsprojekt som följer den gällande skogsförbättringslagen har utförts av skogsnämnderna med statsbidrag som avsats för ändamålet. Avsikten är att projekt som är oavslutade så som avses i lagens övergångsstadgande finansieras enligt gällande praxis, men att man vid nya projekt övergår till finansiering som beviljas markägaren direkt.

Den avsedda ändringen av finansieringspraxis främjar konkurrensen vad gäller planeringen och genomförandet av projekt. En huvudsaklig övergång från projektvisa planer till handlingsplaner som spänner över flera år och avser en markägare minskar planeringskostnaderna för arbetena. Behovet av medel för arbetsplanering ökas dock av att det nu föreslås att finansieringen av sådana arbeten som utförs utan förhandsplaner skall slopas. Det kan därför antas att kostnaderna för arbetsplanering förblir i stort sett oförändrade. Om de arbetsledningskostnader som för närvarande betalas helt av statliga medel inkluderas i verkställighetskostnaderna minskar behovet av statsmedel däremot.

Med tanke på helheten bör beloppet av statligt stöd för åtgärder som tryggar virkesproduktionens uthållighet bibehållas på minst den nuvarande nivån för stöd som är disponibla för skogsförbättringsarbeten. Vidare bör medel för arbeten som tryggar skogsnaturens mångfald och för vård av skogsnaturen stå till förfogande.

Efter att beskattningssystemet ändrats utgör det stöd för skogsbruket som avses i lagförslaget det enda ekonomiska styrmedlet med vilket skogsbruksåtgärder kan inriktas på sådana objekt som anses viktiga från samhällsekonomisk synpunkt. Arbeten som säkerställer virkesproduktionens uthållighet har också direkta verkningar på avverkningsmängderna. Det har uppskattats att minst fem miljoner kubikmeter virke har avverkat årligen i anslutning till verkställandet av skogsförbättringsarbeten.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Verkställigheten av och tillsynen över de föreslagna lagarna ankommer på de regionala skogscentraler som avses i ovan nämnda lag om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral.

Förslagen till skogslag och lag om finansiering av hållbart skogsbruk innebär ett behov att öka sakkunskapen vid skogscentralerna vad gäller både skogsnaturens mångfald och juridiska frågor. Likaså bör samarbetet mellan de regionala myndigheterna, kommunerna och olika organisationer ökas, bl.a. i anslutning till uppgörandet av regionala målprogram.

Verkställandet av förslaget till skogslag föreslås bli upplättat jämfört med nuvarande praxis så, att godkännandet och granskningen av planer som hänför sig till förnyelse av trädbeståndet utgår.

Nya uppgifter som skogscentralerna skall sköta enligt förslaget till skogslag är uppgörandet av regionala målprogram för skogsbruket och styrningen av samt tillsynen över hur specialobjekt som är viktiga med tanke på mångfalden behandlas. Vidare sträcker sig skogscentralens ansvar för lagtillsyn också till statsägda ekonomiskogar.

De nuvarande regionala enheterna dvs. skogsnämnderna har hittills för det mesta utfört planeringen och arbetsledningen vid sådana projekt för istandsättningsdiktning och skogsvägsbyggande som har genomförts som samfälliga projekt. Enligt förslaget till finansieringslag för bärkraftigt skogsbruk stärks markägarens ställning som projektbeställare, vilket kan innebära att de nya skogscentralernas ställning förändras jämfört med de tidigare skogsnämndernas, t.ex. i fråga om planeringen och arbetsledningen vid samfälliga projekt.

4.3. Miljöeffekter

Den föreslagna skogslagen stöder bibehållandet av skogsnaturens mångfald, dels genom att ange skyldigheter för behandlingen av livsmiljöer som är viktiga för skogsnaturen, dels genom att erbjuda fler skogsbehandlingsalternativ än förr. Lagens verkställighet antas också på kort sikt ha en positiv inverkan på bevarandet av ekonomiskogarnas biologiska mångfald och uppnåendet av andra mångbruksmål. Man kan anta att detta

också på längre sikt är av stor betydelse för bevarandet av den regionala mångfalden.

Samtidigt som trädbeståndets tillväxt och livskraft tryggas vid skötseln och användningen av skogarna stiger också mängden kol som är bundet i skogarna. Detta stöder de internationella strävandena att bromsa upp klimatförändringen. Livskraftiga skogar tål också luftföroreningar och försurning bättre.

Den menliga inverkan som skogsbruket har på vattendragen minskar, om närmiljön kring småvatten behandlas varsamt i enlighet med de skyldigheter skogslagen ålägger.

Principen i skogslagen, att den uthålliga virkesproduktionens tillväxt och skogsnaturens biologiska mångfald bör följas upp på regional nivå, ger goda förutsättningar att uppnå lagens syfte. Samtidigt förbättras möjligheterna att ta hänsyn till skogsbrukets miljöeffekter samt förutsättningarna för samarbete mellan markägare, myndigheter och medborgargrupper.

Införlivandet av de centrala stadgandena i lagen om skyddsskogar, som föreslås bli upphävd, med skogslagen accentuerar ytterligare åtgärderna för förebyggande av att skogsgränsen förskjuts och vid behov en försiktig behandling av skogarna på områden som är utsatta för vindar och erosion. Förslaget stöder också förutsättningarna för bevarande av den samiska kulturen och idkande av de traditionella näringarna.

Förslaget till lag om finansiering av hållbart skogsbruk breddar möjligheterna att använda statsmedel för att lindra den menliga inverkan på skogsnaturen som skogsbruket har. Finansiering kan anvisas för såväl separata projekt för vård av skogsnaturen som kompensation för kostnader som åsamkas markägaren vid normal skogsanvändning när merkostnaderna föranleds av att den biologiska mångfalden tryggas. För erhållande av statlig finansiering bör åtgärderna för trygghet av virkesproduktionen också i allmänhet planeras och genomföras så, att de inte åsamkar sådana olägenheter för den övriga miljön som skäligen kan undvikas.

4.4. Verknningar för medborgarna

Lagförslagets verknningar för medborgarna är framför allt av ekonomiskt slag. Såsom framgått mera detaljerat i samband med punkt 4.1. i motiveringen innehåller lagförslagen förutom sådana begränsningar i an-

vändningen av skogarna som är att likna vid de nuvarande en ny skyldighet för markägarna, dvs. tryggande av skogsnaturens mångfald. Skyldigheten gäller livsmiljöer som är utmärkande för skogarnas biologiska mångfald och vilkas förutsättningar att bevaras man vill trygga genom de föreslagna stadgandena, särskilt i fråga om de viktigaste livsmiljöerna som oftast upptar en liten yta. Den nämnda skyldigheten avses genom det undantagslovsförfarande och det miljöstödd som ingår i lagförslagen bli stadgad på en sådan nivå att det ekonomiska bortfallet för markägarna blir obetydligt. Genom användningen av miljöstödd och andra motsvarande ekonomiska incitament går det att bibehålla och öka skogsnaturens och skogslandskapets rekreationsvärden och andra immateriella värden på ett sätt som inverkar på medborgarnas livskvalitet.

De olika medborgarkategoriernas möjligheter att påverka uppställandet av regionala mål för skogsbruket tilltar genom det samarbetsförfarande som förutsätts vid uppgörandet av regionala målprogram för skogsbruket och ingår i förslaget till skogslag.

I förslaget till lag om finansiering av hållbart skogsbruk är avsikten att inskränka statens andel av finansieringen av arbeten för trygghet av virkesproduktionens uthållighet. Genom beviljandet av stöd för de skogsvårds- och grundförbättringsarbeten som avses i lagförslaget vill man åstadkomma ett sådant tillstånd med avseende på skogsmiljön och virkesproduktionen som motsvarar de ekonomiska och övriga - från markägarnas mål avvikande - mål som samhället anger för skogsnaturtillgångarna och för de funktioner som baserar sig på dem. Lagförslaget inverkar inte på medborgarnas ställning jämfört med nuläget.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 6 maj 1993 en arbetsgrupp för skogsbrukets miljöprogram. Den 15 mars 1994 lade arbetsgruppen fram ett enhälligt förslag (TM 1994:3 MMM) till miljöprogram för skogsbruket och samtidigt till strategi för ett ekologiskt hållbart skogsbruk för de närmaste åren. Betänkandet innehöll också ett förslag till reform av skogslagstiftningen. Jord-

och skogsbruksministeriet och miljöministeriet fastställde gemensamt miljöprogrammet för skogsbruket, också till den del som gäller en revidering av lagstiftningen, den 13 juli 1994.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 2 mars 1994 arbetsgruppen för en allmän skogslag som fick i uppdrag att utarbeta ett förslag till lag om en i ekonomiskt och ekologiskt hänseende hållbar användning av skogarna samt om bevarande av skogarnas biologiska mångfald. I arbetet gällde det att beakta de förslag som arbetsgruppen för skogsbrukets miljöprogram hade lagt fram.

Arbetsgruppen ansåg att det bör stiftas en allmän skogslag som upphäver lagen om enskilda skogar och gäller alla ekonomiskogar. Arbetsgruppen konstaterade emellertid att en skogslagsreform kräver ett grundligt utrednings- och beredningsarbete, vilket inte var möjligt inom den utsatta tiden. Arbetsgruppen föreslog att det skulle beredas ett förslag till principbeslut av statsrådet där målen och tidtabellen för en revidering av skogslagarna fastställs. Skogspolitiska delegationen, som handlett arbetsgruppen, förenade sig med arbetsgruppens uppfattning.

Statsrådet fattade den 15 juni 1994 ett principbeslut om genomförande av hållbar vård och användning av skogarna. Enligt principbeslutet gällde det att inleda en total revidering av skogslagstiftningen.

Den arbetsgrupp för skogsförbättring som jord- och skogsbruksministeriet hade tillsatt den 12 maj 1993 utredde i detalj skogsförbättringsfinansieringens nuläge och möjligheterna att utveckla det. Alla instanser, utom miljöministeriet, som varit medlemmar i skogslagskommissionens nedan nämnda finansieringslagssektion var företrädare i arbetsgruppen. Arbetsgruppens promemoria (1994:5 MMM) tar ställning till de nu aktuella frågorna, och gör det i stor utsträckning på samma grunder och med samma slutresultat som i denna proposition.

5.2. Beredningsorgan

Skogslagskommissionen, som jord- och skogsbruksministeriet hade tillsatt den 19 augusti 1994, avlät sitt betänkande den 30 september 1995 (Kommittébetänkande 1995:11). I betänkandet ingick förslag till en skogsvårdslag som skulle ersätta lagen om enskilda skogar och till en finansieringslag för skogsbruket som skulle ersätta skogsför-

bättringslagen samt, i del II i betänkandet, kommissionens synpunkter på principerna för främjande av och tillsyn över skogsbruket. I betänkandet ingick ett stort antal avvikande åsikter, som närmast gällde detaljer i förslagen, och ett kompletterande yttrande. Målet för den skogsvårdslag kommissionen föreslog är att virkesproduktionen samt skogarnas biologiska mångfald tryggas i alla ekonomiskogar. Målet för lagen om finansiering av hållbart skogsbruk var åter att främja genomförandet av med tanke på virkesproduktionen och vården av skogsnaturen viktiga åtgärder i de egentliga privatskogarna.

Färdigställandet av propositionen har skett som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Till sina centrala delar följer propositionen förslagen i skogslagskommitténs betänkande.

5.3. Remissutlåtanden

Utlåtande om skogslagskommissionens betänkande begärdes av de största riksdagspartierna, justitieministeriet, finansministeriet, arbetsministeriet och miljöministeriet, de övriga viktigaste myndigheterna, organisationerna för främjande av och tillsyn över skogsbruket, de centrala skogsägar- och skogsindustriorganisationerna samt vissa intresseorganisationer och miljöorganisationer. Vidare inhämtades utlåtande av skogsforskningsinstitutet och Helsingfors samt Joensuu universitet. Remissinstanserna ansåg att den skogslagsreform som föreslås i betänkandet är behövlig och går i rätt riktning. Riksdagspartierna ansåg att förslagen till övervägande del är genomförbara. I många utlåtanden föreslogs dock ändringar av ett flertal av kommissionens förslag. En allmän åsikt var att de sätt som kommissionen föreslagit för tryggande av förnyelse efter avverkning är otillräckliga. De viktigaste påpekandena i fråga om den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk gällde stödets skattepliktighet, planskyldigheten, de arbetslag som kan finansieras och införlivande av arbetsledningskostnaderna med verkställighetskostnaderna. Ett sammandrag av utlåtandena har gjorts vid jord- och skogsbruksministeriet.

Överläggningar om de centrala punkterna i förslagen och om de behov att ändra kommissionens förslag som har framgått har förts, särskilt med miljöministeriet med ock-

så med justitieministeriet och finansministeriet samt med företrädare för de partier som medverkat i kommissionens arbete. Vid beredningen har också ett stort antal centrala skogsbruksinstanser och miljövårdsorganisationer hörts.

Utgående från utlåtandena om betänkandet samt överläggningarna och diskussionsmötena har man i denna proposition till vissa delar avvikit från kommissionens förslag. För skogslagens del gäller de mest centrala avvikelserna vid sidan av lagens rubrik förslagen till stadganden om åstadkommande av återväxt, ändring av markanvändningsslaget, tryggande av skogsnaturens mångfald och skogsanvändningsanmälan. Också lagen om finansiering av skogsbruket har ändrats sedan kommissionen lade fram sitt förslag. Ytterligare avvikelser ingår i det stadgande som gäller stödets skattepliktighet. Ingrepp har gjorts i stadgandena om användning av medel inom ramen för sådana program som EU delfinansierar och användning av lånefinansiering, och stadgandena om finansiering av projekt för vård av skogsnaturen har preciserats. I vardera lagens stadganden om ändringssökande föreslås att länsrätten skall vara enda besvärinstans. Vid beredningen av propositionen har anmärkningarna beträffande detaljer i lagförslaget som ingått i utlåtandena beaktats i mån av möjlighet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Revidering av lagen om naturskydd

Den av miljöministeriet tillsatta arbetsgruppen för naturskyddslagen överlämnade den 31 mars 1995 ett reviderat förslag (arbetsgruppsrapport 5/1995) till ny naturvårdslag och till vissa lagändringar i anslutning därtill. Miljöministeriet har inhämtat utlåtandena om förslaget och fortsatt bereda den nya naturvårdslagen som tjänstearbete samtidigt med de lagförslag som ansluter sig till denna proposition.

Miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet har i beredningsskedet förhandlat om en samordning av förslagen till naturvårdslag och skogslagar.

Propositionernas beroende av varandra hänför sig centralt till lagarnas tillämpningsområde samt till på vilket sätt stadgandena

om bevarande och tryggande av vissa naturtyper och livsmiljöer skall placeras i propositionerna.

Om den naturvårdslag som är under beredning inte är i kraft när den föreslagna skogslagen och den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk träder i kraft eller om naturvårdslagen inte i fråga om de stadganden som hänför sig till skogslagen och lagen om finansiering av hållbart skogsbruk stadfästs i den form som avses i dessa, måste lagförslagen i denna proposition justeras till denna del.

6.2. Samband med internationella fördrag

De s.k. skogsprinciper som godkändes vid UNCED i Rio de Janeiro 1992 och gällde skötsel, användning, skydd och en bärkraftig utveckling av skogarna samt de allmänna principer för ett bärkraftigt skogsbruk som godkändes vid den andra europeiska skogsministerkonferensen i Helsingfors 1993 utgör i sak grunden för den finska skogspolitiken. Skogarnas ekonomiska, sociala, kulturella och ekologiska betydelse erkänns i de i Rio de Janeiro godkända skogsprinciperna och i kapitlet om skogsskövling i åtgärdsprogrammet Agenda 21.

Vid UNCED undertecknades också en med skogarna nära sammanhörande konvention om den biologiska mångfalden (FördrS 78/94), som trädde i kraft för Finlands del den 25 oktober 1994, samt en ramkonvention om klimatförändring (FördrS 61/94), som trädde i kraft för Finlands del den 1 augusti 1994. Skogarna är också nära förknippade med de delar av Agenda 21 som gäller skydd av atmosfären och den biologiska mångfalden, jordbruket och landsbygdsutvecklingen, bergsområdenas utveckling och förebyggande av öknarnas utbredningen.

Den andra europeiska skogsministerkonferensen, som Finland stod värd för 1993, samt dess uppföljning, som Finland och Portugal ansvarar för, stöder genomförandet av de principer som godkändes i Rio de Janeiro och har fört besluten om skogarna till regional nivå; Europa är den första världsdelen där detta har skett.

Skogsministerkonferensen i Helsingfors godkände en definition av begreppet bärkraftig användning och skötsel av skogarna. Vid konferensen godkände de ministrarna som ansvarar för skogsfrågorna i Europa och EU:s

företrädare en allmän deklARATION och under-tecknade de fyra följande resolutionerna:

H1 "Allmänna principer för en bärkraftig skötsel och användning av skogarna i Euro-pa"

H2 "Allmänna principer för bevarande av skogarnas biologiska mångfald i Europa"

H3 "Samarbete inom skogssektorn med länder som genomgår en ekonomisk om-vandling" och

H4 "Långsiktstrategi för anpassning av Europas skogar till följderna av en klimat-förändring".

Målen för förslaget till skogs lag och till lag om finansiering av hållbart skogsbruk motsvarar de skogsprinciper som godkändes i Rio de Janeiro och de allmänna principer som skogsministerkonferensen i Helsingfors omfattade. Delar av dessa allmänna principer ingår inte ännu i gällande skogs lagstiftning. Ett undantag är lagen om Forststyrelsen (1169/93), där målet att skydda skogarnas biologiska mångfald redan ingår. Vid sidan av utvecklandet av lagstiftningen är det nödvändigt att i det fortsatta arbetet ytterligare utveckla kriterier för och indikatorer på ett bärkraftigt skogsbruk för att det skall gå att beskriva och utvärdera de skogspolitiska prestationerna i Finland och de förändringar som har inträffat i skogsbruket.

6.3. Europeiska unionens finansiering av skogsbruket

Det går att få delfinansiering för skogsbruksåtgärder ur garantisektionen och utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket. Den nationella finansieringen av dessa arbeten har hittills ingått i skogsförbättringspengarna och i statsbidraget till organisationerna inom

privatskogsbruket. Det statliga stöd som avses i den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk utgör sådan nationell finansiering som de nedan nämnda programmen kräver.

Skogsförbättringsarbeten, dvs. sådana föreslagna arbeten som finansieras i avsikt att trygga virkesproduktionens uthållighet, ingår i det program för skogsbruksåtgärder på gårdsbruksenheter som Europeiska gemenskapernas kommissionen har godkänt. Programmet är ett sådant program som avses i rådets förordning (EEG) nr 2080/92 om en gemenskapsordning för stöd till skogsbruksåtgärder inom jordbruket. I programmet kan tas in alla arbetslag som ingår i den nuvarande skogsförbättringslagen, utom plantbeståndsvård och iståndsättning av ungskog samt skogsförnyelse på områden som drabats av förödelse i naturen. Bara sådana markägare som får minst 25 procent av sina totala inkomster av jordbruket kan få finansiering för skogsförbättringsarbeten enligt programmet. Programmet gäller åren 1995—1999, men kommissionen har godkänt finansieringen i fråga om de arbeten som godkänns före utgången av 1997. Det är därför ändamålsenligast att finansiera dem enligt finansieringsvillkoren i gällande skogsförbättringslag åtminstone fram till utgången av 1997.

Av skogsförbättringsarbetena kan byggande av skogsvägar, iståndsättningsdikning och iståndsättning av ungskog finansieras via de regionala mål 5b-program och mål 6-program för Europeiska jordbruksfonden som godkänts för 1995—1999. I dem har man förberett sig på att finansieringsvillkoren för skogsbruksåtgärder kan komma att förändras och på att det mot programperiodens slut kan bli möjligt att finansiera projekt för vård av skogsnaturen som en del av mål 5b- och mål 6-programmen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Skogslag

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Lagens syfte.* Syftet med denna lag är att främja en i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende bärkraftig skötsel och användning av skogarna så, att skogarna uthålligt ger en god avkastning samtidigt som deras biologiska mångfald bevaras.

Vid den ovan nämnda andra europeiska skogsministerkonferensen godkändes en definition av begreppet bärkraftig skötsel och användning av de europeiska skogarna. Enligt den avser en bärkraftig skötsel och användning av skogarna att skogarna och skogsmarken sköts och används så, att deras mångfald, produktivitet, regenerationsförmåga och livskraft bevaras, liksom möjligheten att nu och i framtiden tillämpa betydande ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner på det lokala, nationella, regionala och globala planet, samt så att andra ekosystem inte åsamkas skada.

I det miljöprogram för skogsbruket som jord- och skogsbruksministeriet tillsammans med miljöministeriet fastställde 1994 definieras innebörden av en bärkraftig skötsel och användning av skogarna för det praktiska skogsbruket så, att

— skogarnas reproduktionsförmåga och livskraft är tryggad,

— den produktion av virkesråvara som samhällsekonomin behöver är tryggad,

— naturtillgångarna sköts och används så, att skogarnas, torvmarkernas och vattendragens mångfald inte minskar,

— skogsbruket upprätthåller en sådan variationsrikedom i ekonomiskogarna som skapar förutsättningar för en rik flora och fauna,

— möjligheterna till mångbruk av skogarna, torvmarkerna och vattendragen tryggas,

— den lokala befolkningens utkomst inte äventyras och

— de framtida generationernas möjlighet att tillgodogöra sig skogarna, torvmarkerna och vattendragen mångsidigt samt på lokal, nationell och internationell nivå inte äventyras.

När detta eftersträvas kan man utöver de

skyldigheter som följer av lagen tillgripa ekonomiska incitament samt rekommendationer och andra främjande åtgärder.

Ekonomiskt sett är skogarna Finlands viktigaste naturtillgång. Det faktum att skogarna är en förnybar naturtillgång gör det möjligt att utnyttja skogarna effektivt och kontinuerligt. Idkande av ett sådant skogsbruk som är uthålligt i virkesproduktionshänseende förutsätter dock att man drar försorg om skogens förnyelse och att trädbestånden behandlas rationellt. Tillväxten i skogarna blir allt större.

En bärkraftig skötsel och användning av skogarna innefattar också kravet på tryggande av skogarnas biologiska mångfald. När sådana objekt som är särskilt viktiga för mångfalden behandlas är det skäl att i all synnerhet beakta icke-ekonomiska aspekter.

För att lagens syften skall nås bör de olika aspekterna på skogsanvändning sammanjämkas vid den praktiska skogsbehandlingen så, att förutsättningarna för idkande av ekonomiskt lönsamt skogsbruk tryggas.

I lagen avses med skog den ekologiska skogsnaturhelhet som består av levande och livlöst samt av växelverkan mellan och inom dessa. Skogsnaturens mångfald avser den mångfald och variation av alla i skogarna levande växter, djur och mikroorganismer samt deras livsmiljöer som yttrar sig i arternas, genotypernas och ekosystemens stora antal och mångsidighet.

2 §. *Tillämpningsområde.* Marken kan klassificeras som skogsbruksmark, jordbruksmark, byggd mark och trafikområden. Utgående från virkesavkastningsförmågan har skogsbruksmarken av hävd klassificerats som skogsmark, tvinmark och impediment. I denna lag avser skogsbruksmark skogsmark, tvinmark och impediment.

Lagen föreslås bli tillämpad på skötseln och användningen av skog på skogsbruksmark, oberoende av vem som äger eller förvaltar skogen. Lagen tillämpas därmed på skogsbruksmark som ägs eller förvaltas av staten, kommuner, andra offentliga samfund, enskilda sammanslutningar samt andra civilrättsliga juridiska och fysiska personer.

I lagen stadgas om avverkning och andra skogshushållningsåtgärder. Lagen förutsätter inte att mark som lämpar sig för virkesproduktion och har tagits ur annat bruk besko-

gas eller tas i anspråk för skogsbruk.

Enligt lagen om Forststyrelsen skall Forststyrelsen vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som den har i sin besittning. Av samma lag framgår att Forststyrelsen, som omvandlats till ett statligt affärsverk, har besittnings- och nyttjanderätt till viss statlig jord- och vattengenömdom.

Forststyrelsen och de andra organisationer som besitter statlig jord- och vattengenömdom skall iaktta stadgandena i denna lag såsom markägare.

Avsikten är att i 1 mom. 1—6 punkten samt 2 mom. ta in avgränsningar av lagens tillämpningsområde i förhållande till andra stadganden om områdesanvändningen.

Lagen avses inte bli tillämpad på naturskyddsområden som bildats med stöd av naturvårdslagen, om vilkas skötsel och användning samt fredning stadgas särskilt i naturvårdslagen.

Hänvisningarna till naturvårdslagen i 1 mom. 1 punkten och i 3 mom. avser en hänvisning till den naturvårdslag som beretts parallellt med detta lagförslag.

Skogslagen avses inte heller bli tillämpad på områden med sådana särskilda värden som avses i 135 § byggnadslagen.

Enligt ödemarkslagen (62/91) inrättas ödemarksområden för att bevara områdenas ödemarkskaraktär, trygga den samiska kulturen och naturnäringarna samt utveckla ett mångsidigt utnyttjande av naturen och förutsättningarna för detta. De områden som avses i ödemarkslagen ägs av staten. Enligt lagen skall en underhålls- och dispositionsplan följas när ett ödemarksområde sköts och utnyttjas. Planen utarbetas av Forststyrelsen och fastställs av miljöministeriet. Skogarna på ödemarksområdena skall bevaras i naturtillstånd eller skötas enligt principerna för naturenlig skogsvård. Ödemarkslagen har anknytningar till stadgandena om skyddsskogar i 12 § i denna lag, av vilka stadgandet i 12 § 1 mom. om förklarande av områden för skyddsskogsområde gäller också ödemarksområden. Lagens 12 § 2 mom., som innehåller stadganden om en av skogscentralen godkänd plan som utgör en förutsättning för avverkning på skyddsskogsområdet, tillämpas däremot inte på ödemarksområdena.

I lagen om enskilda skogar, som upphävs genom denna lag, stadgas att lagen inte tillämpas på stadsplane-, byggnadsplane- eller strandplaneområden, med undantag av om-

råden som har anvisats för jord- och skogsbruk, och inte heller på områden som är belagda med åtgärdsförbud för uppgörande av en stads- eller byggnadsplan. Motsvarande principer föreslås ingå i denna lag. Eftersom byggnadslagen (370/58) anger att områden i en stadsplan inte kan anvisas för jord- och skogsbruk, bör i stadgandet dock i stället för vad som nämns ovan stadgas att denna lag inte tillämpas på stadsplaneområden. De områden som är belagda med åtgärdsförbud för uppgörande av en byggnads- eller stadsplan är av liten betydelse för skogsbruket.

På fastställda generalplaneområden tillämpas enligt 2 mom. denna lag på skötseln och användningen av skog bara på områden som anvisats för jord- och skogsbruk. Enligt 1 mom. tillämpas skogslagen på skötseln och användningen av skog på skogsbruksmark. Skogslagen skall alltså tillämpas också när utarbetandet av en generalplan är anhängigt och när kommunfullmäktige för området har godkänt en icke fastställd generalplan, en s.k. generalplan av första graden.

I praktiken har det förekommit situationer där de skyldigheter som följer av lagen om enskilda skogar och de skyldigheter som följer av 124 a § byggnadslagen har varit motstridiga. Avsikten är därför att i 6 § 1 mom. skogslagen stadga att avverkning med avvikelse från de allmänna skyldigheter som lagen ålägger kan utföras på det sätt objektets särskilda karaktär förutsätter, om avverkningsobjektet är av särskild betydelse för bevarande av skogens mångfald, för landskapet eller för mångbruket. Om ett visst område enligt planen har betydelse av detta slag, motsvarar avverkningsobjektet oftast i praktiken förutsättningarna i 6 § 1 mom. i den föreslagna lagen, och avverkningen kan utföras på det sätt objektets särskilda karaktär förutsätter. Dessutom föreslås i 24 § bli stadgat att skogscentralerna skall samarbeta i tillräcklig utsträckning med kommunerna för samordnande av målen för denna lag och för byggnadslagen.

Stadgandet i 3 mom. anses behövt för preciserande av skogslagens tillämpningsområde i förhållande till naturvårdslagen. Stadgandet innehåller hänvisningar till de stadganden i naturvårdslagen som utöver skogslagen skall iakttas vid skötseln och användningen av skogarna. Sådana stadganden ingår i 9 § naturvårdslagen (rättsverkningarna av naturskyddsprogram som statsrådet har godkänt), 29—31 §§ (skydd av naturtyper),

32—35 §§ (skydd av landskapet), 39 § (fridlysta arter), 42 § (fridlysning av växtarter), 47—49 §§ (arter som bör skyddas särskilt), 55 och 56 §§ (åtgärder på naturskyddsområden som håller på att inrättas) samt i 10 kap. i samma lag (tryggande av ett område i nätverket Natura 2000 mot skadlig inverkan utifrån). Förutom de ovan nämnda ingår i 3 § naturvårdslagen stadganden om skötseln och användningen av skog som gäller inrättande av naturskyddsområden, införlivande av områden med naturskyddsområden och fridlysning av naturminnesmärken, angående vilka gäller vad som stadgas i naturvårdslagen.

Eftersom den föreslagna skogslagen i större utsträckning än förut omfattar åtgärder som hänför sig till skötseln och användningen av skogar har det ansetts nödvändigt att i 3 mom. förutom hänvisningarna till naturvårdslagen föreslå också ett allmänt stadgande om iakttagande av vad som stadgas i någon annan lag. Här avsedda stadganden ingår bl.a. i vattenlagen (264/61) och lagen om enskilda vägar (358/62).

3 §. *Ändring av markanvändningslag.* Lagen hindrar inte att skogsbruksmark tas i anspråk för annat ändamål.

En skogsanvändningsanmälan som gäller den avverkning eller åtgärd av annat slag som förändringen förutsätter skall dock lämnas till skogscentralen så som föreslås bli stadgat i 14 §.

I 2 mom. föreslås ett stadgande för händelse av sådana fall där en anmäld ändring av markanvändningslaget innefattar en åtgärd som kräver tillstånd av en myndighet. I dessa fall är det inte ändamålsenligt att tillåta en avverkning som strider mot skogslagen eller att vidta någon åtgärd av annat slag förrän tillståndet av myndigheten har vunnit laga kraft eller myndigheten inom ramen för sina befogenheter har givit sitt samtycke till åtgärden. Ett sådant samtycke är t.ex. ett i 2 kap. 26 § vattenlagen avsett tillstånd att inleda arbeten.

För att det inte skall vara möjligt att kringgå skyldigheterna enligt skogslagen och påföljderna av lagöverträdelse föreslås i 3 och 4 mom. bli stadgat att tagandet i anspråk för annat ändamål skall ske inom fem år från att avverkningen eller åtgärder av annat slag har inletts. Om så inte har skett, tillämpas stadgandena i skogslagen på området och den där utförda avverkningen och på åtgärderna av annat slag. I praktiken innebär det att

åstadkommandet av återväxt på avverkningsområdet har skötts enligt 8 § i de situationer där avverkningen förutsätter skogsförnyelse, enligt denna lag. Om avverkningen eller åtgärden av annat slag konstateras ha blivit utförd på ett sätt som strider mot denna lag, blir de påföljder som anges i 5 kap. tillämpliga. Vid åtalsprövning och vid åläggande av skyldighet att vidta korrigeringsåtgärder skall dock prövas om avsikten att ändra markanvändningslaget har varit reell och om uteblivandet har berott på ett sådant hinder eller skäl som den som saken berör inte rimligtvis har kunnat förbereda sig för.

Den tidsfrist inom vilken tagandet i anspråk för annat ändamål skall ske är lika lång som den som enligt 8 § avser bli reserverad för åtgärder som syftar till åstadkommande av plantbestånd. Eftersom tidsfristen beräknas från tidpunkten för inledande av avverkningen eller åtgärden av annat slag, och inte från inlämnandet av ovan nämnda användningsanmälan eller från erhållandet av myndighetstillstånd, är den tid på fem år som reserverats för genomförande av förändringen tillräcklig för att visa att markanvändningsändamålet de facto har ändrats. Som faktiskt ibruktagande kan t.ex. vid byggnadsprojekt anses att anläggandet av grunden har inletts.

4 §. *Regionala målprogram för skogsbruket.* Det regionala målprogram som varje skogscentral enligt förslaget skall utarbeta är ett nytt lagstadgat verksamhetsätt, genom vilket målen för de olika sätten att använda ekonomiskogarna skisseras upp. Programmet ger en helhetsuppfattning om tillståndet och utvecklingsbehoven för skogsbruket inom skogscentralens verksamhetsområde. Programmet avses beakta de ekonomiska, ekologiska och sociala aspekterna på skötseln och användningen av skogarna. Ekonomiskogarnas primära syfte, virkesproduktionen, kommer att betonas mest, men i programmet ställs det i relation till de andra behov som riktar sig till skogarna. En central programdel består i en beskrivning av de regionala skogarnas mångfald och förutseendet av förändringar. Vid granskningen av ekonomiskogarnas mångfald beaktas såväl ekonomiskogarna som de skyddsområden vilka inrättas med stöd av lagen om naturskydd, de områden som enligt byggnadslagen bör skyddas på särskilt sätt, de områden som avses i ödemarkslagen samt de områden som anvisats för jord- och skogsbruk i stads-

plane-, byggnadsplane- och strandplaneområden.

När skogscentralen utarbetar och följer upp programmet skall den samarbeta med skogsägarna och deras organisationer, skogsindustrin, skogsföretagarna, skogsarbetarna, skogsfunktionärerna, statsförvaltningen, kommunerna, naturskyddsorganisationerna och medborgarorganisationerna i området samt med de andra intressenter som är behövliga för uppgörandet av programmet. I fråga om de statsskogar Forststyrelsen har i sin besittning skall Forststyrelsen bistå skogscentralen när programmet sammanställs.

Programmet föreslås innefatta en bedömning och en generell plan över verksamheten enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Till denna del bör programmet årligen ses över så, att det motsvarar de anslag som står till förfogande och de allmänna målen för verksamheten.

Programmet innehåller dessutom en bedömning av den företagsverksamhet som stöder sig på skogsbruket och förslag speciellt till främjande av den småskaliga företagsverksamheten.

Programmet kommer att vara offentligt, och det betjänar bl.a. skogsbruksplaneringen. I programmet upptas inte uppgifter som kan hänföras till enskilda lägenheter.

När målprogrammet utarbetas bör man i tillräcklig utsträckning utreda och bedöma miljökonsekvenserna av genomförandet. Eftersom programmen utarbetas av skogscentralerna, som inte är sådana myndigheter som avses i 24 § lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/94), är avsikten att ersättande stadganden om utredning och bedömning av miljökonsekvenser skall utfärdas genom förordning med stöd av föreslagna bemyndigande.

2 kap. Skogsavverkning och skogsförnyelse

5 §. *Beståndsavverkning.* Med beståndsavverkning avses fällning av träd.

I 1 mom. nämns de sätt att avverka trädbestånd som kan användas, dvs. beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning. Definitionen av avverkningsätten baserar sig på beståndsvis behandling i enlighet med rådande praxis. Bestånd är ett inom skogsbruket vedertaget begrepp som avser en med

sådan avseende på växtplatsen och trädbeståndet enhetlig del av skogen som samtidigt oftast utgör en enhet för skogsbehandling.

En beståndsvårdande avverkning, även kallad gallring, utförs så, att en del av trädbeståndet avlägsnas. Efter avverkningen bör det i beståndet kvarstå tillräckligt med träd som är av god kvalitet och stadda i tillväxt och har varit framgångsrika i den naturliga konkurrensen inom beståndet. Det är fråga om beståndsvårdande avverkning också när överståndare, eller lämnats kvar vid huggning i fröträds- eller skärmställning, avlägsnas från ett plantbestånd.

Förnyelseavverkning (slutavverkning) utförs så, att träden i ett bestånd avlägsnas i sin helhet (kant- och teghuggning samt kalavverkning) eller så, att träd som fröar av sig eller skyddar återväxten i början lämnas kvar på området (fröträds- eller skärmställning). Förnyelseavverkning följs av skyldigheten att åstadkomma återväxt, antingen genom naturlig förnyelse eller genom plantering eller sådd.

I fråga om trädbestånd som är förnyelse mogna och alltså överstiger minimikraven på förnyelseavverkning skulle det vara möjligt att antingen utveckla virkesförrådet ytterligare enligt principen om beståndsvårdande avverkning eller att förnya det.

Vid både beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning kan på avverkningsytan lämnas sådana levande och döda träd som är viktiga för mångfaldens bevarande och för landskapet.

I syfte att trygga skogarnas uthållighet i virkesproduktionshänseende och virkestillgångarnas bevarande definieras i 2 mom. om vissa förutsättningar för beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning.

Efter en beståndsvårdande avverkning bör ett utvecklingsdugligt och tillräckligt trädbestånd kvarstå på avverkningsområdet. Med utvecklingsdugligt trädbestånd avses ett trädbestånd bestående av trädindivider som är utvecklingsbara och har klarat sig bra i den naturliga inbördes konkurrensen mellan träden. Trädbeståndet bör i huvudsak bestå av trädslag som lämpar sig för växtplatsen. Avsevärt skadade träd inräknas inte när volymen av det trädbestånd som skall få stå kvar fastställs.

En förnyelseavverkning förutsätter att trädbeståndet på avverkningsområdet har uppnått en tillräcklig grovlek eller ålder. Med grovlek avses trädens genomsnittliga diameter på

1,3 meters höjd från rothalsen eller marken. Förnyelseavverkning får dock i vissa fall utföras innan trädbeståndet har uppnått den minimigrovlek eller minimiålder förnyelseavverkning förutsätter. Sådana särskilda orsaker som talar för tidigareläggning av en förnyelseavverkning är bl.a. en svag ekonomisk avkastning som beror på dålig kvalitet, underbestockning eller någon motsvarande orsak. Undantag är möjliga också om skogsbeståndet har anlagts för ett särskilt ändamål, såsom julgransodling, odling av energivirke med kort omloppstid eller produktion av specialvirke.

I fråga om sådan avverkning som syftar till naturlig förnyelse har det ansetts behövt att i lagen ta in ett stadgande som gör det möjligt att i förväg bedöma förutsättningarna för användning av detta avverkningssätt. Under de senaste åren har användningen av naturlig förnyelse blivit mera allmän än förr. Vid tillsynen över lagen har dock i allt större antal uppdagats fall där detta förnyelsesätt inte har åstadkommit dugliga plantbestånd eller förnyelsen har misslyckats helt. Stadgandet gör det möjligt att i enlighet med nuvarande praxis ingripa i sådana avverkningar samt att vid behov utfärda avverkningsförbud enligt 16 § i de fall där det utgående från en förhandsbedömning av trädbeståndet, marken och ytvegetationen inte finns förutsättningar för naturlig förnyelse.

I 3 mom. stadgas om omsorgsfullhet vid avverkning och vid åtgärder som vidtas i samband med den. Närtransport av avverkat virke och därtill hörande lastning samt avverkning medför så gott som alltid små skador på det bestånd som lämnas kvar att växa och invid närtransportrutten. Skadornas betydelse för virkesproduktionen och för det ekonomiska resultatet beror bl.a. på skadornas art och på tidpunkten. Det går att minska uppkomsten av skador genom att planera avverkningen och närtransporten väl, tillämpa riktiga avverkningsmetoder och använda sig av ändamålsenlig transportmateriel samt genom att utföra avverkningen och transporten omsorgsfullt.

Vid alla avverkningar och med dem förknippade åtgärder, särskilt vid närtransport av virke, skall man se till att det trädbestånd som kvarstår på avverkningsområdet och växande trädbestånd utanför det, närmast längs närtransportrutten, inte skadas mer än vad som är rimligt med beaktande av om-

ständigheterna. Likaså bör man se till att terrängen inte tar skada på ett sätt som försvagar trädens växtförhållanden. Uppmärksamhet bör främst fästas vid att drivningsmaterielen och drivningstidpunkten väljs ändamålsenligt.

Det i 4 mom. föreslagna stadgandet om vederbörande ministeriums rätt att meddela närmare allmänna föreskrifter gäller sådana förutsättningar för beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning som det på grund av deras detaljerade karaktär inte är ändamålsenligt att stadga om genom lag eller förordning.

6 §. *Avverkning på speciella områden.* Det är möjligt att utföra avverkningen på ett sätt som objektets särskilda karaktär förutsätter, om området är av särskild betydelse för bevarandet av skogens mångfald, landskapet eller skogens mångbruk. Avverkningen kan då utföras med avvikelser från 5 § och de stadganden som utfärdats med stöd av den, t.ex. genom att det trädbestånd som skall kvarstå vid en beståndsvårdande avverkning väljs ut utgående från betydelsen för mångbruket.

Med tanke på mångfaldens bevarande skulle betydelsen kunna ansluta sig t.ex. till platser där organismer, såsom speciella växt- och djurarter, förekommer. Sådana faktorer som är av betydelse för landskapet kan vara omedelbar närhet till bosättningen, åsar eller vattendragsstränder. Faktorer som är av betydelse för mångbruket kan vara bl.a. friluft- och rekreativ användning av ett område, bärplockning, villebrådets trevnad eller annan avvikande ekonomisk användning, såsom insamling av lav. Exempel på sådana faktorer som har övrig betydelse är områdets avvikande kulturhistoria, skogens särskilda utvecklingshistoria, såsom s.k. supraakvatiska höjder som är be vuxna med gammal skog eller objekt som inte brandskadats (s.k. brandrefugier), samt skyddsverkan mot vindar, buller eller annan motsvarande allmän betydelse.

Om objektets karaktär på grund av avverkningen eller av något annat skäl förändras så, att förekomsten av en särskild mångbruksbetydelse upphör, upphör också rätten till avverkning enligt denna paragraf med avvikelser från stadgandet i 5 §.

Med forskningsanvändning enligt 2 mom. avses forskningsverksamhet som bedrivs av forskningsinrättningar, universitet, högskolor eller andra läroanstalter, antingen i dessas

egna skogar eller, enligt överenskommelse, i andras skogar. I skogar som används till forskning och i observationsskogar som används till undervisning får avverkning eller annan behandling av skog utföras på ett sätt som avviker från den föreslagna lagen i den omfattning skogens särskilda användningsändamål förutsätter.

Övriga områden där det enligt förslaget är tillåtet att tillämpa avverkningssätt som användningsändamålet förutsätter är bl.a. områden som omfattas av lagen om friluftsliv (606/73) samt områden som försvarsmakten använder till övningar.

7 §. *Avverkarens ansvar.* I lagen bör tas in ett stadgande där avverkarens ansvar framhålls. Avverkaren skall vid avverkning av trädbestånd och vid andra åtgärder i samband därmed se till att den föreslagna lagen följs vid avverkningen och vid de åtgärder som hänför sig till den.

Såsom konstateras i den allmänna motiveringens köper de fem största virkesköparna upp ca 4/5 av marknadsvirket. Största delen av virket i privatskogarna säljs s.a.s. på rot, ett förfarande som baserar sig på ett avtal om avverkning. Det förfarande som grundar sig på ett avtal om skogsavverkning är därmed av stor betydelse inom det nuvarande virkeshandelssystemet. Ett avverkningsavtal kan definieras som ett avtal genom vilket en viss person får rätten att avverka och driva en överenskommen mängd virke på ett område som tillhör en annan.

I den praktiska avverkningsverksamheten har markägarna ofta ingen chans att direkt övervaka utförandet. I synnerhet har de markägare som bor utanför lägenheten små möjligheter att övervaka utförandet. Andelen skogsägare som bor på lägenheten bara en del av året eller inte alls utgör ca 40 % av alla skogsägare.

Under dessa omständigheter bör i lagen tas in ett stadgande som visar att den som innehar avverkningsrätten ansvarar enligt skogslagen för ett lagstridigt förfarande. Det är då fråga om ansvar i förhållande till det offentliga. Genom lagen regleras inte de på avtal baserade civilrättsliga förhållandena mellan den som innehar avverkningsrätten och markägaren. En sak för sig är att frågan om hur de civilrättsliga avtalen har uppgjorts kan vara av betydelse i enskilda fall när man prövar vem ansvaret enligt skogslagen bör åläggas.

Med innehavare av avverkningsrätten av-

ses i lagen detsamma som av hävd har avsetts inom skogssektorn med begreppet ägare av avverkningsrätten.

Vid bedömning av avverkarens ansvar är det fråga om en helhetsprövning från fall till fall. Avverkningen och de åtgärder som vidtas i samband med den är centrala i hela den process som hänför sig till anskaffningen av virke ur skogarna; detta med tanke på uppnåendet av lagens syfte och fullgörandet av de lagstadgade skyldigheterna. Ansvaret bör därmed närmast åläggas den som innehar avverkningsrätten, om han inte kan visa att huvudorsaken till ett lagstridigt slutresultat har legat hos markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet eller någon annanstans. Bevisningsskyldigheten ankommer då på den som innehar avverkningsrätten. Ansvaret kan också omfatta den som har planerat en stämplingspost. Ofta är det skogsvårdsföreningarna som planerar stämplingsposterna på uppdrag. Skogsvårdsföreningarna företräder skoglig sakkunskap och tillhandahåller markägarna yrkestjänster.

Om markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet kan visa att han i god tro har avverkat en stämplingspost som en sakkunig har gjort, bör han inte straffas. I en sådan situation bör straffet gälla den som har planerat stämplingsposten, om stämplingsposten avsiktligt eller av grov oaktsamhet har planerats så, att en avverkning som följer den är lagstridig.

Avsikten med denna lag är inte att reglera civilrättsliga förhållanden som baserar sig på avtal mellan den som innehar avverkningsrätten och de entreprenörer han anlitar. Innehavaren av avverkningsrätten kan dock inte överföra på en entreprenör han anlitar det ansvar som enligt denna lag ankommer på honom själv.

8 §. *Åstadkommande av återväxt.* För tryggande av virkesproduktionens kontinuitet stadgas i paragrafen en skyldighet att åstadkomma återväxt efter förnyelseavverkning, att göra en anmälan om förnyelsearbetena samt att dra försorg om plantbeståndets begynnelseutveckling. Skyldigheten riktar sig till markägaren eller andra berörda så som stadgas i 9 §.

Enligt 1 mom. skall man efter en förnyelseavverkning se till att ett plantbestånd som utgör återväxt uppkommer på avverkningsområdet. Skyldigheten gäller alltså bara om-

råden där avverkning har utförts. Den gäller inte förnyelse av områden där trädbeståndet har förstörts av en orsak som markägaren inte kunnat inverka på, såsom vid storm, skogsbrand eller motsvarande förödelse. Inte heller gäller skyldigheten beskogning av områden som saknar trädvegetation på naturlig väg eller som har tagits ur annat bruk.

Ett i ekonomiskt hänseende utvecklingsdugligt plantbestånd skall enligt skyldigheten främst bestå av träslag som har förutsättningar att klara sig på växtplatsen och som är användbara ekonomiskt sett. Detta innebär att t.ex. vide och gråal, vilka biologiskt sett klarar sig på ett mycket stort antal växtplatser, men för vilka ingen särskilt omfattande skoglig användning är att vänta, vanligtvis inte utgör godtagbara huvudträslag. Också rötskadade glasbjörkar eller aspar som fått sin början som telning kan bara i undantagsfall bedömas vara ekonomiskt odlingsbara huvudträslag. När förnyelsen sker genom odling skall odlingsmaterialets härkomst lämpa sig för området. Plantbeståndet skall innehålla ett tillräckligt antal utvecklingsdugliga plantor för att utgöra grundförrådet för skogsbeståndet.

Plantbeståndet får inte löpa omedelbar risk att förstöras på grund av annan vegetation, såsom gräs eller sly. När hotet om omedelbar risk bedöms skall plantbeståndets träslag och växtplatsens bördighet beaktas. Bara i undantagsfall kan ett plantbestånd med en medellängd av mer än 1,5 meter anses vara omedelbart hotat.

För åstadkommande av plantbestånd bör försorg dras om att de behövliga förnyelseåtgärderna vidtas. Det är sannolikast att förnyelseåtgärderna lyckas och att plantbestånd åstadkoms, om de behövliga åtgärderna vidtas så snabbt som möjligt efter förnyelseavverkning.

I 2 mom. stadgas om åtgärder som anknyter till det skede då plantbeståndet anläggs. Åtgärderna vidtas i regel under de två år som följer på förnyelseavverkningen. Avsikten är att stadga att åtgärderna för åstadkommande av plantbestånd skall vidtas inom fem år från att en förnyelseavverkning inletts. Åtgärdsbehovet är beroende av bl.a. växtplatsens beskaffenhet, mängden ytvegetation som är till nackdel för förnyelsen, vattenhushållningen samt, vid naturlig förnyelse, den årliga fröskörden. Vid förnyelse genom odling utgör plantering och sådd sådana åtgärder, ofta också röjning av området

och markberedning. Vid naturlig förnyelse är röjning och markberedning åtgärder som ofta behövs. I vissa fall, särskilt när avlägsnandet av trädbestånd som avdunstar vatten förändrar områdets dräneringstillstånd, kan åstadkommandet av plantbestånd också förutsätta att vattenhushållningen regleras.

För en ändamålsenlig inriktning av tillsynen stadgas i 2 mom. att skogscentralen utan dröjsmål skall underrättas när de ovan avsedda åtgärderna har genomförts. Den tillsyn över fullgörandet av förnyelseskyldigheten som skogscentralen utövar torde till följd av knappheten på resurser inte kunna omfatta alla förnyelseytor utan baserar sig i stället på urval. Underlåtenhet att göra anmälan bestraffas inte enligt 18 §. Betydelsen av anmälan ligger framför allt i att skogscentralen kan inrikta sin tillsyn att gälla särskilt sådana områden beträffande vilka ingen anmälan har gjorts.

I 3 mom. stadgas om de åtgärder vilkas genomförande vanligen är behövligt utöver de i 2 mom. avsedda egentliga åtgärderna för anläggande av plantbestånd för åstadkommande av plantbestånd enligt 1 mom. I ett odlat plantbestånd är sådana åtgärder hjälpplantering eller hjälpsådd, och vid naturlig förnyelse vid behov upprätthållande av förutsättningarna för plantsättning och sådan plantering eller sådd som kompletterar den naturliga plantsättningen. För att plantmaterial och ung plantskog som åstadkommit till följd av både odling och naturlig förnyelse skall förbli vid liv och utvecklas är det också skäl att sköta den behövliga eftervården, såsom bekämpning av gräs och sly.

Åstadkommandet av plantbestånd kan misslyckas till följd av förödelse i naturen, trots att förnyelsearbeten som är att betrakta som rimliga har utförts omsorgsfullt på området. I 4 mom. stadgas att skogscentralen på ansökan kan besluta att den i 1 mom. avsedda skyldigheten förfaller, om misslyckandet inte har berott på att rimliga förnyelsearbeten eller bekämpningen av gräs och sly har försummats, eller om det är en följd av förödelse i naturen som inte rimligtvis har kunnat förutses.

I 5 mom. stadgas om ett bemyndigande som gäller förordning och föreskrifter av vederbörande ministerium i fråga om tillämpningen av 1—4 mom.

Skyldigheten att åstadkomma återväxt motsvarar i stor utsträckning den skyldighetsnivå som tillämpats vid tolkningen av

lagen om enskilda skogar, vilken föreslås bli upphävd. Definierandet av skyldigheterna från fall till fall har skett när den avverknings- och förnyelseplan som lagen förutsätter har godkänts. Utgångspunkten vid bedömningen av huruvida skyldigheterna har fullgjorts har ansetts vara att de arbeten som ingår i en godkänd avverknings- och förnyelseplan utförs.

För utförandet av förnyelsearbetena har högst fem år reserverats. Plantbeståndet har dessutom förutsatts vara tillräckligt tätt, ha en trädslagssammansättning som lämpar sig för växtplatsen och vara av en sådan storlek att varken ytvegetation eller sly som hotar förnyelsen längre utgör ett hot mot plantbeståndets begynnelseutveckling.

I 5 mom. stadgas också att vederbörande ministerium bemyndigas att vid behov inskränka en omfattande användning av främmande trädslag vid skogsförnyelse. Med främmande trädslag avses här trädslag vilkas naturliga utbredningsområde inte för närvarande utsträcker sig till Finland och vilkas hårdighet och anpassningsförmåga det inte finns tillräckligt långvariga erfarenheter av. Vidare bemyndigas vederbörande ministerium att vid behov meddela närmare allmänna föreskrifter om användningen av vegetativt förökade s.k. klonplanter vid skogsförnyelse.

9 §. *Ansvar för att återväxt åstadkoms.* I 1 mom. föreslås bli intaget ett allmänt stadgande, enligt vilket skyldigheten enligt 8 § att åstadkomma återväxt och anmäla om åtgärder ankommer på markägaren.

I 2 mom. stadgas om överföring av skyldigheten när äganderätten till en fastighet eller något annat område övergår till en ny ägare. Meningen är att den skyldighet att åstadkomma återväxt som följer av 8 § skall övergå på den nya ägaren och att den föregående ägaren då skall befrias från den förnyelseplikt som skogslagen ålägger. Genom lagen regleras dock inte civilrättsliga frågor som baserar sig på avtal om fastighetsköp. Därför skall civilrättsliga förhållanden som går tillbaka på avtal mellan köparen och säljaren i och för sig hållas skilt från frågan om vem som enligt skogslagen ansvarar för åstadkommandet av återväxt.

När en avverkning har utförts under den föregående ägarens tid och fastigheten övergår på den nya ägaren, övergår det ansvar för åstadkommande av återväxt som anges i lagen på den nya ägaren, och den föregående

de ägaren befrias från ansvaret. Om köparen är på det klara med denna skyldighet som följer av lagen, beaktar han den när överenskommelse om köpesumman ingås. Om den nye ägaren dröjer utan anledning vid åstadkommandet av återväxt, trots att den i 8 § stadgade tiden redan har förflutit, kan straffstadgandet tillämpas på förfarandet. Straffstadgandet kan komma att tillämpas också på den föregående ägaren, om denne inte under sin tid som ägare har dragit försorg om den skyldighet som 8 § stadgar om. Det är dock bara den nya ägaren som kan åläggas sådana korrigeringsåtgärder som 20 § föreskriver.

Fastän köparen inte har känt till den lagstadgade skyldigheten och inte har beaktat den vid ingåendet av avtal, bör han dock dra försorg om åstadkommandet av återväxt enligt den föreslagna lagen. Den föregående ägaren befrias från denna skyldighet. De på avtal baserade civilrättsliga förhållandena mellan den nya och den föregående ägaren kan dock ha ett annat innehåll.

Det har inte ansetts vara möjligt att föreslå att det skall stadgas att skogscentralerna för utomstående skall föra sådana register av vilka framgår på vilka fastigheter skyldigheterna enligt 8 § inte har fullgjorts. Registeruppgifterna bör vara felfria, för att t.ex. personer som hör sig för om fastighetsköp inte av mistag får felaktig information. Vid behov kan uppgifter om saken dock fås av skogscentralen ur register som den för med tanke på tillsynen över lagen, så som stadgandena om handlingars offentlighet och hemlighållande av handlingar medger.

I 3 mom. stadgas om undantag från den skyldighet för markägaren som följer av 1 och 2 mom. Stadgandet ger en möjlighet att tillgripa prövning från fall till fall. Den besittningsrätt, nyttjanderätt och särskilda rättighet av annat slag som nämns i momentet avser arrenderätt, på testamente baserad nyttjanderätt, efterlevande makes besittningsrätt enligt ärvdabalken, pensionsrätt och motsvarande rätt som härletts från markägaren.

Av stadgandet som helhet framgår att när t.ex. en innehavare av nyttjanderätt som baserar sig på testamente har rätt att företa förnyelseavverkning och överlåter avverkningsrätten ankommer skyldigheten att se till att återväxt åstadkoms den som innehar en på testamente baserad nyttjanderätt, inte den som innehar avverkningsrätten.

3 kap. Tryggande av skogsnaturens mångfald

10 §. *Bevarande av mångfalden och särskilt viktiga livsmiljöer.* I 1 mom. föreslås bli stadgad en allmän skyldighet att vid skötseln och användningen av skogarna upprätthålla förutsättningarna för bevarande av livsmiljöer som är utmärkande för skogarnas biologiska mångfald. Det är fråga om en generell princip, enligt vilken vid skötseln och användningen av ekonomiskogar främjas sådana skogsbehandlingsmetoder som tryggar tillräckliga livsmöjligheter för organismer som anpassat sig till olika biotoper och olika utvecklingsstadier i skogen samt olika ekologiska situationer. Avsikten är att genom efterliknande av skogens naturliga utveckling upprätthålla en varierande trädslagssammansättning och beståndsstruktur samt, där situationen det medger, spara gamla trädbestånd eller gamla grova träd samt befintliga rötträd och träd som är på väg att bli rötträd. Genom här avsedd skogsvård främjas också landskapsvårdsaspekter.

Det mål att upprätthålla skogsnaturens biologiska mångfald som avses i momentet motsvarar de nyaste forskningsrönen och de praktiska erfarenheterna samt de på dessa baserade senaste skogsvårdsrekommendationerna. Principerna har behandlats också i det betänkande arbetsgruppen för skogsbrukets miljöprogram givit.

De allmänna principerna i momentet bör beaktas t.ex. när de regionala målprogram för skogsbruket som avses i 4 § i denna lag utarbetas och när rekommendationer utfärdas till markägarna.

Avsikten med 2 och 3 mom. är att fastställa en sådan miniminivå för bevarandet av mångfalden som är förpliktande för alla och gäller vissa särskilt viktiga livsmiljöer, vilka så entydigt som möjligt går att identifiera och avgränsa i terrängen. Dessa särskilt viktiga livsmiljöer, som uppräknas i 2 mom., är objekt med en i regel liten yta som avviker från den sedvanliga skogsnaturen och är viktiga livsområden för vissa krävande eller numera sällsynta arter. De särskilt viktiga livsmiljöer som avses i momentet är följande:

1) Omgivning kring källor, trädfattiga källområden och sippervattenytor som är exceptionell vad närings- och värmehushållningen samt hydrologin beträffar. Grundvatten som får ett utlopp erbjuder förutsättningar bl.a.

för förekomsten av krävande vegetation av särskild beskaffenhet.

De omedelbara närmiljöerna för bäckar och mindre bäddar för rinnande vatten, rännilar, som skapar betydande variation i skogsnaturen med avseende på ekologin och arterna. Trädvegetation och skuggighet invid bäckar är viktig för att det för livsmiljön utmärkande mikroklimatet skall bevaras.

Små, vanligen högst en halv hektar stora tjärnar som ofta tillsammans med bäckar utgör ekologiskt och biologiskt viktiga helheter av småvatten. Skogarna och torvmarkerna på stranden av tjärnar ökar skogsmiljöns variationsrikedom och är betydande kantzoner för ekosystemen.

2) Bördiga kärr, där det finns krävande och frodig vegetation som uppkommit som resultat av långvarig ostörd utveckling. Typiskt för kärr i naturtillstånd är det fuktiga mikroklimatet. De är därför i regel områden som sällan brandskadats, alltså brandrefugier.

Den skyldighet paragrafen innehåller gäller bara brunmossar som är belägna söder om Lapplands län. Brunmossarna är mycket näringsrika torvmarkstyper vilkas arter därför skiljer sig från andra skogs- och torvmarker.

3) Bördiga mindre lundområden, som avviker från den övriga skogsnaturen på grund av sin krävande och rika vegetation. Viktiga lundmiljöer är bl.a. torra lundar på åsar och vid kantbildningar, friska lundar på kalkområden, branter och fuktiga backslutningar samt i lerjordsområden och fuktiga lundar längs vattendrag. Där lundanhopningar förekommer ingår i denna grupp sådana mindre lundområden som skiljer sig tydligt från den vanliga skogsnaturen.

4) Små, vanligen mindre än 1 hektar stora skogsholmar med fastmarksskog på odikade torvmarker där trädbeståndet befinner sig nära nog i naturtillstånd (gamla och döda träd förekommer). Kantzonen mellan skogen och torvmarken är då viktig ekologiskt sett och med tanke på skyddet av vissa organismer. Torvmarkernas skogsholmar erbjuder fridfulla häckningsplatser för bl.a. stora rovfåglar. I synnerhet de skogsholmar som finns på odikade torvmarker har också ett betydande landskapsvärde. Med odikad torvmark avses torvmark där enstaka diken inte har grävts i torrläggningssyfte.

5) Oregelbundna formationer med branta väggar i berggrunden, klyftor och raviner samt branta ravinliknande dalar som ur-

gröpts i mineraljordar. Gemensamt för dessa naturformationer är att ravinbottnar med försumpade ställen och småvatten samt å andra sidan med soldränkta och skuggiga sluttningar utgör ekosystem som avviker kraftigt från den övriga skogsnaturen vad gäller marken och mikroklimatet och också uppvisar en exceptionell artsammansättning.

6) Stup och skogsbestånd vid deras nedre del, när stupet är en tillräckligt hög formation som skiljer sig från den övriga skogsterängen och det under den finns en skogszon som stupet skuggar och dit stupets förvittningsprodukter rullar eller rinner ner, varvid frodig vegetation som avviker från den övriga skogsomgivningen uppstår.

7) Tvinmark och impediment på mineral- och torvjordar som räknas som skogsbruksmark men som avkastar mindre virke än lavmoar; sådana är t.ex. karga myrar och kärr samt svåmängar och öppnare torvmarker. De mindre avkastande mineraljordarna är olika områden med berg i dagen, stenbunden mark och block- samt sandfält. Områdenas svaga virkesavkastningsförmåga kan bero på fuktighetsförhållandena och på en för växterna ogynnsam näringssituation. På grund av områdenas speciella ekologiska förhållanden uppvisar artsammansättningen drag som avviker från den övriga skogsnaturen och ofta ett trädbestånd som förblivit i nära nog naturtillstånd, med gamla grova överståndare, torrfuror och röträd.

När sådana livsmiljöer som avses i 2 mom. befinner sig i naturtillstånd eller ett tillstånd som påminner om detta samt avviker tydligt från omgivningen, skall de skötsel- och användningsåtgärder som gäller dem enligt 3 mom. vidtas så, att livsmiljöernas särdrag bevaras. Skyldigheten avser i vissa fall, t.ex. i lundar, en selektiv och försiktig avverkning som främjar bevarandet av lövträdsdominansen i lunden. Områden som har förblivit i naturtillstånd och till vilkas viktigaste särdrag hör t.ex. ett gammalt trädbestånd och röträd, kan avverkas mycket försiktigt eller inte alls avverkas. I stadgan avses skogliga skötsel- och användningsåtgärder, såsom avverkning och därtill hörande åtgärder och dessutom t.ex. beredning av markytan, dikning samt körstråksdragnings och byggande av skogsvägar. I sådana fall som gäller ändring av markanvändningsslaget blir det, sedan ett projekt inställt, också fråga om att bedöma de övriga åtgärder som riktat sig till skogsbruksmarken.

Med stöd av 4 mom. kan särskilt viktiga livsmiljöer och annat som är väsentligt för tillämpningen av paragrafen, t.ex. begreppet naturtillstånd, definieras närmare genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela närmare allmänna föreskrifter om grunderna för behandling av dem samt om regional tillämpning av skyldigheten med hänsyn till behovet att trygga livsmiljöerna i fråga i olika delar av landet. Den regionala tillämpningen av skyldigheten föreslås bli beaktad t.ex. så, att skyldigheten att bevara frodiga kärr genom förordning avgränsas till den del av Finland som ligger söder om Lapplands län, eftersom det i landets nordliga delar ännu finns förhållandevis gott om livsmiljöerna i fråga i naturtillstånd. Ändamålsenlighetsprövning är på sin plats också på de vidsträckta områden i landets nordliga del som avkastar mindre i virkesproduktionshänseende än lavmoar så, att den skyldighet att bevara särdragen som 3 mom. stadgar om gäller sådana områden som är väsentliga för bevarandet av den biologiska mångfalden; dessa bör definieras så snabbt som möjligt.

De föreslagna 10 och 11 §§ avses inte inverka på vad lagen om enskilda vägar och vattenlagen stadgar om förutsättningarna för väg- och dikningsprojekt. Dessa förutsättningar hänför sig delvis också till skyddet av naturen och miljön.

Om det vid ett förfarande i enlighet med lagen om enskilda vägar eller vattenlagen observeras att projektet strider mot 10 och 11 §§ skogslagen, skall myndigheten i fråga fästa de berörda parternas uppmärksamhet på detta och instruera dem att utreda frågan närmare i enlighet med skogslagen.

11 §. *Undantagslov*. Om fullgörandet av den skyldighet som anges i 10 § 3 mom. leder till minskad skogsavkastning eller annat ekonomiskt bortfall, som inte är ringa, för markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet, skall skogscentralen på ansökan av markägaren eller den som innehar en särskild rättighet bevilja tillstånd att genomföra åtgärderna på ett sådant sätt att minskningen i skogsavkastningen eller det övriga ekonomiska bortfallet blir litet. Vid bedömning av skogsavkastningens nedgång beaktas tillståndshavarens hela skogsareal. I synnerhet på områden där bevarande av den biologiska mångfalden eller beaktande av mångbruket har konstaterats vara viktigt i det regionala

målprogrammet för skogsbruket med tanke på regionens struktur bör man dock sträva efter att använda sig av de finansieringsmöjligheter som stadgas i den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk för att målen skall nås.

Man bör överväga från fall till fall om det för beviljande av tillstånd till undantag behövs en ansökan av markägaren eller om det räcker med en ansökan av den som innehar en särskild rättighet och om tillstånd kan beviljas honom.

Paragrafen skall inte tillämpas, om ett naturskyddsområde enligt naturvårdslagen inrättas på området.

Tillstånd beviljas inte, om ett tillräckligt stöd av statsmedel, antingen i enlighet med 19 § i den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk eller på andra grunder, har beviljats eller beviljas för åtgärden i fråga. Sådant stöd skall täcka markägarens eller innehavarens av en särskild rättighet bortfall så, att åtgärderna inte åsamkar honom en sådan minskning av skogsavkastningen eller något annat ekonomiskt bortfall som är större än litet.

När det gäller byggande av väg och grävning av utfallsdiken avses med markägare eller den som innehar en särskild rättighet inte den som äger eller besitter det område i en viktig livsmiljö där en väg eller ett dike är avsett att dras, utan den som äger eller besitter det område vars skogsbruk den planerade vägen eller det planerade diket gagnar.

4 kap. Skyddsskogar och skyddsområden

Avsikten är att i de stadganden om skyddsskogar och skyddsområden som föreslås bli intagna i lagen bibehålla de centrala principerna i lagen om skyddsskogar, vilken föreslås bli upphävd. Stadgandena gäller närmast avverkningar och åtgärder som hänför sig till dem samt skogsförnyelse.

12 §. *Skogsbruk i skyddsskogar.* Skogarna i det skyddsskogsområde som avses i stadgandet är skogar i Lapplands län som växer i områden vilka är mindre gynnsamma från klimatsynpunkt på grund av höjden eller det nordliga läget eller den sammanlagda effekten av dessa. Omloppstiden för trädbeståndet i dessa skogar är lång, och goda fröår förekommer ytterst sällan, så skogsförnyelsen är oviss och långsam. Stadgandet förutsätter därför i enlighet med den nuvarande

lagen om skyddsskogar att avverkning och andra skogsvårdsåtgärder utförs med särskild försiktighet och att det säkerställs att skogsförnyelsen har varit lyckad, så att det förhindras att skogsgränsen förskjuts nedåt. Stadgandet säkerställer också för sin del inom samernas hembygdsområde förutsättningarna för upprätthållande och utvecklande av sameskulturen och samernas traditionella näringar.

Statsrådet skulle, liksom nu, besluta om avgränsningen av skyddsområdet och meddela behövliga allmänna föreskrifter om behandlingen av skogarna i skyddsskogsområdet. Den nuvarande gränsen för skyddsskogsområdet grundar sig på forskningsresultat om skogsförnyelsen och följer den ungefärliga värmesummagränsen 700 dd. Gränsen har definierats i statsrådets beslut angående Lapplands skyddsskogsområde och märkts ut i terrängen på 1980-talet. Stadgandet möjliggör i likhet med lagen om skyddsskogar, som föreslås bli upphävd, att det genom beslut av statsrådet för skyddsskogsområde förklaras också områden längre söderut som motsvarar de i stadgandet nämnda förutsättningarna. Såsom framgår av den föreslagna lagens stadgande om tillämpningsområde, avses både 1 mom. i denna lag och ödemarkslagen bli tillämpade i vissa områden. Ett sådant arrangemang har ansetts kunna bli föreslaget på grund av att lagarnas syften är likartade. Om förfarandet var ett annat, skulle skyddsskogsområdet splittras.

Eftersom det för skyddsskogsområdets del är fråga om tämligen vidsträckt områden, förutsätter utfärdandet av statsrådsbeslut att markägarna, den berörda kommunen och andra myndigheter samt sametinget hörs innan beslutet utfärdas, om skyddsskogsområdet utvidgas jämfört med det skyddsskogsområde som existerar när denna lag träder i kraft.

Enligt 2 mom. är avverkning för annat ändamål än till husbehov tillåten bara i enlighet med en avverknings- och förnyelseplan som skogscentralen har godkänt. Vidare befullmäktigas vederbörande ministerium att genom beslut inskränka tagandet av husbehovsvirke eller förbjuda det helt, om särskilda förhållanden påkallar det.

Avsikten med stadgandet är att trygga skogens bevarande enligt 1 mom. I fråga om planer som gäller statens mark bör det utvecklas ett smidigt tillvägagångssätt som utnyttjar de nuvarande planeringssystemen

ändamålsenligt.

I 3 mom. stadgas om ersättningar för inskränkningarna i tagandet av virke till husbehov. Avsikten är att slopa det ersättningsförfarande som varit i bruk och tillämpats i förhållandevis liten utsträckning, där inskränkingen av tagandet av husbehovsvirke i första hand ersätts genom rätten att ta virke i statens skog och först vid behov i form av en årlig ersättning i pengar eller inlösen. Förslaget innebär att ersättningen alltid betalas som en engångsersättning utgående från avverkningsvärdet hos det trädbestånd som är föremål för inskränkt skogsanvändning.

Även om det kan förekomma att Forststyrelsen eller någon annan innehavare av statlig jordegendom använder skog på ett sätt som motsvarar användning till husbehov, betalas ingen ersättning till dessa organisationer för en begränsning av användningen av sådant virke. Inte heller är avsikten att begränsa den i skoltlagen (253/95) stadgade rätten för skoltar som bor inom skoltområdet att för sitt eget behov av brännved använda sådant virke i statens skogar som den nämnda lagen avser.

Enligt nuvarande praxis utarbetar skogscentralen på begäran och kostnadsfritt en avverknings- och förnyelseplan som avses i 2 mom. i fråga om enskilda markägare enligt 2 § i den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.

13 §. *Skyddsområden.* Den nuvarande 5 § i lagen om skyddsskogar, som stadgar om skyddsområden, har inte tillämpats i praktiken. Det har emellertid ansetts vara ändamålsenligt att i den föreslagna lagen ta in möjligheten att förklara områden med en liten yta som är mest utsatta med tanke på skogens bevarande och dess skyddsverkan som skyddsområden. Eftersom områdena kommer att ha en mindre yta än skyddsskogsområdena föreslås det att det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet beslutar om dem och meddelar allmänna föreskrifter om den skogsanvändning som är tillåten i områdena.

5 kap. Tillsyn och påföljder

14 §. *Anmälan om användning av skog.* Skogsanvändningsanmälan spelar en viktig roll med tanke på uppnåendet av lagens syfte. Med hjälp av den utövas tillsyn över efterlevnaden av lagen. Det är fråga om ett

förfarande som grundar sig på anmälan. Be-
träffande anmälingarna träffas därför inga fastställelsebeslut, dvs. beslut om att godkänna eller inte godkänna anmälingarna. Avsikten är dock att granska anmälingarna så långt det är möjligt. Det har inte ansetts möjligt att föreslå en på fastställelsebeslut baserad förhandsgranskning, bl.a. av den anledningen att ett sådant system skulle kräva en stor mängd administrativa resurser.

Görandet av skogsanvändningsanmälan ankommer på markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet. Den som är skyldig att göra anmälan kan förstås bemyndiga någon annan att göra anmälan.

Skogsanvändningsanmälan ersätter den avverknings- och förnyelseplan som avses i 2 § lagen om enskilda skogar och avverkningsanmälan enligt 7 § i samma lag, vilken lag upphävs genom den föreslagna lagen.

Skogsanvändningsanmälan skall lämnas in till skogscentralen minst 14 dagar och högst två år innan avverkningen inleds. I den praktiska verksamheten finns det situationer för händelse av vilka det dock är ändamålsenligt att stadga om en möjlighet att bevilja undantag från tidsfristen i 1 mom. Ett exempel på en sådan situation är fogandet av enskilda avverkningsobjekt till en pågående avverkningskoncentration. Skogscentralen föreslås kunna bevilja undantag efter att ha förvässat sig om att den anmälda åtgärden i övrigt fullgör de skyldigheter som följer av lagen.

Om skogsbruksmark tas i anspråk för annat ändamål, skall i anmälan uppges vilket ändamålet är.

Av skogsanvändningsanmälan skall framgå genom förordning närmare definierade uppgifter om markägaren, innehavaren av besittningsrätt eller någon annan sådan särskild rättighet, eventuellt om innehavaren av avverkningsrätten, fastigheten samt bl.a. avverkningsobjektet, den planerade avverkningen, förnyelsesättet, behandlingen av livsmiljöer som avses i 10 § och särskilt i dess 2 mom., samt uppgift om huruvida det är fråga om ett specialobjekt enligt 6 § eller ett skyddsområde enligt 13 §.

Varje anmälan omfattar ett avverkningsområde. Det är ändamålsenligt att genom förordning stadga att skogsanvändningsanmälan kan hänvisa till sådana uppgifter och åtgärder som anges i en lägenhetsbestämd skogsbruksplan eller någon annan plan, till

den del de täcker de uppgifter som krävs i anmälan.

Enligt stadgandet behöver ingen skogsanvändningsanmälan lämnas in till skogscentralen vad gäller husbehovsavverkning eller sådan avverkning i skyddsskogsområdet som utförs på grundval av en plan skogscentralen har uppgjort och godkänt. Vid husbehovsavverkning, liksom vid ovan avsedd avverkning i skyddsskogsområdet, skall dock de skyldigheter som följer av lagen och av stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den beaktas. Stadgandets betydelse ligger bara i att ingen anmälan behöver göras i fråga om sådana avverkningar.

15 §. *Förhandlingsplikt.* Avsikten med stadgandet är att framhäva att skogscentralen skall sträva efter att genom förhandling åstadkomma de förändringar som behövs i de fall den får vetskap om och som, om de realiseras, kan leda till en lagstridig situation.

16 §. *Behandlingsförbud.* Om det efter en i 15 § avsedd förhandling fortfarande finns befogat skäl att misstänka att en påbörjad avverkning eller annan åtgärd strider mot den föreslagna lagen och stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan skogscentralen utfärda ett behandlingsförbud, genom vilket åtgärden förbjuds tills vidare eller för en viss tid.

Behandlingsförbudet kan utfärdas, även om förhandlingar inte har kunnat ordnas, t.ex. för att personerna i fråga inte har anträffats trots försök.

Trots att markägaren i sista hand ansvarar för åstadkommandet av återväxt efter förnyelseavverkning, kan behandlingsförbud i samband med förnyelseavverkning utfärdas när förutsättningar för uppkomsten av naturligt plantmaterial genom en påbörjad förnyelseavverkning som syftar till naturlig förnyelse är otillräckliga, enligt en förhandsbedömning.

Behandlingsförbud kan i de fall som definieras i stadgandet utfärdas också när skogsanvändningsanmälan inte har gjorts inom den tidsfrist som föreskrivs i 14 §.

Behandlingsförbudet föreslås gälla bara den avverkning eller åtgärd av annat slag i fråga som misstänks vara lagstridig på det område där avsikten varit att fortsätta med den påbörjade åtgärden. Övriga avverkningar och åtgärder som stadgandena och bestämmelserna tillåter kan utföras utan hinder av ett behandlingsförbud. Behandlingsförbudet kommer enligt en definition att gälla endast

ett område av den storlek som behövs för säkerställande av att skyldigheterna enligt lag fullföljs.

I behandlingsförbudet skall kunna bestämmas att beslutet är i kraft trots sökande av ändring, om inte besvärinstansen bestämmer något annat. För förstärkande av behandlingsförbudet kan vite utfärdas. Användningen av vite är motiverad för förhindrande av en uppenbart lagstridig åtgärd, särskilt när de skador på skogsnaturen eller trädbeståndet som åtgärden eventuellt medför inte går att rätta till.

Skogscentralen bör upphäva ett behandlingsförbud när grunder för ikrafthållande av det inte finns. En sådan situation kan uppstå t.ex. när ett behandlingsförbud tidigare har utfärdats i fråga om en förnyelseavverkning, men skogen senare har motsvarat förutsättningarna för förnyelseavverkning. Frågan kan också komma upp till behandling så, att markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet föreslår för skogscentralen när en ny skogsanvändningsanmälan lämnas in att skogscentralen upphäver behandlingsförbudet. Om skogscentralen då anser att behandlingsförbudet inte kan upphävas, skall den ge ett skriftligt beslut, i vilket ändring kan sökas.

I enlighet med de allmänna stadgandena i lagen om förvaltningsförfarande (598/82) är det också möjligt att upphäva ett felaktigt beslut och avgöra frågan på nytt, när beslutet uppenbart grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller en uppenbart felaktig lagtillämpning.

17 §. *Syn.* För utredande av misstänkta lagöverträdelser samt i anslutning till utfärdandet av behandlingsförbud föreslås i lagen bli intaget stadganden om förrättande av syn, vilka i huvudsak följer gällande praxis. Syn behöver dock inte alltid förrättas. Sådan behövs bara när skogscentralen anser att syn behövs eller när markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet ansöker hos skogscentralen om förrättande av syn. Det syftande med stöd av detta stadgande föreslår är till sin karaktär ett utlåtande.

18 §. *Straffstadganden.* Genom lagen sker en övergång från det system enligt lagen om enskilda skogar som främst baserar sig på fredning av skog till enbart straffrättsliga påföljder, dvs. av domstol utdömt straff och ett system enligt 19 § som baserar sig på

förverkandepåföljd. Det föreslagna nya systemet tryggar uppfyllandet av skogslagens mål, vilka är mångsidigare än förr, bättre än fredningen av skog och stämmer överens med det allmänna påföljdssystemet.

Ett stadgande om skogsbrott, enligt vilket fängelsestraff kan utdömas, har i detta skede tagits in i skogslagen. När strafflagen revideras blir det behövligt att ta in stadgandet i den.

19 §. *Förverkandepåföljd.* När ekonomisk nytta som överträdelse av lagen har inbringat döms förbruten till staten iaktas vad som stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen.

På grund av de särdrag som hänför sig till använningen av skogarna föreslås att i paragrafen skall tas in ett stadgande enligt 2 mom. som berättigar till skälighetsprövning.

20 §. *Korrigerande åtgärder.* Uppnåendet av lagens syfte kan säkerställas genom att det stadgas en skyldighet att rätta till följderna av ett lagstridigt förfarande. Den som har handlat i strid med lagen kan därigenom åläggas att undanröja verkningarna av den lagstridiga åtgärden eller att återställa situationen, i den mån detta är möjligt till skäliga kostnader, eller att fullgöra förnyelseskyligheten i enlighet med 8 §. Prövningen av om den som har handlat lagstridigt skall åläggas korrigeringsåtgärder hänför sig inte omedelbart till prövningen av om straff skall utdömas för gärningen. Exempelvis när en domstol låter bli att utdöma straff på grund av de särskilda skäl som nämns i 3 kap. 5 § 3 mom. 2—4 punkten eller 4 mom. strafflagen är det dock möjligt att ålägga den som handlat lagstridigt att vidta korrigeringsåtgärder.

Korrigeringsåtgärder enligt lagen behöver dock inte vidtas, om felet är obetydligt.

21 §. *Panträtt.* När kostnaderna för åtgärder som behövs för åstadkommande av återväxt måste betalas av statens medel och skyldigheten att dra försorg om åstadkommandet av återväxt ankommer på ägaren av den fastighet på vilken åtgärderna har vidtagits bör fastigheten utgöra pant för återbetalningen till staten av de kostnader som betalats av statens medel så som stadgas i 20 kap. jordabalken (540/95). Sådana kostnader är de kostnader för tvångsutförande i samband med skogsförnyelse som avses i 20 § 3 mom. och som måste betalas av statens medel när skogscentralen till en huvudförpliktelse som ålagts fastighetsägaren har fogat ett i viteslagen (1113/90) avsett hot om

tvångsutförande, som det blir nödvändigt att fatta verkställighetsbeslut om.

Den statliga fordran som tvångsutförandet föranleder meddelas lagfarts- och inteckningsregistret efter att kostnaderna har uppkommit. Statens fordran har därvid efter införandet i lagfarts- och inteckningsregistret en i 20 kap. 4 § jordabalken avsedd god förmånsrätt vid exekutiv fastighetsauktion. Fordran är också möjlig att ta ur fastigheten, även om ägarbyte sker.

Den på lag grundade panträtten är att betrakta som motiverad i de fall som avses i paragrafen, eftersom de åtgärder som betalas av statens medel höjer fastighetens värde. Också i lagen om enskilda skogar, som avses bli upphävd genom denna lag, är principen att de kostnader som iståndsättning av skog och åstadkommande och tryggande av återväxten åsamkar skogscentralen vid en exekutiv fastighetsauktion ställs före sådana fordringar som grundar sig på inteckning.

22 §. *Anmälan för väckande av åtal.* Underlåtenhet att göra skogsanvändningsanmälan skall inte utan särskilda skäl betraktas som en i 1 mom. avsedd obetydlig försummelse, för vilken anmälan för väckande av åtal kan lämnas ogjord.

6 kap. Särskilda stadganden

23 §. *Ändringssökande.* Ändring av beslut som skogscentralen har fattat får sökas genom besvär hos länsrätten. För att behandlingen av ärenden som gäller sökande av ändring skall förenklas är det ändamålsenligt att stadga att alla besvär skall behandlas i länsrätterna i stället för att styras till landsbygdsnäringsarnas besvärdsnämnd för avgörande. För valet av länsrätterna som besvärinstans talar den omständigheten att landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnds uppgifter i fråga om sökande av ändring inte som helhet betraktat är särskilt nära förknippade med markanvändningen. Besvär som gäller markanvändningen behandlas i stället vanligast i länsrätterna.

Den behöriga länsrätten bestäms utgående från inom vilken länsrättsdomkrets största delen av den berörda skogsbruksmarken är belägen.

Eftersom skogscentralerna inte är myndigheter bör det stadgas att på sökande av ändring tillämpas vad lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) stadgar om sökande av ändring i beslut av förvaltnings-

myndighet. Vidare bör stadgas att länsrätten behandlar en i 2 § lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden (200/66) avsedd klagan över ett beslut av skogscentralen.

I enlighet med lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden bestäms såväl förfarandet vid sökande av ändring som vem som har rätt att besvära sig. I 3 mom. ingår dock ett stadgande, enligt vilket skogscentralen genom besvär får söka ändring i ett beslut som länsrätten har givit med anledning av besvär över ett beslut som skogscentralen har fattat enligt 20 §. Det är då fråga om t.ex. en situation där länsrätten har slopat en huvudskyldighet eller ett vite som skogscentralen har förelagt.

24 §. *Ledning av och tillsyn över verksamheten.* Förslaget till stadgande om ledning av och tillsyn över verkställigheten av lagen följer stadgandet i den gällande lagen om enskilda skogar.

25 §. *Skogscentralens uppgifter.* Vid sidan av vad som i paragraferna ovan föreslås bli stadgat om skogscentralens uppgifter föreslås i 1 mom. bli stadgat att skogscentralen också allmänt skall främja fyllandet av lagens syfte så som särskilt stadgas i 1 § och 10 § 1 mom. Vidare föreslås separat bli stadgat att skogscentralen skall utöva tillsyn över iakttagandet av lagen. Införlivandet av stadgandena med denna lag preciserar de stadganden om skogscentralernas uppgifter som ingår i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral.

Stadgandet i 2 mom. främjar tillämpningen av i synnerhet 2, 5 och 6 §§ i praktiska situationer där inverkan på behandlingen av skog förutsätter samarbete mellan skogscentralen och kommunerna vid verkställigheten av skogslagen och byggnadslagen.

26 §. *Närmare stadganden.* Stadganden om den normgivning som gäller centrala frågor i lagen ingår i respektive paragrafer. Det betydande att utfärda en förordning som föreslås i denna paragraf gäller närmast frågor av teknisk art som hänför sig till verkställigheten av denna lag.

7 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsstadganden**

27 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 1997. Ikraftträdelse- tiden bör dock vara densamma som för den

föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk och den föreslagna naturvårdslagen.

Genom lagen upphävs lagen om enskilda skogar (412/67) jämte ändringar och lagen om skyddsskogar (196/22) jämte ändringar.

28 §. *Övergångsstadganden som gäller lagen om enskilda skogar.* På avverkningar som utförts före denna lags ikraftträdande tillämpas stadgandena i lagen om enskilda skogar så som anges i detta övergångsstadgande. Straffstadgandet i skogslagen avses inte bli tillämpat retroaktivt.

Skyldigheten enligt 1 och 2 §§ lagen om enskilda skogar att förnya skog efter avverkning fortgår i enlighet med de stadganden som gällt före den föreslagna lagens ikraftträdande. Skogscentralen kan ålägga den som har försummat ovan nämnda skyldighet eller den som i övrigt handlat på ett sätt som inte överensstämmer med lagen om enskilda skogar att vidta korrigerande åtgärder enligt 20 §. Vid prövning av om denne har överträtt lagen tillämpas de materiella stadgandena i lagen om enskilda skogar, men på förfarandet tillämpas de stadganden om korrigerande åtgärder som ingår i den föreslagna lagen. Om avverkningen har slutförts redan år 1982 eller tidigare förfaller dock ovan nämnda skyldighet. I fråga om andra avverkningar som utförts före den föreslagna lagens ikraftträdande skall skogscentralen vidta åtgärder för åstadkommande av en överenskommelse om korrigeringsåtgärder eller för givande av ett förpliktande beslut om sådana. Om ingen överenskommelse har ingåtts eller om skogscentralen inte har givit ett beslut eller vidtagit åtgärder enligt 20 § 3 mom. före ett datum om vilket stadgas genom förordning, förfaller skyldigheten.

Avsikten är att den tid som stadgas genom förordning skall vara tillräckligt lång så, att skogscentralen har tillräckligt med tid att utreda sådana fall. En tillräcklig tid anses vara sex år från att denna lag har trätt i kraft.

Som påföljd för avverkningar som utförts före lagens ikraftträdande används inte fredning av skog därför att användningen av fredning som påföljd inte längre är ändamålsenligt under övergångstiden. Den som förfarit lagstridigt åläggs att vidta korrigeringsåtgärder. Detta tillgrips både när förnyelseskyldigheten har försummats och när utvecklingsbar skog har behandlats felaktigt och felet är så stort att skogen måste för-

nyas. Med tanke på den övergångstid som ansluter sig till den nya lagen har de felaktigt utförda beståndsvårdande avverkningarna ingen stor betydelse. Det har på sin tid gått att ingripa snabbt i dem, medan det är möjligt att ingripa i försummelser av förnyelseskyldigheten först när den tid som reserverats för förnyelseåtgärder har gått ut. Det räcker således med att den som har utfört en lagstridig beståndsvårdande avverkning av ovan nämnt slag kan åläggas att vidta korrigerande åtgärder.

Skogslagens stadgande om korrigeringsåtgärder avses därmed bli tillämpat retroaktivt så som anges ovan. Detta har ansetts vara möjligt att föreslå därför att också den som handlat i strid mot lagen om enskilda skogar måste ersätta kostnaderna för iståndsättning av skogen och för åstadkommande och tryggnade av återväxten, även om systemet avviker från det system som föreslås bli intaget i skogslagen. Enligt 6 § lagen om enskilda skogar skall skogsnämnden ombesörja iståndsättningen av skog samt åstadkommandet av återväxt och dess tryggnade. När skogsnämnden med stöd av vad som stadgas i 6 § själv måste ombesörja åtgärderna har den rätt att uppbära kostnaderna hos den som har skövlat skogen.

Lagen om enskilda skogar avses bli tillämpad på de skyldigheter att vidta åtgärder för iståndsättning av skog och åstadkommande och tryggnade av återväxten som ingår i de i lagen om enskilda skogar avsedda förordnandena och avtalen om fredning av skog. Därmed tillämpas de stadganden om iståndsättning av skog samt åstadkommande och tryggnade av återväxt som ingår i lagen om enskilda skogar, och inte stadgandet i 20 § i denna lag. De fredningar av skog som följer förordnandena och avtalen upphör dock när den föreslagna lagen träder i kraft. Detta föreslås för att fredning av skog inte heller i övrigt skall användas som påföljd under övergångstiden.

De skogsskövlingsärenden som är anhängiga när den föreslagna lagen träder i kraft avses bli slutbehandlade i enlighet med lagen om enskilda skogar, om en talan i ärenden redan har anhängiggjorts vid en tingsrätt eller om skogsnämnden eller skogscentralen har utfärdat ett avverkningsförbud eller fredat skogen temporärt före denna lags ikraftträdande. I fråga om sådana fall som avses i denna punkt iakttas stadgandena i lagen om enskilda skogar angående åtgärder för i-

ståndsättning av skog samt åstadkommande och tryggnade av återväxten. På sådana fall tillämpas alltså inte 20 § i den föreslagna lagen. Efter att den föreslagna lagen trätt i kraft används dock inte fredning av skog längre som påföljd. Stadgandena i lagen om enskilda skogar avses bli tillämpade på ett förfarande som strider mot ett avverkningsförbud som skogsnämnden eller skogscentralen har utfärdat före lagens ikraftträdande. I stället för en sådan förverkandepåföljd som avses i lagen om enskilda skogar kan domstolen dock utdöma en förverkandepåföljd enligt 19 § i lagförslaget, när en tillämpning av nämnda 19 § leder till ett lindrigare slutresultat.

Enligt 11 § lagen om enskilda skogar skall förteckningar föras över sådana skogar som är fredade eller för vilka gäller ett avverkningsförbud samt över områden på vilka arbetena för att säkerställa förnyelsen ännu inte är slutförda. Till den del lagen om enskilda skogar, vilken avses bli upphävd, alljämt tillämpas är det nödvändigt att skogscentralerna för sådana förteckningar.

Ingen skogsanvändningsanmälan behöver göras i fråga om en avverkning som har inletts före lagens ikraftträdande och slutförs före ett datum om vilket stadgas genom förordning, om en avverkningsanmälan enligt 7 § 1 mom. lagen om enskilda skogar har gjorts beträffande avverkningen eller ifall det är fråga om en avverkning som följer en godkänd avverknings- och förnyelseplan. En lämplig tid är ett år från lagens ikraftträdande. Om någon avverkningsanmälan enligt lagen om enskilda skogar inte har gjorts i fråga om en avverkning som har utförts före lagens ikraftträdande, utdöms för försummelsen straff enligt lagen om enskilda skogar.

I avsikt att fullfölja lagens syfte ända från det den träder i kraft föreslås bli stadgat att stadgandena i den föreslagna lagen skall iakttas vid avverkning och skogsförnyelse, oberoende av att det innan lagen trätt i kraft finns en godkänd avverknings- och förnyelseplan eller en granskad skogsbruksplan för dessa åtgärder så som avses i 2 § 3 mom. lagen om enskilda skogar.

29 §. *Övriga övergångsstadganden.* På avverkningar som före lagens ikraftträdande har utförts på det skyddsskogsområde och de skyddsområden som avses i lagen om skyddsskogar tillämpas, med undantag för straffstadgandena, stadgandena i lagen om

skyddsskogar, vilka varit i kraft vid denna lags ikraftträdande. Förverkandepåföljden enligt lagen kan dock tillämpas när den leder till ett slutresultat som är lindrigare än den tidigare lagen. Vid tillämpningen av straffstadgandena iakttas den princip om lindrigare lag som avses i 3 § (770/90) förordningen om införande av strafflagen.

1.2. Lag om finansiering av hållbart skogsbruk

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Tillämpningsområde.* Med främjande av en bärkraftig skötsel och användning av privatskogarna avses i denna lag att statligt finansieringsstöd utgör incitament för privatskogägarna att vid skötseln och användningen av skogarna bevara dessa i livskraftigt, mångformigt, produktivt och förnybart skick. Av ett sådant regionalt målprogram för skogsbruket som avses i lagen bör framgå målen för de åtgärder som nämns i 2 mom. och de möjligheter att finansiera åtgärderna som följer av denna lag.

Finansieringen förblir beroende av prövning, så markägarna har ingen subjektiv rätt till finansiering enligt denna lag.

Finansiering enligt lagen föreslås bli anvisad för följande åtgärder av anslag som årligen upptas i statsbudgeten:

— åtgärder som motsvarar den nuvarande skogsförbättringsverksamheten och tryggar virkesproduktionens uthållighet, upprätthåller skogarnas livskraft, produktivitet och regenerationsförmåga samt förbättrar förutsättningarna för idkande av skogsbruk genom att utveckla det vägnät skogsbruket behöver. Vid planeringen och genomförandet av dessa åtgärder skall särskild vikt fästas vid omständigheter som hänför sig till miljövården,

— åtgärder som stöder en sådan skötsel och användning av ekonomiskogarna som upprätthåller skogsnaturens variationsrikedom och förutsättningarna för biologisk mångfald eller som förhindrar olägenheter för miljön som annars uppkommer i samband med sådana arbeten som finansieras enligt den föreslagna lagen. Anslaget kan användas för ersättande av merkostnader eller ekonomiskt bortfall som föranleds av bevarandet av särdragen hos livsmiljöer som är särskilt viktiga för skogsnaturens biologiska mångfald, när åtgärderna genomförs på skogsbruksmark och finansieras med statens

medel enligt den föreslagna lagens 11 §,

— separata regionalt betydande projekt som betonar vård av skogsnaturen samt skogligt mångbruk, landskaps-, kultur- och rekreationsvärdena. Skogsvården i dessa områden kan framhäva och berika landskapets särdrag,

— finansiering av åtgärder som stöder ovan nämnda aktiviteter. Sådana är bl.a. planering av åtgärder enligt denna lag som förklarar olika åtgärder och eftersträvar en helhetsbedömning från den enskilde skogsägarens synpunkt, försöks- och utredningsverksamhet samt bekämpning av rotticka.

Lagförslaget reglerar i huvudsak förutsättningarna för statlig finansiering, inte de civilrättsliga möjligheterna att genomföra arbetena.

2 §. *Finansieringsmottagare.* I lagen avsedd finansiering beviljas på ansökan för det mesta bara fysiska personer och sådana sammanslutningar vilkas verksamhet till sin karaktär är nära anknuten till enskilda skogsägares verksamhet, såsom samfälliga skogar eller familjebolag inom gårdsbruket.

Enligt gällande stadganden har samfund och stiftelser kunnat beviljas stöd av skogsförbättringspengar för planerings- och arbetsledningskostnaderna för iståndsättningsdiktning- och skogsvägsprojekt som genomförs på flera skogsägares marker samt för de merkostnader som föranleds av att det på grund av sysselsättningen, naturvården eller någon annan skogsanvändning än virkesproduktion är nödvändigt att genomföra ett skogsförbättringsprojekt på ett sätt som avviker från det sedvanliga. I propositionen föreslås att det, med undantag av de åtgärder som avses i 1 § 2 mom. 4 punkten, skall gå att bevilja stöd av statens medel bara till sådana sammanslutningar och stiftelser vilkas huvudsyfte är att idka gårds- eller skogsbruk.

Finansiering för andra främjande åtgärder som stöder verksamheten kan beviljas också andra än enskilda markägare, när åtgärderna gagnar privatskogarna. Sådana åtgärder kan vara t.ex. bekämpning av rotticka.

Finansiering för försöks- och utredningsprojekt som främjar en bärkraftig skötsel och användning av privatskogarna kan på ansökan beviljas enskilda forskare, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio och andra motsvarande instanser.

I 3 mom. stadgas att också den som innehar en rätt som erhållits av en enskild mark-

ägare kan vara stödtagare. Detta är motiverat därför att den som innehar den avsedda rätten i själva verket beslutar om skötseln och användningen av skogen. På en sådan stödtagare skall också i övrigt, till tillämpliga delar, tillämpas vad som stadgas om jordägaren. Eftersom fastigheten utgör pant för lånet kan lån inte beviljas någon annan än fastighetsägaren.

Stadgandet i 4 mom. definierar en förmyndares ställning som låntagare på en omynnig väggar.

3 §. *Planskyldighet.* Enligt lagförslaget skall statsfinansieringen till skillnad från nu alltid basera sig på en i förväg uppgjord plan för att förhandstillsynen skall utökas. På så sätt vill man stöda en planmässig långsiktig skötsel och användning av skogarna. För närvarande baserar sig närmast plantskogsvårdsprojekten och projekten för iståndsättning av ungskog samt sådana iståndsättningsdiknings- och vägprojekt som gäller enskilda lägenheter i huvudsak på finansiering i efterskott, vilket innebär att ingen skogsförbättringsplan som skall godkännas utarbetas för dem före genomförandet.

Enligt lagförslaget sker en övergång för planering av enskilda projekt till fleråriga handlingsplaner som avser en markägare. I handlingsplanen inbegrips alla de arbeten som motsvarar den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk och utförs i syfte att upprätthålla både virkesproduktionens uthållighet och mångfalden, som väntas bli utförda på lägenheten under de minst två och högst tio följande åren. Skogscentralen beslutar om finansiering av arbetena i handlingsplanen inom ramen för de anslag som årligen står till förfogande. Utgångspunkten är emellertid att de arbeten som ingår i planerna om möjligt utförs i första hand.

Med handlingsplan som avser en markägare avses främst en plan som sammanställs utgående från en skogsbruksplan för en lägenhet och som innehåller de åtgärder vilka planeras bli utförda enligt denna lag inom en enskild markägares skogsbruksenhet under 2—10 år.

Sådana iståndsättningsdiknings- och skogsvägsarbeten som skall genomföras som samfälliga, för flera skogsägare gemensamma, projekt tas dock inte in i handlingsplanen, utan en projektbestämd åtgärdsplan utarbetas för dem. Ett särskilt genomförandestadga skäl, på basis av vilket finansiering kan beviljas utifrån en åtgärdsplan som omfattar

en enda åtgärd, kan vara t.ex. ett i 11 § avsett arbete som utförs som sysselsättningsarbete eller en i 11 § 2 mom. skogslagen avsedd åtgärd.

Vederbörande ministerium meddelar närmare allmänna föreskrifter om planernas innehåll och kvalitet för att planerna i de olika delarna av landet skall fylla de krav denna lag ställer på utförandet av arbeten. I föreskrifterna om krav avses särskild vikt bli fäst vid skogsnaturvårds- och miljövårdssynpunkter. Handlingsplanen skall också uppta sådana inskränkningar, skyldigheter och rekommendationer som är väsentliga med tanke på finansieringsbeslutet. Kostnaderna för åtgärderna och beloppet av det stöd som söks jämte motiveringar skall också framgå av handlingsplanen.

4 §. *Begränsningar som gäller finansieringen.* I 1 mom. ingår den princip som ingår i den gällande skogsförbättringslagen och anger att statligt finansieringsstöd inte används för arbeten som har föranletts av skogsskövling som strider mot lagen om enskilda skogar. Begränsningen är i kraft även om fastigheten byter ägare.

Finansiering får, med vissa undantag, inte heller användas för arbeten som markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet skall utföra enligt skogslagen för åstadkommande av ett nytt trädbestand där skog har avverkats. Sådana undantag är i 6 § 1 mom. angiven beskogning av trädlösa områden som lämpar sig för virkesproduktion, främjande av naturlig förnyelse i skyddsskogsområdet eller ett skyddsområde och förnyelse av skog som är virkesfattig eller där trädbeståndet är av ringa värde i de fall om vilka stadgas genom förordning. Finansiering får dessutom inte användas för åtgärder som tryggar skogarnas mångfald, när dessa enligt skogslagen är att anse som en skyldighet för markägaren, eller för kompensation för en liten minskning av skogsavkastningen. Finansiering kan däremot inom gränserna för föreskrifter som vederbörande ministerium meddelat användas för iståndsättningsdikning, även om det ankommer på markägaren att sköta och underhålla området utgående från finansieringsvillkoren för en skogsdikning som har utförts tidigare. Det bör då finnas särskilt motiverade skäl till iståndsättningsdikningen.

Finansiering enligt lagen får inte användas för ersättningar som betalas på grundval av

inskränkningar som följer av 25, 53 eller 55 § naturvårdslagen. På så sätt förhindras eventuell överlappande finansiering från olika förvaltningsområden som gäller ett och samma område. Naturvårdslagen ingår i det i miljöärenden behöriga ministeriets förvaltningsområde, och det ankommer på ministeriet att dra försorg om den finansiering lagens verkställighet förutsätter.

2 kap. Tryggande av virkesproduktionens uthållighet

5 och 6 §§. *Arbetslag och definiering av arbetslagen.* I 5 § uppräknas de arbetslag som är väsentliga för tryggheten av virkesproduktionens uthållighet och som finansiering kan beviljas för. De arbetslag som kan finansieras är i stora drag desamma som i den nuvarande skogsförbättringslagen. Betoningen av arbetslagen kommer att tydligare än nu bestämmas på grundval av det regionala behovet av arbeten. Det regionala målprogram för skogsbruket som avses i skogslagen och som varje skogscentral skall göra upp utgör en bra grund för bedömningen.

Lagen avses bli tillämpad på skogsbruksmark och på mark som tas i anspråk för skogsbruksändamål. Med mark som tas i anspråk för skogsbruksändamål avses närmast besogning av jordbruksmark eller områden som frigörs ur torvproduktion eller ur motsvarande tidigare bruk och som lämpar sig för virkesproduktion.

Avsikten är, att finansiering för besogning inte skulle beviljas när området till sin natur är olämpligt för virkesproduktion, besogningen har förbjudits enligt någon annan lag eller när en ansökan om åkerbesogningsstöd, som avses i på stadganden om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket, har förkastats för området på grundval av strukturpolitiska eller landskapsmässiga skäl.

Finansieringen av skogsförnyelse kommer att förbli mera omfattande i norra än i södra Finland. Det är meningen att statsstödet allt tydligare skall inriktas på objekt där virkesförrådets avkastning är låg i förhållande till markens avkastningsförmåga och trädbeståndet är av litet värde. I största delen av södra Finland är det inte nödvändigt att använda statsfinansiering för förnyelse av skogar som är virkesfattiga eller där trädbeståndet är av ringa värde, annat än i undantagsfall, efter-

som dessa områden är få och upptar en liten yta samt med avseende på bevarandet av skogsnaturens mångfald. Avsikten är att genom förordning stadga att som ett sådant undantag i södra Finland kan anses ett sammanhängande område som är avsevärt större än genomsnittet, som är underproduktivt eller där virket är av ringa värde.

Genom förordning kan stadgas att stöd i södra Finland kan beviljas för sådana ovan avsedda områden på vilka rotpriset för det trädbestånd som avverkas på området under tre års tid före skogsförnyelsen och för det trädbestånd som lämnas kvar i form av lågskärm och avverkas eller går att avverka i samband med skogsförnyelsen inte överstiger de genomsnittliga förnyelsekostnader som årligen fastställs av vederbörande ministerium för de olika finansieringszonerna. Motsvarande rotprisvärde i norra Finland kan vara högst dubbelt så stort som de genomsnittliga förnyelsekostnaderna.

Statsstödet för hyggesbränning bör vara av den storleken att hyggesbränningen har förutsättningar att bli allmännare. Hyggesbränning förbättrar förutsättningarna för skogens tillväxt och förnyelse samt främjar skogshälsan och underlättar samtidigt markberedningen och skogsodlingsarbetet genom att hyggesavfallet, ytvegetationen och en del av humusen bränns. För skogsnaturen är hyggesbränningen en viktig åtgärd, eftersom en del av de arter som trivs där hyggesbränning har utförts är hotade.

Förenandet av plantbeståndsvård och istandsättning av ungskog till ett enda arbetslag, vård av ungskog, har ansetts vara behövt, eftersom gränsdragningen i den praktiska verksamheten har visat sig vara artificiell. Objektet för vård av ungskog är unga bestånd som ingår i högst andra utvecklingsklassen och till sin storlek är sådana att de inte ger en som stämplingspost säljbar mängd virke som uppfyller dimensionerna för massaved. Stamkvistning ingår i vården av ungskog. De medel denna lag avser används inte till finansiering av sådana arbeten som lagen om enskilda skogar eller skogslagen ålägger markägaren att utföra. Avgränsningarna motsvarar den nuvarande skogsförbättringslagstiftningen.

Det föreslås att tillvaratagandet av energivirke till skillnad från nu skall finansieras som ett särskilt arbetslag. Energianvändningen av den förnybara naturresursen trä har inte omfattats av den specialbehandling

som t.ex. torven har fått vid energibesiktningen, så det är ändamålsenligt att fortsätta stöda energivirkesanvändningen. Stöd kan beviljas bara för energivirke som tillvaratas i sådana objekt för vård av ungskog som finansieras enligt den föreslagna lagen, förutsatt att energivirket överläts exempelvis till värmeverk.

I föreskrifter av vederbörande ministerium kommer att förutsättas att statsfinansiering för vård av ungskog och tillvaratagande av energivirke i regel skall användas liksom nu bara en gång under beståndets omloppstid. Eftersom vård av plantbestånd och istandsättning av ungskog sammanslås till vård av ungskog bör på områden där plantbeståndsvård tidigare har utförts med skogsförbättringspengar vård av ungskog kunna finansieras i det skede då trädbeståndet inte ännu på grund av sitt skogsvårdstillstånd ger en som stämplingspost säljbar mängd virke som uppfyller dimensionerna för massaved. Energivirke som fås från området räknas inte som kommersiellt gångbart gagnvirke.

Skogsvitaliseringsgödsling utförs för istandsättande av marken och tryggande av trädbeståndets förutsättningar att tillväxa. Objekt för vitaliseringsgödsling är sådana skogar vilkas utveckling trots skogsvårdsåtgärder avtar på grund av obalans mellan näringsämnen i marken och som genom gödsling kan fås att återhämta sig. Objekt för skogsvitaliseringsgödsling är i synnerhet istandsättningsdikningsområden, där trädbeståndet är utvecklingsbart och där ett villkor för att träden skall växa är att obalansen avhjälpas genom tillsats av mineralgödselmedel. Om bevarandet av växtförmågan i ett område kräver oavbruten vitaliseringsgödsling, bör istandsättningsdikning inte vidtas. Finansiering för vitaliseringsgödsling av skogarna kan anvisas också i avsikt att neutralisera försurning som beror på luftföroreningar.

Istandsättningsdikning innebär att den försvagade torrläggningseffekten hos ett dikesnät på ett skogsdikningsområde förbättras där så behövs för att inte trädbeståndet skall förfalla. Det sker genom att dikena rensas och/eller nya diken grävs. Även om dikesunderhållet ankommer på markägaren, enligt vattenlagen, är det med tanke på skogsbruket ändamålsenligt att använda finansieringsstöd i enlighet med den föreslagna lagen för istandsättningsdikning.

Istandsättningsdikningen kan inbegripa

också nydikning bara när dikningstekniska skäl nödvändigt kräver detta. Vattnet bör ledas från dikningsområdet genom ett odikat område så, att dettas naturtillstånd ändras så litet som möjligt. Det område som istandsättningsdikning bör vara istandsättningsdugligt med hänseende på både markens avkastningsförmåga och det ekonomiskt sett utvecklingsdugliga beståndet. Vederbörande ministerium kan föreskriva att de plantskogsvårdsarbeten som är nödvändiga med tanke på skogens utveckling skall utföras i största delen av istandsättningsdikningsområdet och att det mesta av skogarna i området bör vara i skogligt sett tillfredsställande skick innan dikena börjar istandsättas, om inte kravet skall anses oskäligt med beaktande av virkeshandelssynpunkterna och lägenhetsbestämda synpunkter.

Statligt stöd för skogsvårdsarbeten på ett istandsättningsdikningsområde kan beviljas under samma förutsättningar som för arbeten enligt lagen i allmänhet. Det eventuella behovet av vitaliseringsgödsling bör bedömas och vid behov tillgodoseas som en del av istandsättningen av området. Valet av tidpunkt för istandsättningsdikningen bör ske från fall till fall. Då bör avsiktliga försummelser av underhållet särskiljas från t.ex. sådant naturligt förfall av dikningen som beror på jordarten eller den tidigare dikningstekniken. Vederbörande ministerium kan föreskriva att finansiering kan beviljas bara om nydikningen på sin tid har utförts helt och hållet med markägarens egna medel eller om 20 år har förflutit sedan en av staten understödd dikning. Med anledning av sådan erosionsbenägenhet hos dikena som beror på jordarten eller ett behov av istandsättningsdikning som föranleds av den tidigare dikningstekniken kan istandsättningsdikning emellertid finansieras i enlighet med den föreslagna lagen innan 20 år har förflutit sedan en nydikning som staten understött.

Skogsvägarna är en del av skogsbrukets infrastruktur som det är ändamålsenligt att samhället är med om att utveckla och grundförbättra. Byggandet av skogsvägar grundar sig på regionala översiktsplaner för vägnätet för att de nya vägarna skall komplettera nätet av skogsvägar så ändamålsenligt som möjligt med tanke på helheten.

Ungefär en femtedel av byggandet av skogsvägar är numera ombyggnad. Finansiering enligt den föreslagna lagen kan anvisas för ombyggnad av en skogsväg som har fi-

nansierats med skogsförbättrings pengar eller med medel enligt denna lag, efter att minst 20 år har förflutit sedan skogsvägen genomförts. Finansiering kan dock beviljas också före den nämnda tidpunkten, om sådana förändringar i transportförhållandena eller transportmaterielen inträffar som kräver ombyggnad av vägen.

I 2 mom. föreslås att vederbörande ministerium har rätt att meddela ovan avsedda närmare allmänna föreskrifter om avgränsning och innehåll av arbetslagen.

7 §. *Allmänna krav på arbetena.* En del av de arbeten som finansieras enligt lagen för tryggnad av skogarnas uthållighet i virkesproduktionshänseende och deras livskraft är sådana investeringar vilkas resultat står till markägarens förfogande först en lång tid senare. Syftet med lagen är därför att uppmuntra markägarna att genomföra skogsvårds- och grundförbättringsarbeten som är av största vikt med tanke på skötseln och användningen av skogarna samt bevarandet av deras livskraft men ofta ofördelaktiga för privatekonomin på kort sikt. När arbetena i första hand styrs till de objekt som är ändamålsenligast med tanke på virkesproduktionens uthållighet används det regionala målprogrammet för skogsbruk som grund vid allokeringen av medel. Avgörandena om allokering av medel träffas inom ramen för de olika arbetslagen regionalt vid skogscentralerna.

Det kan inte anses att t.ex. iståndsättningsdikning är ekonomiskt ändamålsenlig i ett område vars trädbestånd inte har återhämtat sig tillräckligt efter en förnyelsedikning. Det är åter inte ändamålsenligt att finansiera byggandet av en skogsväg, om man när dess nyttoområde avgränsas inte i tillräcklig utsträckning kan beakta behoven att utveckla de lokala transportförhållandena. I syfte att förbättra skogsägarnas rättsskydd är avsikten att genom föreskrifter av vederbörande ministerium ålägga en skyldighet att inleda planeringen av ett enskilt vägprojekt med ett begynnelsesammanträde, till vilket de markägare som hör till den planerade vägens influensområde kallas genom offentlig kungörelse.

Planeringen och genomförandet av arbeten får inte strida mot värden av skogsnaturen och bevarandet av skogarnas biologiska mångfald. I fråga om de arbeten som finansieras bör man särskilt beakta bevarandet av skogarnas mångfald och miljösynpunkter.

Arbetena får inte heller åsamka vattennaturen sådana olägenheter som rimligen kan undvikas.

8 §. *Finansiering av arbetena.* I paragrafen uppräknas de kostnader som i sin helhet avses bli finansierade med statsstöd. De är färre än i den gällande skogsförbättringslagen.

I fråga om skogsförbättringen har det ansetts vara ändamålsenligt att materialkostnaderna fortfarande finansieras med statsstöd i sin helhet, liksom nu. Eftersom antalet objektområden för sådan skogsförnyelse som kan finansieras avses bli inskränkt jämfört med tidigare genom detta lagförslag behöver finansieringsvillkoren inte stramas åt till denna del. Det är önskvärt från samhällets synpunkt att förnyelsen på de områden som förnyas med stöd enligt den föreslagna lagen på grund av att de är trådfattiga eller deras trädbestånd är av ringa värde genomförs med bästa tillgängliga material, varvid den nya trädgenerationen utvecklas snabbt i början.

För att hyggesbränningen skall främjas är det nödvändigt att kostnaderna för försäkringar vid hyggesbränning fortsätter finansieras i sin helhet av staten.

Arbetsplaneringen finansieras helt och hållet med statsstöd på grunder som vederbörande ministerium fastställer. Vederbörande ministerium anger riktgivande maximikostnader för planeringen, varvid kraven på planeringsarbetet beaktas på ett ändamålsenligt sätt, liksom det faktum att planeringen av arbetena är förknippad med en avsevärd hänsyn till främjandet av värden av skogsnaturen, miljövärden och mångbruket i området. I synnerhet iståndsättningsdikningar och skogsvägar som är gemensamma för flera skogsägare kräver i planeringsskedet ofta rikligt med kontakter till markägarna och ordnande av möten. Till dem hänför sig också mera generellt en allsidig utvärdering av förutsättningarna för idkande av skogsbruk i ett visst område. Då kan t.ex. kostnaderna för konsekvensbeskrivningar finansieras såsom planeringskostnader.

Enligt den gällande skogsförbättringslagen skall en skogsförbättringsplan alltid uppgöras på skogsnämdens försorg eller under dess övervakning. Denna princip föreslås bli slopad, varvid markägaren i egenskap av den som ansöker om finansiering kan välja vem som skall planera arbetena. Den som beslutar om finansieringen avgör finansieringen av planen i enlighet med de grunder

som vederbörande ministerium fastställer.

Verkställighetskostnader är sådana kostnader som inte avses i 1 mom. och som finansieras i sin helhet med statsmedel. Till skillnad från gällande skogsförbättringslag finansieras arbetsledningskostnaderna inte längre med stöd av staten, utan de utgör en oskiljaktig del av verkställighetskostnaderna.

För verkställighetskostnaderna kan markägaren enligt förslaget beviljas stöd, och för istandsättningsdiktningens arbeten och byggande av skogsväg som är gemensamma för flera lägenheter kan beviljas antingen stöd eller lån.

9 §. *Finansieringsbelopp och finansieringsgrunder.* Stödets maximibelopp föreslås vara 70 % av verkställighetskostnaderna eller av de genomsnittliga motsvarande kostnader som fastställs årligen.

Genom förordning kan dock stadgas att när finansieringen i fråga om arbeten som gäller en enda lägenhet, utom vid sysselsättningsarbeten, grundar sig på något annat än en handlingsplan som baserar sig på en skogsbruksplan för lägenheten sänks beloppet av stöd för de kostnader som avses i 8 § 2 mom. med tio procentenheter. Med en skogsbruksplan avses här en sådan plan som definieras i 36 § förordningen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (93/96). Stödsänkningen är befoga bl.a. därför att kostnaderna för arbetsplanering samt för tillsyn över och administration av verksamheten vanligtvis blir högre när det inte finns tillgång till det mångsidiga informationsmaterial som ingår i en för lägenheten uppgjord skogsbruksplan. I syfte att särskilt främja sysselsättningsarbeten kan en sänkning dock inte tillämpas på dessa arbeten.

Tillvaratagandet av energivirke föreslås bli finansierat i likhet med nu med ett stöd i markbelopp som fastställs per kubikmeter fast mått.

Enligt förslaget gäller de grunder för stöd och de markbelopp som vederbörande ministerium fastställer också skogscentralen, om skogsägaren låter den göra upp en finansieringsplan eller låter skogscentralen utföra arbetet.

10 §. *Passiva delägare i samfällda projekt.* Den föreslagna regleringen motsvarar i huvuddrag den som ingår i 16 § i den nuvarande skogsförbättringslagen. Statlig finansiering kan dock inte, till skillnad från nu, anvisas för alla de kostnader som enligt vattenlagen skall betalas av nyttohavaren. Jäm-

fört med den gällande skogsförbättringslagen utsträcks finansieringen till passiva delägare att gälla också markägare som vid en vägförrättning blir delägare mot sin vilja. Passiva delägare kan enligt förslaget beviljas stöd för verkställighetskostnader utan särskild ansökan.

11 §. *Finansiering av sysselsättningsarbeten.* För vård av ungskog och tillvaratagande av energivirke som utförs som sysselsättningsarbete kan utöver stöd enligt den föreslagna lagen beviljas stöd för sysselsättningsarbete, för vilket vederbörande ministerium anvisar det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet anslag separat. Vid finansieringen och genomförandet av arbetena iakttas de finansieringsvillkor som anges i denna lag.

12 §. *Lånevillkor.* Lånevillkoren förblir i princip desamma som i gällande skogsförbättringslag. Återbetalningstiden för lån fastställs utifrån annuitetsbeloppet. Avsikten är att genom förordning fortsätta stadga om minimibeloppet för lån som beviljas, om dröjsmålsränta, om den tidpunkt då betalningen av annuiteter skall börja, om minimibelopp och uppbörd av annuiteterna, om extra amortering av fordran och om övriga lånevillkor, såsom uppskov med återbetalningen.

13 §. *Ansvar för statens fordran.* En fastighet utgör så som stadgas i 20 kap. jordabalken pant för återbetalningen av lån som har beviljats fastigheten och räntan på det. Panträttens rättsverkningar fastställs därmed enligt stadgandena i jordabalken. Eftersom uppkomsten av rättsverkningar i fråga om lagstadgade panträtter i stadgandena i jordabalken sammankopplas med inskrivning, bör lån enligt den föreslagna lagen anmälas för inskrivning i lagfarts- och in-teckningsregistret. Stöd som återkrävs enligt lagen får ingen panträtt i fastigheten.

Användningen av lagstadgad panträtt är befogad i fråga om de berörda lånen, eftersom de åtgärder som finansieras med lån höjer fastighetens värde. Eftersom lånefinansiering kan beviljas bara för samfällda projekt kan hela projektet äventyras, om någon av delägarna inte på annat sätt kan ordna den säkerhet som krävs för lånet.

Finansieringen för vägslag slopas på grund av de svårigheter med administration och debitering detta slag av finansiering har föranlett.

Principerna i jordabalken, vilken träder i

kraft vid ingången av 1997, förutsätter att kungörelser om den möjlighet 3 mom. i detta stadgande ger att lägenheterna utgör pant till säkerhet för statens fordran hos samfällad skog lämnas in inom den tid jordabalkens ikraftträdelsestadganden förutsätter till lagfarts- och inteckningsregistret för anteckning i registret i fråga om de berörda fastigheterna.

14 §. *Ändring av en inskrivning av pant-rätt och rättelse av statens fordran.* I 1 mom. beaktas reformen av jordabalken. Principerna i 2 och 3 mom. motsvarar för det mesta de nuvarande principerna.

15 §. *Vård- och underhållsskyldighet.* Alldeles som nu avses vård- och underhållsskyldigheten gälla skogsförnyelse, iståndsättningsdikning och byggande av skogsväg. Vård- och underhållsskyldigheten är till sin karaktär en på lag baserad inskränkningen i rätten att förfoga över en fastighet och riktar sig till den som för tillfället äger fastigheten.

Vård- och underhållsskyldighetens giltighetstid är för närvarande 20 år. Tiden föreslås bli förkortad så att den skulle vara 15 år efter att den för projektet beviljade finansieringen betalats i dess helhet. Inom jordbruksförvaltningen begränsas inskränkningarna i rådighetsrätten för fastigheter vanligen till tio år. När man beaktar tillsynsresurserna och låneåterbetalningstiden, som är högst 13 år, kan en femtonårig vård- och underhållsskyldighet anses ändamålsenlig.

Om markägaren försummar sin skyldighet skall skogscentralen uppmana honom att utföra det försummade inom utsatt tid. Om markägaren inte följer uppmaningen och om åtgärden hotar att förlora en avsevärd del av sin betydelse kan skogscentralen besluta om återkrav av de medel som beviljats för arbetena samt om att vård- och underhållsskyldigheten skall upphöra så som föreslås i stadgandet.

Om den i stadgandet föreskrivna skyldigheten har försummats kan skogscentralen, trots att fastigheten har bytt ägare, besluta att lånet helt eller delvis skall återbetalas genast, avvikande från normal uppbörd. När fastigheten har övergått till en ny ägare uppbärs lånet antingen hos gäldenären, dvs. i allmänhet den som ursprungligen har beviljats lånet, eller, om denne inte samtycker till betalningen, tas det ut hos den fastighet som utgör pant för lånet. Så förfar man oberoende av under vems tid som ägare skyldigheten har försummats. Det ligger i den mark-

ägares intresse som har fått lånet att beakta detta i sina civilrättsliga avtal om fastigheten. I praktiken inriktas indrivningen emellertid på den som har köpt fastigheten, om köparen och säljaren har kommit överens om att köparen svarar för låneåterbetalningen.

Det bör gå att ingripa i en försummelse av vård- och underhållsskyldigheten på ändamålsenligt sätt också när stöd enligt detta stadgande tidigare har beviljats fastighetens föregående ägare för ett projekt och fastighetens nya ägare försummar vård- och underhållsskyldigheten. Det är härvid inte lämpligt att förplikta den försumlige att under hot om böter eller tvångsutförande rätta till följderna av försummelsen, bl.a. för att projekten har genomförts så, att också markägarens egna medel har använts till dem. Därför kan stöd som har beviljats fastighetens förre ägare för ett projekt indrivnas hos den nye ägaren, enligt detta stadgande, om han under sin besittningstid försummar vård- och underhållsskyldigheten.

Stadgandet om vård- och underhållsskyldighet skulle vara ett särskilt stadgande i förhållande till stadgandet i 28 §. Eftersom det med anledning av sakens karaktär är fråga om en grund för återkrav som väsentligt påminner om vad som avses i 28 §, bör finansieringstagaren kunna åläggas i 29 § avsedda påföljder av återkravet när han har försummat vård- och underhållsskyldigheten. Dessa påföljder åläggs dock inte den nya ägaren till en fastighet eller ett område.

16 §. *Ändring av områdesanvändningen.* Om markanvändningsslaget för ett skogsförnyelseområde eller ett nyttoområde för iståndsättningsdikning ändras så, att användningen av området för skogsbruksändamål förhindras till väsentliga delar, skall skogscentralen besluta om återkrav av finansieringen enligt stadgandet. Samtidigt upphör vård- och underhållsskyldigheten. Ett exempel på en sådan förändring är att området tas i anspråk för torvproduktion. Vid återkrav av finansiering av ovan nämnda skäl åläggs dock inte de påföljder som avses i 29 §.

Vid inriktande av återkrav lämpar sig de i detaljmotiveringen till 15 § angivna principerna om byte av fastighetsägare också för situationer som avses i detta stadgande.

17 §. *Ändring av äganderätten.* Uppbörderna av lån när innehavet av en fastighet övergår till en sammanslutning eller stiftelse som inte kan beviljas finansiering enligt denna

lag motsvarar stadgandena i gällande skogsförbättringslag. Vid sådant återkrav av lån som avses i paragrafen tillämpas dock inte påföljdsstadgandet i 29 §.

18 §. *Förlust av nyttan.* Vissa undantagssituationer, i synnerhet återkommande förödelse i naturen, kan leda till situationer där det inte längre är ändamålsenligt att utföra arbetet på nytt med de medel lagen avser. Då uppnås inte det syfte som avsetts. Enligt nuvarande praxis kan skogscentralen då på ansökan besluta att vård- och underhållsskyldigheten upphör och att uppbörderna av lån som inte förfallit till betalning skall upphöra.

Markägarna kan gå miste om tillfället att dra full ekonomisk nytta av med statsstöd genomförda skogsförnyelser, istandsättningsdikningar eller byggande av skogsväg också till följd av att tryggheten av områdets mångfald begränsar skötseln och användningen av skogarna. Begränsningen kan föranledas av åtgärder för upprätthållande av mångfalden eller av mera omfattande projekt för vård av skogsnaturen som finansieras inom ramen för denna lag. Också naturskyddsprogram som statsrådet har godkänt, såsom programmen för strandskydd, myrskydd och skydd av lundar, kan begränsa fullgörandet av vård- och underhållsskyldigheten för de områden som ingår i dem och skogsanvändningen så, att tidigare utförda skogsförbättringsinvesteringar förlorar sin betydelse. Det skulle då vara rimligt att markägaren kan befrias från vård- och underhållsskyldigheten och att uppbörderna av lån som inte förfallit till betalning upphör.

3 kap. Stöd för upprätthållande av skogarnas biologiska mångfald

19 §. *Miljöstöd.* Tryggheten av skogsnaturens mångfald hänför sig på ett betydande sätt till de avgöranden som träffas vid behandlingen av ekonomiskogor. I 10 § 2 mom. skogslagen uppräknas de livsmiljöer som är särskilt betydelsefulla med tanke på skogsnaturens mångfald. Skötseln eller användningen av dessa områden på det sätt skogslagen förutsätter föranleder i vissa fall markägaren ett ekonomiskt bortfall eller merkostnader som inte är ringa. Miljöstöd föreslås bli beviljat för ersättande av sådana förluster och merkostnader.

Situationer som föranleder finansieringsbehov kan uppstå t.ex. vid behandlingen av lundskogor och naturligt uppkomna ädel-

lövsskogor. Merkostnader brukar åsamkas av den arbetsmetod eller det arbetssätt som används vid dessa arbeten. Till exempel kan den omständigheten att ett marknadsdugligt trädbestånd måste lämnas kvar vid stranden av en tjärn i vissa situationer föranleda markägaren en sådan ekonomisk förlust i form av uteblivna avverkningsinkomster som överstiger förpliktelsen enligt skogslagen.

För främjande av hyggesbränning, på grund av dess positiva effekt med avseende på skogarnas mångfald, är det nödvändigt att den kostnadsrisk som är förknippad med hyggesbränning inte stannar på markägaren utan att sådana kostnader för hyggesbränning som överstiger kostnader vilka är att betrakta som sedvanliga kan finansieras med statsmedel genom miljöstöd i sin helhet.

Miljöstöd kan beviljas både för åtgärder som finansieras enligt den föreslagna lagen och för merkostnader för tryggheten av den biologiska mångfalden och vård av vattennaturen som ingår i skogsvårdsarbeten eller i skogsanvändningsåtgärder vilka markägaren i övrigt finansierar med egna medel.

4 kap. Vård av skogsnaturen

20 §. *Planering och verkställande av projekt.* Projekt för vård av skogsnaturen innebär ofta vård och underhåll av viktiga livsmiljöer som upptar en stor yta och sträcker sig över flera lägenhetsområden. Projektet kan också vara projekt för kartläggning av förekomsten av nyckelbiotoper eller t.ex. skogsistandsättningsarbeten som är betydande med tanke på landskapsvården.

Finansiering kan användas också t.ex. för tömning av sedimenteringsbassänger som ansluter sig till sådana istandsättningsdikningsprojekt som redan har överlåtit till markägarna eller för avhjälpande av vattendragsolägenheter som skogsdikningar har medfört, om åtgärden är av större betydelse än vanligt för vården av vattnen och vattennaturen och om kostnaderna inte kan anvisas en viss förorsakare.

På områden som uppvisar viktiga naturvärden är det också möjligt att återställa ett skogsdikningsområde. I fråga om det återställda området skulle man enligt det föreslagna stadgandet i 18 § 2 mom. kunna avskrivna den vård- och underhållsskyldighet skogsförbättringslagen avser och avstå från uppbörderna av det utestående lånekapitalet.

Initiativet till finansiering av projekt kan komma från markägare, myndigheter, medborgarorganisationer och motsvarande. Projekten skall planeras tillsammans med markägaren, vid behov så att den regionala miljöcentralens sakkunskap utnyttjas. Genomförandet av arbetena förutsätter alltid markägarens samtycke.

21 §. *Finansiering av projekt.* Användningen av statlig finansiering för projekt för vård av skogsnaturen förutsätter inte att markägaren ansöker om finansiering. Skogscentralen föreslås använda medel som särskilt anvisas den för dessa åtgärder i ett årligt beslut av ministeriet för de projekt som anses vara viktiga för upprätthållande av skogsnaturens mångfald. Projekten bör stöda genomförandet av det regionala målprogrammet för skogsbruket, om de inte redan ingår i de i programmet angivna åtgärdsförslagen.

5 kap. Övriga främjande åtgärder

22 §. *Åtgärder som kan finansieras.* De övriga främjande åtgärderna stöder förbättringen av förutsättningarna för skogsbruk, genomförandet av åtgärder för tryggande av virkesproduktionens uthållighet, upprätthållandet av skogsnaturens mångfald och motsvarande omständigheter.

Avsikten är, såsom framgår av motivering- en till 2 §, att en handlingsplan som avser en markägare skall ersätta de nuvarande planerna för enskilda åtgärder, med undantag av samfällda projekt och vissa åtgärder. I den inkluderas också de arbeten beträffande vilka ingen i förväg godkänd plan har förutsetts. I en handlingsplan som avser en markägare inbegrips därmed både arbeten som utförs för tryggande av virkesproduktionens uthållighet och åtgärder som är viktiga för upprätthållande av skogsnaturens mångfald. En sådan plan som förutsätts som grund för planeringen främjar en sådan granskning av arbeten och åtgärder vilka finansieras enligt den föreslagna lagen som är mera övergripande och långsiktigt än vad som nu är fallet. Eftersom specialplanering avsevärt kan främja uppnåendet av lagens syfte samt ett genomförande av arbetena som är omsorgsfullt och beaktar särskilt natur- och miljö- värdsaspekter är det motiverat att kostnaderna för planeringen i likhet med nu kan finansieras helt med stöd.

Statligt stöd föreslås kunna bli beviljat för bekämpningsmedelskostnader för bekämp-

ning av rotticka till personer som utför stub- behandling i riskområden för utbredning av rotticka.

För rättande av fel som oförutsett har uppstått i arbetet och för ersättande av skada kan finansiering beviljas, i huvudsak enligt nuvarande praxis. Felet eller skadan får dock inte ha föranletts uppsåtligen eller genom oaktsamhet.

Såsom försöks- och utredningsverksamhet som främjar en bärkraftig skötsel och användning av privatskogarna kan finansieras t.ex. åtgärder som hänför sig till uppföljning av utvecklingen inom en viss nyckelbiotop, utredning av metoderna för förbättring av vattenvården och utvecklingsprojekt som gäller arbetsmetoderna vid arbeten som finansieras för tryggande av virkesproduktionens uthållighet. Till denna del kan finansiering dock inte beviljas för utredande av ett enskilt projekts verkningar.

23 §. *Beloppet av stöd.* Vid finansieringen av uppgörandet av en plan som avser en markägare föreslås samma principer bli iakttagna som anges i motiveringen till 8 §.

För att stödet skall utbetalas skall den som bekämpar rotticka lämna in till skogscentralen en tillräcklig utredning över de årliga kostnaderna för bekämpningsmedel.

6 kap. Ansökan om samt beviljande, betalning och återkrav av finansiering samt påföljandena av detta

24 §. *Ansökan och beviljande.* Beviljandet av finansiering baserar sig på en ansökan markägaren gör, utom i fråga om sådana projekt för vård av skogsnaturen som avses i 20 §. Finansieringen beviljas av skogscentralen, utom när det gäller användning av medel för försöks- och utredningsverksamhet; sådana finansieringsbeslut fattas av vederbörande ministerium.

I finansieringsbeslutet beslutar skogscentralen om den tidpunkt före vilken de arbeten som finansieras skall utföras.

Eftersom utförandet av arbeten och beslutsfattandet om finansiering har skilts åt från varandra vid skogscentralerna kan skogscentralen besluta om beviljande av medel för rättande av fel som observerats i arbetet och för ersättande av skador i enlighet med detta system för beslutsfattande.

Stadgandet i 4 mom. ingår i gällande skogsförbättringslag. En konsekvensbeskriv-

ning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas uppenbarligen inte särskilt ofta i samband med normala skogsbruksåtgärder. Miljöcentralen kan dock med stöd av 4 § 2 mom. i nämnda lag föreslå för vederbörande ministerium att en konsekvensbeskrivning skall krävas i fråga om skogsbruksåtgärder med omfattande verkningar. Uppgifterna i utredningen kan utnyttjas när det bedöms om finansieringsförutsättningar enligt den föreslagna lagen finns.

I 5 mom. föreslås bli intaget en förtydligande hänvisning till de stadganden i naturvårdslagen som skall beaktas i form av begränsningar när beslut fattas om finansiering av åtgärder enligt den föreslagna lagen med statens medel. Av stadgandena i naturvårdslagen gäller 9 § naturskyddsprogram som statsrådet har godkänt och i fråga om vilka begränsningarna delvis motsvarar regleringen i 2 § 2 mom. i gällande skogsförbättringslag. Vid beslut om finansiering skall dessutom beaktas vad som i 29—31 §§ naturvårdslagen stadgas om skydd av naturtyper, vad som i 32—35 §§ stadgas om skydd av landskapet, vad som i 47—49 §§ stadgas om arter som bör skyddas särskilt, vad som i 55—56 §§ stadgas om åtgärder på naturskyddsområden som håller på att inrättas och vad som i 10 kap. stadgas om tryggnad av områden som enligt förslag av statsrådet skall ingå i eller har införlivats med nätverket Natura 2000 mot skadlig inverkan utifrån.

De begränsningar som hänför sig till de ovan avsedda stadgandena i naturvårdslagen har definierats till sitt läge och sin omfattning, och skogscentralen kan därför rimligtvis hos miljömyndigheten kontrollera giltigheten för sådana begränsningar som ansluter sig till finansieringsbeslut. När markägaren genomför åtgärder skall han dock iaktta såväl ovanstående som övriga stadganden i naturvårdslagen.

Genom förordning föreslås bli stadgat om ett remissförfarande i de fall då avsikten är att genomföra åtgärder enligt den föreslagna lagen inom ett område som stadgandet avser.

25 §. *Program som Europeiska unionen delfinansierar.* Arbeten enligt den föreslagna lagen som främjar tryggnad av virkesproduktionens uthållighet kan införlivas med det program för jordbrukets skogsåtgärder som har uppgjorts med stöd av rådets för-

ordning (EEG) nr 2080/92 om en gemenskapsordning för stöd till skogsbruksåtgärder inom jordbruket och som har godkänts av kommissionen. Garantisektionen vid EU:s jordbruksfond betalar hälften av den offentliga finansieringen för programmet, medan den andra hälften finansieras med nationella medel.

I de mål 5b- och mål 6-program som genomförs under 1995—1999 med finansiering från EU:s strukturfonder kan ingå arbeten som främjar tryggnad av virkesproduktionens uthållighet, men också åtgärder som vidtas för tryggnad av skogsnaturens mångfald. Avsikten är att den nationella finansieringsandelen i fråga om de arbeten som finansieras enligt den föreslagna lagen och inbegrips i program som EU delfinansierar skall kunna täckas med stöd enligt den föreslagna lagen.

26 §. *Utbetalning av stöd och lån.* Avsikten är att stöd och lån skall betalas ut till markägaren efter att finansieringsbeslutet har givits, så att det är möjligt att säkerställa finansieringen av arbetena medan de pågår. Eftersom genomförandet av samfälliga projekt kan räkna flera år, särskilt när det gäller byggande av skogsvägar, och handlingsplanen för en lägenhet är avsedd att förverkligas under flera år än ett är det ändamålsenligt att finansieringen betalas ut till markägaren i flera poster efter hand som arbetena framskrider.

Av administrativa skäl utbetalas emellertid minst en fjärdedel av de beviljade medlen först efter att arbetena har konstaterats blivit utförda på ett godtagbart sätt. Ett beviljat stöd eller lån kan betalas ut också i en enda post efter att arbetena har slutförts.

27 §. *Indragning och ändring av finansiering.* Till den del arbeten inte har utförts kan skogscentralen enligt förslaget dra in finansiering som beviljats för både planerings- och verkställighetskostnader, om användningsändamålet för det område som är föremål för åtgärden uppenbarligen kommer att ändras. Ändringen av användningsområdet bör framgå t.ex. av den användningsanmälan som avses i skogslagen. Om ändringen av områdets användningsändamål förutsätter tillstånd av någon annan myndighet, är skogscentralen inte behörig att bedöma innehållet i den andra myndighetens beslut i förväg.

28 §. *Återkrav av finansieringen.* Villkoren för indragning och återkrav av finansiering-

en är i princip desamma som i lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnärningar (1336/92) och lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket (1303/94). I fråga om de skogsförbättringsarbeten som kan finansieras inom program som EU delfinansierar, dvs. programmen 5b- och 6- samt programmet för skogsbruksåtgärder inom jordbruket, har nämnda stadganden iakttagits hittills.

I 1 mom. föreslås bli stadgat om grunderna för när finansiering som beviljats i regel skall dras in eller återkrävas. Sådana grunder föreligger när medlen har använts för något annat ändamål än de beviljats för, när felaktiga uppgifter som inverkat väsentligt på betalningen av finansiering har lämnats och annat svikligt förfarande.

I 2 mom. uppräknas de fall där återkravet är förenat med skogscentralens prövning. Statsrådet utfärdar närmare bestämmelser om grunderna för denna prövning. Ju mera klandervärt finansieringstagaren har förfarit, desto mer motiverat är det att återkräva finansieringen. Om ett oriktigt beviljande av finansieringen har berott enbart på skogscentralens åtgärder, återkrävs inte finansieringen hos finansieringstagaren.

I 3 mom. stadgas om skyldigheten att underrätta skogscentralen om sådana förändringar i omständigheterna som kan leda till att finansiering återkrävs.

29 §. *Påföljder av återkrav.* I 1 mom. föreslås att när ett lån beslutas säga upp av en orsak som avses i 28 § 1 eller 2 mom. eller 15 §, kan också ett belopp som motsvarar den ränteförmån som beror på en låga låneränta uppbäras på de grunder som statsrådet fastställer.

I 2 mom. stadgas att vid uppsåtligt eller grovt oaktsamt missbruk kan beloppet av det stöd som återkrävs höjas med antingen 20 procent eller, om förfarandet är synnerligen grovt, med högst 100 procent. I båda fallen föreslås den skogscentral som har beviljat finansieringen ha prövningsrätt i fråga om hur man skall gå till väga i enstaka fall och i vilken omfattning det belopp som återkrävs skall höjas.

Den i 2 mom. föreslagna höjningen av belopp som återkrävs, liksom också den i 3 mom. stadgade preskriptionstiden och verkställighetstiden baserar sig på rådets förordning (EG, EURATOM) nr 2988/95 om skydd av Europeiska gemenskapens finansiella intressen. Motsvarande stadganden om

höjning av återkravet är redan i kraft i de nationella författningar som nämnts i början av motiveringen till 28 §.

I 4 mom. föreslås dessutom genom förordning bli stadgat om ränta på finansiering som återkrävs samt om dröjsmålsränta på statens fordran.

30 §. *Tvångsindrivning.* Till betalning förfallna annuiteter på lån får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

Finansiering som enligt den föreslagna lagen skall återkrävas till staten eller övriga prestationer som skall betalas till staten får indrivnas i ovan nämnda ordning, utan hinder av eventuellt sökande av ändring. Indrivningen får alltså ske enligt ett beslut som följer lagen. Besvärinstansen kan dock förbjuda utsökning av en fordran eller bestämma att den skall avbrytas.

7 kap. Styrning och tillsyn

31 §. *Allokering av medel.* Beslut om allokeringen av de medel som årligen beviljas i statsbudgeten skall enligt förslaget alltjämt fattas årligen i en dispositionsplan som vederbörande ministerium utarbetar varje år. Liksom nu ställs medlen till skogscentralens förfogande mot redovisning. Jord- och skogsbruksministeriet beslutar med stöd av förordningen om statsbudgeten (1243/92) om vilka verifikat och handlingar som skall fogas till den redovisning som lämnas in till ministeriet.

I fråga om allokeringen av medel till olika regioner beaktas skogsbrukets regionala betydelse, de regionala sysselsättningsaspekterna och det regionala arbetsbehovet.

Beslutet om dispositionsplanen skall basera sig på målen för de regionalt uppgjorda målprogrammen för skogsbruket och på finansieringsbehoven för de åtgärder som anges i dem.

Skogscentralen beslutar inom ramen för de medel som anvisats den och i enlighet med behovet att utföra arbetena om vilka åtgärder som skall finansieras under vart och ett år och i vilken utsträckning.

32 §. *Styrning av och tillsyn över verksamheten.* Vederbörande ministerium utövar tillsyn över verksamheten och medelsanvändningen.

Vissa slag av uppgifter som hänför sig till utövandet av offentlig makt, såsom beslut

som fattas med stöd av den föreslagna lagen har vid skogscentralerna åtskilts från andra uppgifter. Till denna del ankommer ansvaret för att medlen används på ett ändamålsenligt och lagligt sätt på de anställda vid skogscentralen som har anförtrodd myndighetsuppgifter vad gäller utövningen av offentlig makt. Skogscentralerna skall anvisa tillräckliga resurser för tillsyn över verksamheten samt över medelsanvändningen.

8 kap. Särskilda stadganden

33 §. *Ändringssökande.* Ändring i beslut enligt denna lag får, i likhet med vad som gäller sökande av ändring enligt skogslagen, sökas genom besvär hos länsrätten. Besvärsrätten begränsas inte till beslut som följer vissa stadganden, vilket är fallet i gällande skogsförbättringslag.

Syneförfarandet föreslås bli bibehållet. Om synenämnden stadgas i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral.

34 §. *Stödets skattepliktighet.* Med tanke på främjandet av skogsbruket är det ändamålsenligt att finansieringen enligt denna lag är skattefri. En beskattning av förmånerna skulle allvarligt försvåra uppnåendet av lagens syfte och medföra en stor mängd administrativt arbete.

Principen om skattefrihet har ingått också i gällande skogsförbättringslag. Eftersom skogsbruksutgifter, till den del de har finansierats med stöd av staten, inte har varit avdragsgilla enligt 56 § inkomstskattelagen (1535/92) och 13 § inkomstskattelagen för gårdsbruk är det motiverat att bibehålla skattefrihetsförfarandet. Slopande av skattefriheten skulle leda bl.a. till att markägaren blev tvungen att betala skatt på miljöstöd som han får.

35 §. *Lagens verkställighet.* I stadgandet föreslås att ledningen av och tillsynen över verkställigheten av lagen skall ankomma på vederbörande ministerium, alldeles som när det gäller den nuvarande skogsförbättringslagen.

36 §. *Närmare stadganden.* Stadgandet innehåller en sedvanlig fullmakt att genom förordning utfärda närmare stadganden om verkställigheten av lagen. En skogsförbättringsförordning (437/87) har hänfört sig till den gällande skogsförbättringslagen. Verksamheten av den gällande lagen är förknippad med många frågor som gäller tillämpningen av lagen samt grunderna för,

nivån på och villkoren för den finansiering som kan beviljas, om vilka på grund av deras detaljerade karaktär föreslås bli stadgat närmare genom förordning. Eftersom de nämnda frågorna är synnerligen centrala för finansieringstagaren och avsedda att vara förhållandevis bestående har det ansetts befogat att stadga om dem genom förordning. Det är dessutom behövligt att i förordningen ta in vissa administrativa stadganden som ansluter sig till verkställigheten samt behövliga stadganden om skötseln och ordnandet av uppgifter i anslutning till lagen vid skogscentralerna, som kan anses ingå i den indirekta statsförvaltningen.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

37 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av år 1997. Med tanke på arten av den verksamhet lagen avser och styrningen av användningen av statens medel är årsskiftet ändamålsenligast med avseende på lagens ikraftträdelse. Lagens ikraftträdelsestid bör dock vara densamma som för den föreslagna skogslagen, vilket beror på det ömsesidiga beroendet mellan dessa lagar.

Genom lagen upphävs skogsförbättringslagen av den 13 februari 1987 jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter bör få vidtas innan den träder i kraft.

38 §. *Övergångsstadganden.* Principen för övergångsstadgandet är att medel får användas i enlighet med skogsförbättringslagen, vilken föreslås bli upphävd, för sådana skogsförbättringsprojekt beträffande vilka en plan har godkänts innan lagen stadfäst och publicerats eller ett finansieringsbeslut givits innan lagen trätt i kraft. För att projekten skall hinna slutföras i enlighet med den skogsförbättringslag som upphävs utan att planerna, finansieringsbesluten eller andra handlingar behöver förnyas föreslås övergångstiden sträcka sig till utgången av år 1999. Ifall det dock är fråga om ett skogsförbättringsarbete som genomförs utan någon i förväg godkänd plan, skall det arbete som godkänns för finansiering enligt skogsförbättringslagen ha inletts före denna lags ikraftträdande och slututredningen ha tillställts skogscentralen före utgången av år 1997. De ändringar som gäller organ och

tillvägagångssätt föreslås dock till alla delar träda i kraft när lagen träder i kraft.

1.3. Lag om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen

Genom den föreslagna ändringen slopas i lagrummet i straffbalken en hänvisning till lagen om skyddsskogar, som upphävs genom den föreslagna skogslagen. Stadganden som motsvarar lagen om skyddsskogar har tagits in i den föreslagna skogslagen. Om påföljder för överträdelse av stadgandena stadgas i den föreslagna skogslagen.

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den föreslagna skogslagen.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Utkast till förordningar som an knyter till skogslagen och till den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk samt utkast till författningar på lägre nivå har beretts som tjänstearbete vid jord- och skogsbruksministeriet. Avsikten är att tillställa riksdagens behöriga utskott dessa författningsförslag i samband med behandlingen av detta lagförslag.

3. Ikraftträdande

Skogslagen innehåller avsevärda förändringar jämfört med lagen om enskilda skogar, vilken föreslås bli upphävd. Från förhandsgodkännandet av avverknings- och förnyelseplaner sker en övergång till ett förfarande som baserar sig på skogsanvändningsanmälan. Skogslagen kommer också att medföra nya slag av skyldigheter som hänför sig till livsmiljöer som är särskilt viktiga för mångfalden. Det sanktionssystem som i huvudsak baserat sig på fredning av skog slopas till förmån för ett system som baserar sig på straffrättsliga påföljder.

Om den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk, som gäller statens finansiella stöd till enskilda, skall EU-kommissionen informeras i god tid före ikraftträdandet. Nytt i lagen är de åtgärder som hänför sig till tryggnad av skogarnas mångfald och skogsnaturvård.

Av ovan nämnda skäl hänför sig till verkställigheten av lagarna i stor utsträckning beredning av sådana stadganden, bestämmelser och anvisningar på en lägre nivå än för-

ordning som i tillräckligt god tid bör meddelas dem de berör. Verkställigheten av lagarna kräver också rikligt med utbildning och rådgivning. Det är därför viktigt att en tillräckligt lång tid reserveras för de åtgärder ikraftträdelsen förutsätter.

Förslaget till skogslag och förslaget till lag om finansiering av hållbart skogsbruk har uppgjorts utgående från att det förslag till naturvårdslag som beretts samtidigt skall bli godkänt i den form förslaget föreligger i när denna proposition avläts och och träder i kraft före den tidpunkt då den föreslagna skogslagen och den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk träder i kraft. I den föreslagna lagen om finansiering av hållbart skogsbruk används till vissa delar som grund stadganden i 20 kap. jordbalken, vilken träder i kraft vid ingången av år 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås lagarna träda i kraft samtidigt vid ingången av år 1997.

4. Lagstiftningsordning

Skogslagen innehåller stadganden om begränsningar i skogsanvändningen som behövs för främjande av en bärkraftig skötsel och användning av skogarna, skyldigheter som åligger markägaren i anslutning till förnyelseavverkning och tryggnad av livsmiljöer som är särskilt viktiga med tanke på den biologiska mångfalden.

Skyldigheten att åstadkomma återväxt och inskränkningarna i avverkningen av trädbestånd motsvarar i stor utsträckning tolkningen av lagen om enskilda skogar, som föreslås bli upphävd, och har stadgats i vanlig lagstiftningsordning. Nytt i förhållande till de skyldigheter som följer av lagen om enskilda skogar är ett stadgande enligt vilket avverkningen med avvikelse från de skyldigheter som gäller avverkning kan utföras på ett sätt som objektets särskilda karaktär förutsätter, om avverkningsobjektet är av särskild betydelse för bevarandet av skogens mångfald, för landskapet eller för mångbruket. Till denna del har alltså skyldigheterna i samband med avverkning lindrats.

Stadgandena i 4 kap. skogslagen motsvarar till väsentliga delar det nuvarande innehållet i lagen om skyddsskogar, som stadgats i vanlig lagstiftningsordning. Vid beredningen av propositionen har det ansetts behövligt att alljämt stadga i lag om inskränkningar i

skogsanvändningen i vissa fall för att en förskjutning av skogsgränsen skall förebyggas och för att skogarnas skyddsverkan skall bevaras.

En ny skyldighet som ingår i förslaget är skyldigheten att trygga sådana livsmiljöer som är särskilt viktiga för den biologiska mångfalden så, att de skötsel- och användningsåtgärder som gäller dem utförs på ett sätt som bevarar livsmiljöernas särdrag. Skyldigheten avses gälla de livsmiljöer som anges i lagen när dessa befinner sig i naturtillstånd eller ett tillstånd som påminner om detta och när de avviker tydligt från omgivningen. Om fullgörandet av skyldigheten föranleder markägaren eller den som innehar en särskild rättighet minskad skogsavkastning eller annat ekonomiskt bortfall, som inte är ringa, skall skogscentralen bevilja tillstånd att genomföra skötsel- och användningsåtgärderna på ett sätt som leder till att bortfallet blir ringa. Alternativt kan sådana finansieringssätt som lagen om finansiering av hållbart skogsbruk möjliggör användas.

Från markägarens synpunkt är de skyldigheter som följer av skogslagen skäliga, och de stämmer överens med samhällsutvecklingen. De begränsningar och den skyldighet att åstadkomma återväxt som förslaget innebär inverkar i regel inte stort på en enskild skogsägares möjligheter att dra ekonomisk

nytta av sin skogsegendom. Lagen avses inte stadga om inskränkningar i äganderätten till förmån för andra enskilda. Lagen förpliktar inte till några andra aktiva åtgärder än åstadkommandet av återväxt efter förnyelseavverkning. Äläggandet av denna skyldighet grundar sig på vägande allmänna skäl. De skyldigheter som följer av skogslagen gäller alla skogsägare generellt, inte bara en viss begränsad kategori.

Med stöd av vad som anförts ovan kan skogslagen stadgas i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 66 § riksdagsordningen.

De stadganden som motsvarar stadgandena i lagen om skyddsskogar, vilken föreslås bli upphävd, har placerats i skogslagen. Stadgandena om straffrättsliga påföljder av ett förfarande som strider mot dessa stadganden avses också bli placerade i skogslagen, medan strafflagen ändras på motsvarande sätt. Eftersom det är meningen att straff i enlighet med den s.k. principen om lindrigare lag för en gärning som har begåtts innan den föreslagna ändringen av strafflagen har trätt i kraft skall utdömas enligt det stadgande vars tillämpning leder till ett lindrigare slutresultat, kan den föreslagna ändringen av strafflagen stadgas i vanlig lagstiftningsordning enligt 66 § riksdagsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Skogslag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja en i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende hållbar skötsel och användning av skogarna så, att skogarna uthålligt ger en god avkastning samtidigt som deras biologiska mångfald bevaras.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skötseln och användningen av skog inom områden som utgör skogsbruksmark. Lagen tillämpas dock inte på

1) skyddsområden som inrättats med stöd av naturvårdslagen (/),

2) områden som enligt 135 § byggnadslagen skall skyddas på särskilt sätt,

3) områden som avses i ödemarkslagen (62/91), utom vad gäller 12 § 1 mom. i denna lag,

4) stadsplaneområden,

5) byggnadsplane- eller strandplaneområden, med undantag av områden som har anvisats för jord- och skogsbruk, eller

6) områden som är belagda med åtgärdsförbud för uppgörande av stads- eller byggnadsplan.

På fastställda generalplaneområden tillämpas denna lag på skötseln och användningen av skog endast på områden som har anvisats för jord- och skogsbruk samt rekreation.

Vid skötseln och användningen av skog skall utöver denna lag iakttas vad som stadgas i 9, 29—35, 39, 42, 47—49, 55 och 56 §§ samt 10 kap. naturvårdslagen eller i någon annan lag. Om inrättande av naturskyddsområden, införlivning av områden med naturskyddsområden och fridlysning av naturminnesmärken gäller vad som stadgas i naturvårdslagen.

3 §

Ändring av markanvändningslag

Utan hinder av denna lag kan skogsbruksmark tas i annat bruk.

När skogsbruksmark tas i annat bruk genom en åtgärd som kräver tillstånd av en myndighet tillämpas denna lag på området till dess tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft eller till dess tillståndsmyndigheten inom ramen för sina befogenheter har givit sitt samtycke till åtgärden.

Om skogsbruksmark som enligt en anmälan skall tas i annat bruk inte inom fem år från att avverkning eller någon annan åtgärd påbörjats har tagits i bruk för detta ändamål, tillämpas denna lag på området och på avverkningen eller på åtgärden av annat slag.

Om en avverkning eller någon annan åtgärd som avses i 3 mom. konstateras ha vidtagits i strid med denna lag, skall vid åtalsprövningen och bedömningen av korrigerande åtgärder prövas om avsikten att ta området i annat bruk har varit verklig och om det faktum att avsikten inte förverkligats har berott på ett sådant hinder eller skäl som det inte rimligen varit möjligt att förutse.

4 §

Regionala målprogram för skogsbruket

Skogscentralen utarbetar ett regionalt målprogram för skogsbruket inom sitt verksamhetsområde och följer genomförandet av det. När programmet utarbetas skall skogscentralen samarbeta med de nödvändiga intressenter som representerar skogsbruket inom området. Programmet ses över vid behov.

Programmet innehåller allmänna mål för främjandet av en hållbar skötsel och användning av skogarna, mål för de åtgärder som avses i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (/) och för finansieringen av åtgärderna samt allmänna mål för utvecklandet av skogsbruket i området. I programmet intas inte uppgifter som kan individualiseras för enskilda lägenheter.

Om programmets innehåll samt om uppgörande och revidering av programmet stadgas närmare genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela allmänna föreskrifter om utarbetandet och uppföljningen av programmet.

2 kap.

Skogsavverkning och skogsförnyelse

5 §

Beståndsavverkning

Avverkning kan utföras på ett sätt som främjar det inom området kvarstående beståndet (*beståndsvårdande avverkning*) eller på ett sätt som förutsätter att återväxt åstadkoms (*förnyelseavverkning*).

En beståndsvårdande avverkning skall utföras så, att ett utvecklingsdugligt och tillräckligt trädbestånd kvarstår på avverkningsområdet. En förnyelseavverkning får utföras när trädbeståndet har uppnått en tillräcklig grovlek eller ålder eller om särskilda skäl annars talar för det. En förnyelseavverkning får utföras som en naturlig förnyelse, om området utgående från trädbeståndet, marken och ytvegetationen enligt en förhandsbedömning har tillräckliga förutsättningar för att ett naturligt plantmaterial skall bildas.

Avverkningen och de åtgärder som vidtas i samband med den skall genomföras så, att skador på det trädbestånd som kvarstår på avverkningsområdet undviks. Likaså skall skador på trädbestånd utanför avverkningsområdet undvikas vid åtgärder i samband med avverkning. Därtill skall man undvika att orsaka sådana skador i terrängen som försvagar trädbeståndets växtförhållanden.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare allmänna föreskrifter om minimimängden av det trädbestånd som skall lämnas kvar vid beståndsvårdande avverkning och om dess kvalitet samt om förutsättningarna för förnyelseavverkning.

6 §

Avverkning på speciella områden

Om avverkningsområdet har en särskild betydelse för bevarande av skogens mångfald, för landskapet eller för mångbruk av skog kan avverkningen utföras på det sätt

områdets särskilda karaktär förutsätter.

Skog som används till forskning, undervisning eller något annat specialändamål får behandlas på det sätt användningsändamålet förutsätter.

7 §

Avverkarens ansvar

Den som avverkar skog skall vid avverkning och vid andra åtgärder i anslutning därtill se till att denna lag tillämpas på avverkningen och på de åtgärder som hänför sig till den.

När avverkningsrätten har överlåtits skall den som innehar avverkningsrätten betraktas som avverkare.

8 §

Åstadkommande av återväxt

Efter förnyelseavverkning skall ett i ekonomiskt hänseende utvecklingsdugligt plantbestånd, vars utveckling inte är omedelbart hotad av annan vegetation, åstadkommas på området inom en rimlig tid.

Åtgärderna för anläggande av plantbestånd skall genomföras inom fem år från det förnyelseavverkningen inleddes. Efter att åtgärderna har genomförts skall skogscentralen utan dröjsmål underrättas om dem.

Utöver de åtgärder som avses i 2 mom. skall försorg dras om en tillräcklig eftervård av plantbeståndet samt, vid naturlig skogsförnyelse, vid behov om åtgärder som upprätthåller förutsättningarna för plantsättning och kompletterar den naturliga plantsättningen.

Skogscentralen kan på ansökan besluta att den i 1 mom. avsedda skyldigheten förfaller, om plantbestånd inte växer på området trots åtgärder som är att betrakta som rimliga.

Om de åtgärder som avses i denna paragraf och om tidsfristen för genomförande av dem, om den rimliga tiden för åstadkommande av plantbestånd och om grunderna för bedömning av plantbestånd kan stadgas närmare genom förordning och med stöd av den bestämmas genom beslut av vederbörande ministerium. Ministeriet kan meddela närmare allmänna föreskrifter om skogsodling med trädslag som inte ingår i Finlands naturliga flora samt om användningen av vegetativt förökat skogsodlingsmaterial.

9 §

Ansvar för att återväxt åstadkoms

Den skyldighet enligt 8 § att se till att återväxt åstadkoms och att anmäla åtgärder som gäller detta skall fullgöras av markägaren.

När äganderätten till en fastighet eller något annat område övergår till en ny ägare övergår på denne också den i 8 § angivna skyldigheten.

Till den del en sådan besittningsrätt, nyttjanderätt eller annan särskild rättighet till en fastighet eller ett annat område som innefattar rätten att företa förnyelseavverkning innehåller av någon annan än markägaren, är innehavaren av en sådan rätt skyldig att på motsvarande sätt se till att återväxt åstadkoms, om annorlunda inte har överenskommit eller bestämts, eller om det inte med beaktande av omständigheterna av särskilda skäl är rimligt att markägaren påförs denna skyldighet i stället för rättsinnehavaren. När en markägare har överlåtit enbart avverkningsrätten har markägaren denna skyldighet.

3 kap.

Tryggande av skogsnaturens mångfald

10 §

Bevarande av mångfalden och särskilt viktiga livsmiljöer

Skogarna skall skötas och användas så att de allmänna förutsättningarna för bevarande av livsmiljöer som är utmärkande för skogarnas biologiska mångfald tryggas.

Livsmiljöer som är särskilt viktiga för skogarnas mångfald är

1) omedelbara närmiljöer för källor, bäckar och sådana rännilar som bildar bäddar för fortgående rinnande vatten samt omedelbara närmiljöer för små tjärnar,

2) ört- och gräskärr, ormbunskärr samt lundkärr och sådana brunmossar som är belägna söder om Lapplands län,

3) bördiga mindre lundområden,

4) små skogsholmar med fastmarksskog på odikade torvmarker,

5) klyftor och raviner,

6) stup och skogsbestånd vid stupens nedre del, samt

7) sandfält, berg i dagen, stenbunden mark, blockfält, trädfattiga torvmarker och svämängar som i virkesproduktionshänseende avkastar mindre än lavmoar.

Om de livsmiljöer som avses i 2 mom. befinner sig i naturtillstånd eller ett tillstånd som påminner om detta samt avviker tydligt från omgivningen, skall de skötas och användas så, att livsmiljöernas särdrag bevaras.

Om de livsmiljöer som avses i 2 mom. stadgas vid behov närmare genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela närmare allmänna föreskrifter om grunderna för behandling av livsmiljöerna samt om regional tillämpning av den i 3 mom. avsedda skyldigheten med hänsyn till behovet att trygga dessa livsmiljöer i olika delar av landet.

11 §

Undantagslov

Om fullgörandet av den skyldighet som avses i 10 § 3 mom. leder till minskad skogssavkastning eller annat ekonomiskt bortfall, som inte är ringa, för markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet, skall skogscentralen på ansökan av markägaren eller den som innehar en särskild rättighet bevilja tillstånd att handha skötseln och användningen på ett sådant sätt att bortfallet blir ringa för den som saken gäller.

Tillstånd får dock inte beviljas, om för åtgärden har beviljats eller beviljas ett tillräckligt stöd av statsmedel, antingen i enlighet med 19 § lagen om finansiering av hållbart skogsbruk eller på andra grunder.

4 kap.

Skyddsskogar och skyddsområden

12 §

Skogsbruk i skyddsskogar

Områden inom vilka det är nödvändigt att bevara skogarna för att förhindra att skogsgränsen förskjuts kan av statsrådet förklaras för skyddsskogsområde. På skyddsskogsområdet skall skogarna skötas och användas så

att de åtgärder som vidtas inte orsakar en förskjutning av skogsgränsen. Statsrådet kan meddela behövliga allmänna föreskrifter om skötseln och användningen av skog inom skyddsskogsområdet. Till den del statsrådet bestämmer att skyddsskogsområdet skall vara större än det skyddsskogsområde som existerar när denna lag träder i kraft, skall markägarna i området, den berörda kommunen och andra myndigheter höras innan beslutet ges. Inom samernas hembygdsområde skall också sametinget höras.

På skyddsskogsområdet är det endast i enlighet med en avverknings- och förnyelseplan som skogscentralen har godkänt tillåtet att avverka skog för annat ändamål än till husbehov. Om särskilda lokala förhållanden påkallar det kan vederbörande ministerium begränsa eller helt förbjuda också tagande av husbehovsvirke.

För de i 2 mom. avsedda inskränkningarna i tagandet av virke till husbehov skall markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet betalas en ersättning som motsvarar trädbeståndets avverkningsvärde. Ersättning beviljas inte Forststyrelsen eller någon annan innehavare av statlig jordegendom. Skogscentralen beviljar ersättning på ansökan. Skogscentralen utarbetar för en enskild markägare som avses i 2 § lagen om finansiering av hållbart skogsbruk på dennes begäran och avgiftsfritt en sådan avverknings- och förnyelseplan som krävs för skyddsskogsområdet.

13 §

Skyddsområden

Om skogens bevarande till skydd för bosättning eller odling på för vindar synnerligen utsatta holmar och stränder vid havet eller insjöar eller på höjder och branter eller för förekommande av jordskred påkallar större inskränkningar i skogens användning än vad som stadgas i 5, 6 och 8 §§, kan det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet besluta att ett behövligt skyddsområde skall bildas och meddela allmänna föreskrifter om den skogsanvändning som där är tillåten. Innan beslutet ges skall de markägare och instanser som nämns i 12 § 1 mom. höras.

5 kap.

Tillsyn och påföljder

14 §

Anmälan om användning av skog

Markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet skall till skogscentralen lämna in en anmälan (*anmälan om användning av skog*) om en planerad avverkning och om förnyelsesättet vid förnyelseavverkning samt, så som stadgas genom förordning, om annan behandling av sådana livsmiljöer som nämns i 10 §. Anmälan skall göras minst 14 dagar och högst två år innan avverkningen inleds eller någon annan åtgärd vidtas. Vid husbehovsavverkning samt vid sådan avverkning på ett skyddsskogsområde som företas enligt en plan som skogscentralen har godkänt behövs dock ingen anmälan om användning av skog göras. Om skogsbruksmark tas i annat bruk, skall i anmälan anges också för vilket ändamål området skall tas i bruk.

Skogscentralen kan bevilja undantag från den tidsfrist som stadgas i 1 mom.

Om anmälan om användning av skog stadgas närmare genom förordning.

15 §

Förhandlingsplikt

Om det finns grundad anledning att misstänka att en planerad eller påbörjad avverkning eller annan åtgärd strider mot denna lag eller mot stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller om det sätt som nämns i anmälan om användning av skog inte skulle leda till åstadkommande av plantskog som avses i 8 §, skall skogscentralen försöka nå förhandlingar med markägaren eller med den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet, och vid behov med den som innehar avverkningsrätten, för åstadkommande av de ändringar som behövs.

16 §

Behandlingsförbud

Om förhandlingarna inte har lett till resultat och om det finns grundad anledning att

misstänka att en påbörjad avverkning eller åtgärd av annat slag strider mot denna lag eller mot stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan skogscentralen förbjuda åtgärden (*behandlingsförbud*) tills vidare eller för en viss tid. Behandlingsförbud kan utfärdas också när anmälan om användning av skog inte har lämnats in inom den tidsfrist som föreskrivs i 14 § och avverkning eller någon annan åtgärd har påbörjats.

Behandlingsförbudet utfärdas i behövlig omfattning. Ett beslut om behandlingsförbud skall vara skriftligt och omedelbart meddelas markägaren och den som innehar avverkningsrätten eller någon annan särskild rättighet. För att förstärka sitt beslut kan skogscentralen förelägga vite, på vilket viteslagen (1113/90) tillämpas. I beslutet om behandlingsförbudet kan beordnas att beslutet är i kraft trots sökande ändring, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

Skogscentralen skall upphäva sitt beslut om behandlingsförbud när grunder för ikraftställande av förbudet inte finns.

17 §

Syn

Om det finns grundad anledning att misstänka att en avverkning eller någon annan åtgärd har genomförts i strid med denna lag eller i strid med stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, eller om markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet inte har fullgjort sin skyldighet enligt 8 § efter en förnyelseavverkning samt när ett behandlingsförbud enligt 16 § har utfärdats, skall på initiativ av skogscentralen eller på en ansökan som markägaren eller den som innehar en särskild rättighet har gjort hos skogscentralen, syn omedelbart förrättas på området.

Syn förrättas av en synenämnd. Vid synen skall utredas om lagen har överträtts. Synenämnden skall också uttrycka sin uppfattning om vilka åtgärder som behövs för fullgörande av de skyldigheter som följer av lagen. När ett ärende på grund av ändringsökande är anhängigt i länsrätten skall synenämndens protokoll omedelbart lämnas in till länsrätten.

Om synenämnden och förrättandet av syn stadgas i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/95).

18 §

Straffstadganden

Den som försummar den anmälningsplikt som stadgas i 14 § skall för *underlåtenhet att göra anmälan om användning av skog* dömas till böter.

Den som bryter mot stadgandena i 5 § 1—3 mom., 8 § 1—3 mom., med undantag av den anmälningsplikt som avses i 2 mom. i sistnämnda paragraf, eller 10 § 3 mom. eller 12 § 1 eller 2 mom. eller mot stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § skall för *skogsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Om med en åtgärd som strider mot stadgandena i 5 § 2 mom., 10 § 3 mom. eller 12 § 1 eller 2 mom. eller mot stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § har eftersträvat en avsevärd ekonomisk fördel, eller om åtgärden har vidtagits på ett sätt som utvisar uppenbar likgiltighet för lagens förbud och påbud, skall gärningsmannen för *skogsbrott* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

19 §

Förverkandepåföljd

När ekonomisk fördel som överträdelse av denna lag har medfört döms förbruten till staten iaktas vad som stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen. Förbruten döms en nytta från vilken har avdragits kostnaderna för korrigerande åtgärder enligt 20 §.

Domstolen kan låta bli att utdöma en förverkandepåföljd eller begränsa den till att gälla bara en del av den ekonomiska fördel brottet har medfört, om den straffbara gärning som förverkandepåföljden förutsätter är obetydlig eller om omständigheterna i övrigt är förmildrande eller om ett utdömande av förverkandepåföljd skulle vara oskäligt i övrigt.

20 §

Korrigerande åtgärder

Den som behandlar skog i strid med stadgandena i 5 § 1—3 mom., 10 § 3 mom. eller 12 § 1 eller 2 mom. eller i strid med stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller i strid med föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § eller försummar att åstadkomma återväxt är skyldig att undanröja verkningarna av den lagstridiga åtgärden eller att, i den mån detta är möjligt till skäligena kostnader, återställa situationen eller att fullgöra förnyelseskyldigheten i enlighet med 8 §.

Om skogscentralen och den som saken gäller inte når en överenskommelse om de korrigerande åtgärderna, kan skogscentralen ålägga den som saken gäller att vidta de åtgärder som behövs. Skogscentralen kan förstärka sitt beslut genom föreläggande av vite eller genom hot om att åtgärderna vidtas på bekostnad av den som saken gäller. På vite och hot om tvångsutförande tillämpas viteslagen.

När någon annan än den som saken gäller äger fastigheten eller med stöd av en särskild rättighet är berättigad att besluta om saken skall hans samtycke till överenskommelsen om korrigerande åtgärder inhämtas. Om markägaren eller den som innehar en särskild rättighet inte ger sitt samtycke till att skogscentralen ålägger den som överträtt lagen att vidta de åtgärder som behövs, kan skogscentralen besluta att den vidtar dem eller låter någon annan vidta dem på lagöverträdarens bekostnad. Kostnaderna för vidtagande av åtgärderna betalas i förväg av statens medel och de får utan hinder av eventuell ändringssökande indrivnas i utsökningsväg hos den som saken gäller i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61). Besvärinstansen kan dock förbjuda utsökning eller bestämma att en sådan skall avbrytas.

Om felet är obetydligt, behöver åtgärder inte vidtas.

21 §

Panträtt

När de kostnader för tvångsutförande som avses i 20 § 3 mom. och hänför sig till åt-

gärder för åstadkommande av återväxt enligt 8 § betalas av statens medel och när skyldigheten att dra försorg om åstadkommandet av återväxt åligger den som äger den fastighet för vars vidkommande åtgärderna har vidtagits, utgör fastigheten pant för återbetalning till staten av de nämnda kostnaderna så som stadgas i 20 kap. jordabalken (540/95).

Skogscentralen kan samtycka till att en inskrivning i en fastighet som utgör pant ändras eller avförs i fråga om en fastighet som bildats genom delning. Samtycke kan ges bara om indrivningen av statens fordran inte äventyras till följd av att panträtten upphör.

22 §

Anmälan för väckande av åtal

Skogscentralen skall, efter att ha konstaterat en gärning eller en försummelse som avses i 18 §, underrätta åklagaren om saken för väckande av åtal. Anmälan behöver dock inte göras, om gärningen eller försummelsen med hänsyn till omständigheterna skall anses vara obetydlig och det allmänna intresset inte skall anses kräva att åtal väcks.

Skogscentralen skall ges tillfälle att vid förundersökning och i underrätten bli hörd i ett ärende i vilket skogscentralen har gjort en åtalsanmälan.

6 kap.

Särskilda stadganden

23 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som skogscentralen har fattat enligt denna lag får sökas genom besvär hos länsrätten. Behörig länsrätt bestäms på basis av inom vilken länsrättsdomkrets största delen av skogsbruksmarken är belägen. På sökande av ändring tillämpas vad som i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) stadgas om sökande av ändring i beslut av förvaltningsmyndighet.

Länsrätten behandlar en i 2 § lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden (200/66) avsedd klagan över ett beslut av skogscentralen. I övrigt gäller angå-

ende extraordinärt ändringssökande i skogscentralens beslut vad som stadgas i lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden.

Skogscentralen får genom besvär söka ändring i ett beslut som länsrätten har givit med anledning av besvär över ett beslut som skogscentralen har fattat enligt 20 §.

24 §

Ledning av och tillsyn över verkställigheten

Vederbörande ministerium handhar ledningen av och tillsynen över verkställigheten av denna lag.

25 §

Skogscentralens uppgifter

En skogscentral skall främja uppnåendet av syftet med denna lag samt utöva tillsyn över iakttagandet av denna lag och skall dessutom iaktta vad som i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral eller någon annanstans stadgas eller bestäms om skötseln av dessa uppgifter.

I fråga om områden som skall planläggas eller som har planlagts skall skogscentralen samarbeta i tillräcklig utsträckning med kommunerna för samordnande av målen för denna lag och för byggnadslagen.

26 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

7 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs följande lagar jämte ändringar:

1) lagen den 15 september 1967 om enskilda skogar (412/67) samt

2) lagen den 11 augusti 1922 om skyddsskogar (196/22).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

28 §

Övergångsstadganden som gäller lagen om enskilda skogar

På avverkningar som utförts före denna lags ikraftträdande tillämpas dock stadgandena i lagen om enskilda skogar som upphävs som följer:

1) den skyldighet att förnya skog efter avverkning som avses i 1 och 2 §§ lagen om enskilda skogar fortgår i enlighet med de stadganden som gällt före denna lags ikraftträdande,

2) skogscentralen kan ålägga den som har försummat den skyldighet som avses i 1 punkten eller den som i övrigt har förfarit på ett sätt som inte överensstämmer med lagen om enskilda skogar att vidta korrigerande åtgärder enligt 20 § i denna lag. I fråga om syn skall därvid i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas i lagen om enskilda skogar. När avverkningen har slutförts år 1982 eller tidigare kan skogscentralen dock inte förplikta till nämnda åtgärder, utan skyldigheten enligt lagen om enskilda skogar förfaller. Skyldigheten förfaller också, om en i 20 § 2 och 3 mom. i denna lag avsedd överenskommelse om korrigerande åtgärder inte har ingåtts före ett datum om vilket stadgas genom förordning eller om inte skogscentralen före ovan avsedda datum har givit ett beslut enligt 20 § 2 mom. i denna lag om korrigerande åtgärder eller vidtagit åtgärder som avses i 3 mom. i nämnda paragraf,

3) lagen om enskilda skogar tillämpas på de skyldigheter att vidta åtgärder för iståndsättning av skog eller åstadkommande och tryggnad av återväxt som hänför sig till de i lagen om enskilda skogar avsedda förordnandena och avtalen om fredning av skog. De fredningar av skog som följer de nämnda förordnandena och avtalen upphör när denna lag träder i kraft,

4) de skogsskövlingensärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft slutbehandlas i enlighet med lagen om enskilda skogar, om en talan enligt 12 § 2 mom. lagen om enskilda skogar har anhängiggjorts vid en tingsrätt eller om skogsnämnden eller, från den 1 mars 1996, skogscentralen med stöd av 5 § lagen om enskilda skogar

har utfärdat ett avverkningsförbud i ärendet eller fredat skog temporärt innan denna lag trätt i kraft. Sedan denna lag trätt i kraft fredas dock inte skog genom förordnande eller avtal om fredning av skog. På ett förfarande som strider mot ett avverkningsförbud tillämpas stadgandena i lagen om enskilda skogar. I stället för en förverkandepåföljd enligt 10 § 3 mom. i nämnda lag kan dock utdömas en i 19 § i denna lag avsedd förverkandepåföljd när en tillämpning av sistnämnda paragraf leder till ett slutresultat som är lindrigare för den som saken gäller.

5) till den del stadgandena i lagen om enskilda skogar skall iakttas enligt 1—4 punkten skall skogscentralen alltjämt föra de förteckningar som avses i 11 § lagen om enskilda skogar, och på förteckningarna tillämpas stadgandena i 2 mom. i nämnda paragraf,

6) om någon avverkningsanmälan inte har gjorts på det sätt som lagen om enskilda skogar kräver för en avverkning som har utförts innan denna lag trätt i kraft, utdöms straff enligt lagen om enskilda skogar,

7) ingen anmälan om användning av skog behöver göras i fråga om avverkningar som har inletts före denna lags ikraftträdande och som slutförs före en tidpunkt som stadgas

genom förordning, om en avverkningsanmälan enligt 7 § 1 mom. lagen om enskilda skogar har gjorts eller om det är fråga om avverkning enligt en avverknings- och förnyelseplan som avses i nämnda lagrum, och

8) oberoende av en avverknings- och förnyelseplan som godkänts eller en skogsbruksplan som granskats så som avses i 2 § 3 mom. lagen om enskilda skogar skall vid avverkning och skogsförnyelse iakttas stadgandena i denna lag efter att denna lag trätt i kraft.

29 §

Övriga övergångsstadganden

På avverkningar som före denna lags ikraftträdande har utförts på det skydds-skogsområde och de skyddsområden som avses i lagen om skyddsskogar tillämpas, med undantag för straffstadgandena, stadgandena i den lag om skyddsskogar upphävs. I stället för en förverkandepåföljd enligt 10 § 3 mom. i nämnda lag kan dock utdömas en i 19 § i denna lag avsedd förverkandepåföljd när en tillämpning av sistnämnda paragraf leder till ett slutresultat som är lindrigare för den som saken gäller.

2.

Lag

om finansiering av hållbart skogsbruk

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

För åtgärder som främjar en hållbar skötsel och användning av skogarna i enlighet med skogslagen (/) anvisas av anslag som årligen upptas i statsbudgeten finansiering i form av stöd och lån detta, så som stadgas i denna lag.

Åtgärder som avses i 1 mom. är

- 1) tryggnad av virkesproduktionens uthållighet,
- 2) upprätthållande av skogarnas biologiska mångfald,
- 3) projekt för vård av skogsnaturen, samt
- 4) övriga främjande åtgärder som stöder sådan verksamhet som avses i 1—3 punkten.

2 §

Finansieringsmottagare

Finansiering kan på ansökan beviljas enskilda markägare. För åtgärder enligt 1 § 2 mom. 4 punkten kan finansiering på ansökan beviljas också andra sökande än enskilda markägare, om de åtgärder som finansieras främjar en hållbar skötsel och användning av enskilda skogar. För ändamål enligt 1 § 2 mom. 3 punkten kan medel användas utan ansökan genom beslut av skogscentralen.

Med enskilda markägare avses fysiska personer samt sådana bolag, andelslag eller andra sammanslutningar, som utgörs av fysiska personer, eller stiftelser vilkas huvudsyfte är att idka gårds- eller skogsbruk, samt delägarlag för samfällad skog och delägarlag för i lagen om samfälligheter (758/89) avsedda samfälligheter.

Vad som i 1 och 2 mom. stadgas om enskilda markägare kan i fråga om stöd tillämpas också på dem som innehar en arrende-

rätt, en nyttjanderätt som baserar sig på testamente, en efterlevande makes besittningsrätt, en pensionsrätt eller någon motsvarande rättighet, som härstammar från en i 1 mom. avsedd markägare.

En förmyndare får på den omyndigas vägnar utan förmyndarnämndens och domstolens tillstånd teckna ett lån enligt denna lag för vilket den omyndigas fastighet utgör pant.

3 §

Planskyldighet

Finansieringen av åtgärder som avses i denna lag skall basera sig på en på behörigt sätt uppgjord plan.

Med tanke på åtgärder som avser en markägare skall över de olika åtgärderna utarbetas en sådan plan som spänner över flera år (*handlingsplan*). För sådan iståndsättningsdikning och sådant byggande av skogsväg som genomförs som ett samfällt projekt samt, så som stadgas genom förordning, på särskilda grunder även för annan åtgärd kan finansiering dock beviljas på grundval av en plan över en enskild åtgärd (*åtgärdsplan*).

Vederbörande ministerium meddelar närmare allmänna föreskrifter om planerna och deras innehåll.

4 §

Begränsningar som gäller finansieringen

Finansiering får inte användas för ett arbete som har föranletts av en i enlighet med lagen om enskilda skogar (412/67) konstaterad skövling av skog.

Finansiering får inte heller användas för ett arbete eller en åtgärd som åligger markägaren enligt

1) skogsförbättringslagen (140/87) eller motsvarande tidigare lag eller 38 § i denna lag,

2) lagen om iståndsättning av underproduktiva skogar i Lappland (1057/82), eller

3) skogslagen, utom vad gäller åtgärder enligt 6 § 1 mom. 1 c punkten och 19 § i denna lag.

Finansiering får dessutom inte användas för ett arbete eller en åtgärd som har föranletts av verksamhet vilken konstaterats strida mot skogslagen, eller som inte överensstämmer med vad som stadgas i skogslagen eller någon annanstans.

Anslag som anvisats för denna lags syften får inte användas till ersättningar som betalas på basis av ett för viss tid ingånget avtal om fredning av ett område enligt 25 § naturvårdslagen (/) eller till ersättningar om vilka stadgas i 53 eller 55 § i nämnda lag eller om vilka i övrigt stadgas särskilt, inte heller till ersättningar som baserar sig på motsvarande stadganden som föregått de nämnda stadgandena.

2 kap.

Tryggande av virkesproduktionens uthållighet

5 §

Arbetslag

I avsikt att trygga skogarnas uthållighet i virkesproduktionshänseende och deras livskraft kan finansiering beviljas för följande arbeten som främjar skötseln och användningen av skogarna:

- 1) skogsförnyelse,
- 2) hyggesbränning,
- 3) vård av ungskog,
- 4) tillvaratagande av energivirke,
- 5) skogsvitaliseringsgödsling,
- 6) iståndsättningsdikning, samt
- 7) byggande av skogsväg.

6 §

Definiering av arbetslagen

I denna lag avses med

- 1) *skogsförnyelse*
 - a) beskogning av ett område som lämpar sig för virkesproduktion och är avsett att tas i användning för skogsbruksändamål,
 - b) främjande av naturlig förnyelse på ett skyddsskogsområde och ett skyddssområde samt
 - c) åtgärder som behövs för åstadkommande av återväxt efter en förnyelseavverkning i

skog som är virkesfattig eller där trädbeståndet är av ringa värde, i de fall om vilka stadgas genom förordning,

2) *hyggesbränning* sådan bränning av avverkningsrester och ytvegetation som utförs antingen i samband med skogsförnyelse enligt 1 punkten eller som en separat åtgärd,

3) *vård av ungskog* röjning och gallring av plantbestånd och ungskog samt stamkvistning av kvalitetsträd, förutsatt att i samband med åtgärderna på området inte fås en som stämplingspost säljbar mängd virke som uppfyller kvalitets- och måttkraven för kommersiellt gångbart gagnvirke,

4) *tillvaratagande av energivirke* hopsamling och skogstransport av virke som fälls i samband med vård av ungskog för att överlåtas till energianvändning,

5) *skogsvitaliseringsgödsling* gödsling av skogar vilkas utveckling trots skogsvårdsåtgärder avtar på grund av obalans mellan näringsämnena i marken och som genom gödsling kan fås att återhämta sig,

6) *iståndsättningsdikning* rensning av dikenätet i ett tidigare dikat område, grävning av kompletteringsdiken i den utsträckning det tekniska genomförandet av iståndsättningsdikningen eller vattenvården förutsätter samt utförande av arbeten och uppförande och iståndsättning av anordningar eller konstruktioner som behövs med tanke på trafikförbindelserna eller miljövården eller av andra skäl, och med

7) *byggande av skogsväg* byggande av en i 5 § 2 mom. lagen om enskilda vägar (358/62) avsedd skogsväg, grundlig förbättring av en väg som byggts som skogsväg och finansierats med skogsförbättringspengar samt byggande eller grundlig förbättring av en särskild upplagsplats som ansluter sig till en skogsväg eller behövs för skogsbruket och av en väg som för till ett utvaltningsställe.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare allmänna föreskrifter om avgränsning av arbetslagen och om deras innehåll.

7 §

Allmänna krav på arbetena

Arbetena skall inom ramen för varje område och arbetslag i första hand inriktas på de objekt som är ändamålsenligast med avseende på virkesproduktionens uthållighet.

Arbetena skall vara ändamålsenliga med tanke på ekonomin, vården av skogsnaturen och miljön liksom även miljön bevarandet av skogarnas biologiska mångfald, och de får inte medföra sådana olägenheter för den övriga miljön som rimligen kan undvikas. Arbetena skall, om möjligt, koncentreras så, att de kan genomföras på det sätt som är mest förmånligt i ekonomiskt avseende.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare allmänna föreskrifter om de allmänna kraven på arbetena.

8 §

Finansiering av arbetena

Kostnaderna för anskaffning av frön, planter och andra nödvändiga förnödenheter för skogsodling samt kostnaderna för försäkringar som behövs vid hyggesbränning kan i sin helhet finansieras genom stöd. Även kostnaderna för planering av arbetena kan i sin helhet finansieras genom stöd på grunder som vederbörande ministerium fastställer. Om finansiering av kostnader med miljöstöd stadgas dessutom i 19 §.

För finansiering av andra kostnader än de som avses i 1 mom. (*verkställighetskostnader*) kan antingen stöd eller lån beviljas för sådan iståndsättningsdikning och sådant byggande av skogsväg som genomförs som ett samfällt projekt, medan enbart stöd kan beviljas för andra arbeten.

Lånebeslut som skogscentralen fattar enligt denna lag inom ramen för sina befogenheter är, om inte något annat stadgas, bindande för staten, som är part i kreditförhållandet.

9 §

Finansieringsbelopp och finansieringsgrunder

För bestämmande av storleken på stödet för verkställighetskostnader indelas landet i zoner. Stödets maximibelopp är 70 procent av de faktiska kostnaderna eller av de motsvarande genomsnittliga kostnader som vederbörande ministerium årligen fastställer. Vid tillvaratagande av energivirke är stödets maximibelopp dock ett av vederbörande ministerium fastställt markbelopp per kubikmeter fast mått som överlåtit för energianvändning.

Lån för finansiering av åtgärder som skall vidtas kan beviljas till ett belopp som mot-

svarar antingen de faktiska kostnaderna eller de genomsnittliga kostnader som vederbörande ministerium fastställer.

Om de kostnader som skall finansieras och bestämmande av de genomsnittliga kostnaderna samt om zonerna och de stödprocenter som skall tillämpas i dem stadgas genom förordning. Genom förordning kan också stadgas att stödprocenten, utom vid sysselsättningsarbeten enligt 11 §, skall sänkas när den handlingsplan sökanden uppvisar inte grundar sig på en aktuell lägenhetsbaserad skogsbruksplan (*skogsbruksplan*) som skogscentralen har granskat i fråga om åtgärder enligt denna lag.

10 §

Passiva delägare i samfällda projekt

Vid sådan iståndsättningsdikning och sådant byggande av skogsväg som utförs som ett samfällt projekt kan stöd enligt 8 § beviljas också den som erhåller en fördel utan att ha yrkat dikning eller vägbygge eller utan att ha förenat sig om ett sådant yrkande men som vid diknings- eller vägförrättningen har ålagts att delta i projektet.

11 §

Finansiering av sysselsättningsarbeten

För vård av ungskog som genomförs i enlighet med av det i sysselsättningsärenden behöriga ministeriet meddelade anvisningar om användningen av arbetskraft och med sysselsättningsmedel vilka det ovan avsedda ministeriet anvisat det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet (*sysselsättningsarbete*) kan stöd beviljas till högst 80 procent av verkställighetskostnaderna. För tillvaratagande av energivirke kan stöd för sysselsättningsarbete beviljas till ett av det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet fastställt markbelopp per kubikmeter fast mått.

12 §

Lånevillkor

Lån skall tills vidare återbetalas med 12 procents annuiteter, om inte lånet på grundval av ett genom förordning stadgat minimibelopp för annuiteterna skall återkrävas med större annuiteter än de nu nämnda.

Av annuiteten räknas som låneränta tills vidare fyra procent på det utestående kapitalet. Återstoden av annuiteten räknas som amortering.

När lån beviljas eller återkrävs behandlas de fastigheter som ingår i ett och samma skogsförbättringsprojekt och tillhör en och samma markägare som en helhet så länge fastigheterna är i samma ägares ägo.

Om minimibeloppet för lån som beviljas, om dröjsmålsränta, om den tidpunkt då betalningen av annuiteter skall börja, om uppörd av annuiteterna, samt om extra amortering av fordran och om övriga lånevillkor stadgas genom förordning.

Utan hinder av vad som i övrigt stadgas om återbetalning av lån kan statsrådet fastställa grunder enligt vilka det utestående beloppet av lånekapitalet kan sänkas, om den betalningsskyldige återbetalar hela det utestående lånekapitalet på en gång.

13 §

Ansvar för statens fordran

En fastighet utgör så som stadgas i 20 kap. jordabalken (540/95) pant för återbetalningen av lån som har beviljats för fastigheten och räntan på det.

Av ett delägarlag för samfällad skog krävs varken i 1 mom. avsedd eller annan säkerhet. För statens fordran som hänför sig till ett område som enligt lagen om samfälligheter och för räntan på sådan fordran skall ställas en av skogscentralen godkänd säkerhet.

Om en samfällad skog delas mellan delägarlägenheterna eller säljs till förmån för delägarna och om delägarlaget för den samfällda skogen har försummat att betala statens fordran, blir varje delägarlägenhet i enlighet med 20 kap. jordabalken pant för den del av fordran och räntan som motsvarar delägarlägenhetens andel av den samfällda skogen.

När ett i 5 § lagen om samfällda skogar (37/91) avsett tillstånd att dela eller sälja samfällad skog har beviljats, kan skogscentralen bestämma att statens fordran hos delägarlaget för den samfällda skogen och ränta på denna fordran genast skall förfalla till betalning.

14 §

Ändring av en inskrivning av panträtt och rättelse av statens fordran

Skogscentralen kan samtycka till att en inskrivning i en fastighet som i enlighet med 13 § 1 eller 3 mom. utgör pant ändras eller avförs i fråga om en fastighet som bildats genom delning. Samtycke kan ges bara om indrivningen av statens fordran inte äventyras till följd av att panträtten upphör.

Om fördelningen av kostnaderna för ett projekt konstateras vara felaktig, och den inte har fastställts med stöd av någon annan lagstiftning, kan skogscentralen rätta den. Före rättelsen skall de vilkas rätt kan påverkas av åtgärden ges tillfälle att bli hörda. Vid rättelsen får lånebeloppet ökas endast till den del lånet inte har förfallit till betalning.

Om ändringar i skyldigheten att delta i kostnaderna för ett projekt enligt denna lag föreskrivs med stöd av någon annan lag, kan skogscentralen på ansökan ändra fördelningen av det statliga lån som hänför sig till fastigheten, till den del lånet inte har förfallit till betalning.

15 §

Vård- och underhållsskyldighet

En markägare som har dragit nytta av skogsförnyelse, iståndsättningsdikning eller byggande av skogsväg är skyldig att i 15 år efter att den för projektet beviljade finansieringen betalats i dess helhet dra försorg om skötseln och underhållet av det område eller den skogsväg som åtgärden har omfattat. När äganderätten till en fastighet eller något annat område övergår till en ny ägare övergår på denne också vård- och underhållsskyldigheten. Om de åtgärder som ingår i vård- och underhållsskyldigheten stadgas genom förordning.

Skogscentralen övervakar att vård- och underhållsskyldigheten fullgörs. Om skötseln av ett skogsförnyelseområde eller ett nyttoområde för iståndsättningsdikning eller underhållet av en skogsväg har försumrats, skall skogscentralen uppmana den vård- och underhållsskyldiga att inom utsatt tid rätta till sin försummelse..

Om en åtgärd på grund av en försummelse som avses i 2 mom. hotar att förlora en av-

sevärd del av sin betydelse och markägaren inte inom den utsatta tiden har följt uppmaningen att utföra det försummade, kan skogscentralen besluta att säga upp lånet att återbetalas genast och att det för åtgärden beviljade stödet skall återbetalas helt eller delvis och att vård- och underhållsskyldigheten skall upphöra.

Stödet återkrävs hos den som under tiden som ägare har försummat sin vård- och underhållsskyldighet. Lånet indrivs hos gäldenären eller tas ur den fastighet som utgör pant, oberoende av under vems tid som ägare vård- och underhållsskyldigheten har försumrats. Finansieringsmottagaren kan åläggas en påföljd enligt 29 § när mottagaren har försummat sin skyldighet.

16 §

Ändring av områdesanvändningen

Om en markägare har börjat använda ett skogsförnyelseområde eller ett nyttoområde för iståndsättningsdikning på ett sådant sätt att områdets användning för skogsbruksändamål till väsentliga delar förhindras, skall skogscentralen, efter att ha fått vetskap om saken, bestämma att lånet genast skall återbetalas för områdets del. Om femton år inte har förflutit sedan stödet betalats i dess helhet, kan skogscentralen bestämma att det stöd som beviljats för området, med undantag av miljöstöd enligt 19 § 1 mom., skall återbetalas till staten helt eller delvis. Vård- och underhållsskyldigheten beträffande området upphör efter att skogscentralen har fattat ett här avsett beslut. Stödet återkrävs hos den under vars tid som ägare områdesanvändningen har ändrats. Lånet indrivs hos gäldenären eller tas ur den fastighet som utgör pant, oberoende av under vems tid som ägare användningen har ändrats.

17 §

Ändring av äganderätten

Om äganderätten till en fastighet har övergått till en sammanslutning eller en stiftelse som enligt 2 § inte får beviljas lån, skall skogscentralen, sedan den har fått vetskap om saken, bestämma att lånet för fastighetens del genast skall återbetalas.

18 §

Förlust av nyttan

Om en markägare på grund av förödelse i naturen, en skogsbrand eller någon annan orsak som inte beror på markägaren eller på grund av skador till följd av åtgärder som behövs för att förhindra skada, till väsentliga delar har förlorat den ekonomiska fördelen av en skogsförnyelse, iståndsättningsdikning eller skogsväg som har finansierats med statsmedel, och om det inte är ändamålsenligt att på nytt genomföra arbetet enligt denna lag, kan skogscentralen på ansökan besluta att vård- och underhållsskyldigheten för det område eller den skogsväg som har utsatts för förödelserna eller åtgärden skall upphöra och att åtgärder för indrivning av lånet inte skall vidtas.

Om sådan ekonomisk fördel som avses i 1 mom. går förlorad till följd av åtgärder enligt 1 § 2 mom. 2 och 3 punkten eller inskränkningar i användningen eller åtgärdsförbud som på grundval av olika lagar gäller området eller vägen, kan skogscentralen på ansökan besluta att vård- och underhållsskyldigheten för området eller skogsvägen upphör och, ifall den förlorade nyttan inte har ersatts i övrigt, att åtgärder för indrivning av lånet inte skall vidtas.

3 kap.

Stöd för upprätthållande av skogarnas biologiska mångfald

19 §

Miljöstöd

När upprätthållandet av skogens biologiska mångfald, naturvärden eller någon annan skogsanvändning än sådan som hänför sig till virkesproduktion beaktas vid skötsel- eller skogsanvändningsåtgärder i större utsträckning än vad skogslagen ålägger markägaren eller vad som bestäms med stöd av 7 § i denna lag, kan de merkostnader och ekonomiska förluster detta åsamkar markägaren finansieras helt eller delvis med statsmedel (*miljöstöd*). Miljöstöd kan dock inte beviljas när den minskning av skogsavkastningen eller det ekonomiska bortfall av annat slag som beror på upprätthållande av

mångfalden är ringa så som avses i 11 § 1 mom. skogslagen.

Det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet kan meddela närmare allmänna föreskrifter om miljöstödet.

4 kap.

Vård av skogsnaturen

20 §

Planering och verkställande av projekt

Som separata projekt för vård av skogsnaturen kan planeras och genomföras

1) sådana arbeten för vård och iståndsättning av viktiga livsmiljöer som sträcker sig över flera lägenhetsområden,

2) kartläggning av livsmiljöer som är viktiga med tanke på mångfalden och avses i 10 § 2 mom. skogslagen,

3) arbeten för iståndsättning av skog som är betydande med tanke på landskapsvärden i ekonomiskogar,

4) tömning av sedimenteringsbassänger för skogsdikningsområden eller förhindrande eller avhjälpande av vattendragsolägenheter som skogsdikningar har medfört, om åtgärden är av större betydelse än vanligt för värden av vattnen och vattennaturen och om kostnaderna inte kan anvisas någon som orsakat dem,

5) återställande av skogsdikningsområden på områden med viktiga naturvärden, samt

6) andra regionalt betydande projekt som motsvarar de ovan nämnda och betonar värden av skogsnaturen samt skogligt mångbruk och skogarnas landskaps-, kultur- och rekreationsvärden.

Projektet för vård av skogsnaturen planeras och genomförs av skogscentralen eller under dess tillsyn. De arbeten som ingår i projekten skall planeras i samarbete med markägaren, och utförandet av arbetena försätter markägarens samtycke.

21 §

Finansiering av projekt

Skogscentralen beslutar om användningen av medel för projektfinansiering inom ramen för de medel skogscentralen anvisats för än-

damålet, med beaktande av den övriga finansiering som eventuellt står till buds för ändamålet.

5 kap.

Övriga främjande åtgärder

22 §

Åtgärder som kan finansieras

I fråga om de övriga främjande åtgärder som avses i 1 § 2 mom. 4 punkten kan finansiering beviljas för

1) uppgörande av handlingsplaner enligt 3 § 2 mom.,

2) bekämpning av rotticka,

3) rättande av oförutsedda fel,

4) ersättande av skador, samt

5) försöks- och utredningsverksamhet som främjar en hållbar skötsel och användning av privatskogarna.

Med fel och skador avses fel och skador i anknytning till åtgärder som finanserats enligt denna lag.

23 §

Beloppet av stöd

Kostnaderna för uppgörande av de handlingsplaner som avses i 3 § 2 mom. kan helt finansieras med stöd på grunder som vederbörande ministerium fastställer.

För bekämpning av rotticka i riskområden för utbredning av rotticka kan den som utför avverkningsarbete beviljas stöd till ett belopp som motsvarar kostnaderna för bekämpningsmedel.

Om stödet för försöks- och utredningsverksamhet beslutar vederbörande ministerium på grundval av ansökningar som riktats till ministeriet.

Kostnaderna för rättande av fel och ersättande av skador kan helt och hållet finansieras med statligt stöd enbart om det bedöms vara skäligt med hänsyn till sakens art eller kostnaderna och det inte är fråga om uppsåtlig handling eller oaktsamhet.

6 kap.

Ansökan om samt beviljande, betalning och återkrav av finansiering samt påföljderna av detta

24 §

Ansökan och beviljande

Finansiering för i 2 kap. avsedda arbeten som tryggar virkesproduktionens uthållighet, miljöstöd enligt 3 kap. och finansiering för övriga främjande åtgärder enligt 22 § 1 mom. 1—4 punkten söks hos skogscentralen.

Till ansökan skall fogas en utredning över den åtgärd för vilken finansiering söks samt en plan jämte behövliga utredningar så som stadgas närmare genom förordning.

Skogscentralen avgör inom ramen för de anslag som ställts till dess förfogande ansökningarna om beviljande av medel för ändamål vilka avses i 1 mom. Skogscentralen skall samtidigt besluta om den tidpunkt före vilken de i finansieringsbeslutet ingående åtgärderna skall genomföras.

Om en konsekvensbeskrivning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/94) skall uppgöras över den planerade åtgärden, får ett beslut om beviljande av statsmedel inte fattas förrän skogscentralen har fått nämnda konsekvensbeskrivning till sitt förfogande. Om beskrivningen innehåller sådana uppgifter om miljökonsekvenserna som behövs för tillämpningen av denna lag, skall det inte krävas en ny utredning till denna del.

När skogscentralen beslutar om finansiering av åtgärder skall den beakta de begränsningar som följer av 9, 29—35, 47—49, 55 och 56 §§ samt 10 kap. naturvårdslagen. Om det remissförfarande som hänför sig till beslutsfattandet stadgas genom förordning.

25 §

Program som Europeiska unionen delfinansierar

När det är fråga om finansiering av arbeten enligt denna lag inom ramen för program som Europeiska unionen delfinansierar kan för åtgärder som avses i 1 § 2 mom. beviljas stöd enligt denna lag som en i pro-

grammen förutsatt nationell delfinansiering.

Utän hinder av vad som stadgas i denna lag skall vid beviljandet av stöd för åtgärder som Europeiska unionen delfinansierar iaktas vad som i Europeiska gemenskapernas rättsakter bestäms eller vad som i beslut som Europeiska unionens institutioner har utfärdat med stöd av dem föreskrivs eller vad som i lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket (1303/94) stadgas om förutsättningarna för beviljande av stöd, om stödbeloppet samt om återkrav av stödet och andra villkor.

26 §

Utbetalning av stöd och lån

Ett beviljat stöd eller lån betalas i enlighet med finansieringsbeslutet i en eller flera poster. I finansieringsbeslutet skall dock bestämmas att minst en fjärdedel av det beviljade stödet eller lånet skall betalas ut först efter att stödtagaren har givit en skriftlig anmälan om att de åtgärder som anges i ansökan har slutförts (*verkställighetsanmälan*).

27 §

Indragning och ändring av finansiering

Den skogscentral som har givit ett finansieringsbeslut kan dra in finansieringen eller ändra beslutet därom till den del arbetet inte har utförts, om det är uppenbart att det område som är föremål för arbetet kommer att börja användas så att målet för arbetet till väsentliga delar inte uppnås.

28 §

Återkrav av finansieringen

Skogscentralen skall besluta att finansieringen indras, ett redan utbetalt stöd återkrävs till staten eller ett lån sägs upp, om finansieringen har använts för något annat ändamål än den beviljats för eller om finansieringsmottagaren har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligt inverkat på beviljandet eller betalningen av finansieringen eller i övrigt förfarit svikligt, till den del nämnda förfarande har inverkat på beviljandet av finansieringen och på dess belopp.

Skogscentralen kan också besluta att finansieringen indras helt eller delvis eller att

stödet återkrävs eller lånet sägs upp på grunder som statsrådet bestämmer närmare genom beslut, om

1) finansieringen har beviljats på annars felaktiga grunder,

2) villkoren i beslutet om beviljande av finansiering eller i en handling som legat till grund för beslutet inte har iakttagits, eller

3) det finns något därmed jämförbart välgående skäl att indra eller återkräva finansieringen eller säga upp lånet.

Finansieringsmottagaren skall omedelbart underrätta skogscentralen om en sådan förändring i omständigheterna som kan leda till en i 2 mom. avsedd påföljd. Samma anmälningsplikt åligger den hos vilken statsfinansieringen kan återkrävas enligt 15—17 §§.

Med undantag för uppsägning av lån får inte på grundval av denna paragraf bestämmas att finansiering skall återkrävas efter att tio år har förflutit sedan finansieringen beviljades.

Stadgandena i 1, 2 och 4 mom. i denna paragraf tillämpas inte när det är fråga om en sådan grund för återkrav som avses i 15—17 §§.

29 §

Påföljder av återkrav

Om ett lån sägs upp enligt 15 § eller 28 § 1 eller 2 mom. eller 15 §, kan hos låntagaren dessutom uppbäras ett belopp som motsvarar den erhållna ränteförmånen, så som närmare bestäms i ett beslut av statsrådet.

Om finansieringsmottagaren uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har försummat den vård- och underhållsskyldighet som avses i 15 § eller förfarit så som anges i 28 § 1 mom., och fyra år inte har förflutit sedan ett sådant förfarande, kan beloppet av det stöd som återkrävs eller av den ränteförmån som avses i 1 mom. höjas med högst 20 procent eller, ifall det är fråga om synnerligen grovt förfarande, med högst 100 procent.

I fråga om fortgående eller upprepade gärningar börjar den preskriptionstid om fyra år som avses i 2 mom. löpa den dag då missbruket har upphört. I fråga om fleråriga program enligt Europeiska gemenskapernas rättsakter fortgår preskriptionstiden dock till dess programmet slutligt har upphört. Tiden för verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut som gäller en påföljd är tre år.

Genom förordning stadgas närmare om när ränta kan påföras för stöd som återkrävs och för en ränteförmån som uppbärs och om när ränta kan påföras enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen (633/82). Genom förordning stadgas dessutom om dröjsmålsränta för statens fordran som skall betalas.

30 §

Tvångsindrivning

Till betalning förfallna annuiteter på lån får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61). Finansiering som enligt denna lag skall återkrävas till staten eller andra prestationer som skall betalas till staten får indrivnas i utsökningsväg i nämnda ordning, utan hinder av eventuellt ändringsökande. Besvärinstansen kan dock förbjuda utsökning eller bestämma att en sådan skall avbrytas.

7 kap.

Styrning och tillsyn

31 §

Allokering av medel

Vederbörande ministerium beslutar årligen om allokeringen av medel för åtgärder enligt denna lag och ställer medlen till skogscentralens förfogande mot redovisning.

I beslutet skall företes en plan över anslagsanvändningen, och vid utarbetandet skall beaktas förhållandena och sysselsättningssynpunkter i landets olika delar samt de regionala särdragen och särskilda behoven som anges i de regionala målprogram för skogsbruket som avses i 4 § skogslagen.

32 §

Styrning av och tillsyn över verksamheten

Vederbörande ministerium meddelar allmänna föreskrifter och anvisningar om verksamheten enligt denna lag samt utövar tillsyn över verksamheten och användningen av statsmedel.

Skogscentralen skall inom sitt verksam-

hetsområde utöva tillsyn över verksamhet enligt denna lag och över användningen av statsmedel, varvid den skall iaktta vad som i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/95) eller någon annan stans stadgas eller bestäms om skötseln av dessa uppgifter.

8 kap.

Särskilda stadganden

33 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som skogscentralen har fattat enligt denna lag får sökas genom besvär hos länsrätten. Länsrättens behörighet bestäms i enlighet med inom vilken länsrättsdomkrets huvuddelen av den ifrågavarande skogsbruksmarken är belägen. På sökande av ändring tillämpas vad lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) stadgar om sökande av ändring i beslut av förvaltningsmyndighet.

Länsrätten behandlar också en i 2 § lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden (200/66) avsedd klagan över ett beslut av skogscentralen. I övrigt gäller angående extraordinärt ändringssökande i skogscentralens beslut vad lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden stadgar.

Om besvärinstansen eller skogscentralen anser det behövt eller om markägaren det yrkar, skall syn förrättas i ärenden som avses i 15, 16, 18 och 19 §§, 22 § 1 mom. 3 och 4 punkten samt 27 §. Syn förrättas av den synenämnd som avses i 15 § lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral.

34 §

Stödets skattepliktighet

Förmåner som erhålls enligt denna lag är inte skattepliktiga.

35 §

Lagens verkställighet

Vederbörande ministerium handhar ledningen av och tillsynen över verkställigheten av denna lag.

36 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

9 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .
Genom denna lag upphävs skogsförbättringslagen av den 13 februari 1987 (140/87) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

38 §

Övergångsstadganden

Medel som anvisats för denna lags syften får till utgången av 1999 användas i enlighet med den skogsförbättringslag som upphävs för finansiering av sådana skogsförbättringsprojekt beträffande vilka en plan godkänts innan denna lag stadfästes och publicerades eller ett finansieringsbeslut givits innan denna lag träder i kraft, samt för finansiering av ett sådant skogsförbättringsarbete som har inletts innan denna lag träder i kraft och som har utförts utan en plan som skogs-nämnden eller skogscentralen har godkänt i förväg och beträffande vilket slututredningen, vilken omfattar ansökan om finansiering, har tillställts skogscentralen senast före utgången av 1997.

Medel som i statsbudgeten har beviljats för att användas för syften som den skogsförbättringslag som upphävs har, får användas också för denna lags syften.

I fråga om rättigheter och skyldigheter som uppkommit på grundval av den skogsförbättringslag som upphävs, liksom arbeten som har finansierats på grundval av nämnda lag, skall iakttagas de stadganden som gällde när denna lag trädde i kraft. Detta gäller dock inte de organ och förfaranden på vilka, stadgandena i denna lag kan tillämpas också när skogsförbättringslagens stadganden tillämpas i övrigt.

Vad som stadgas i 10, 11, 15, 16, 18, 19, 25, 26 och 28—30 §§ kan tillämpas också på de fall där man i övrigt tillämpar de stadganden som gällde när denna lag trädde i

kraft. Stadgandena i 28 och 29 §§ tillämpas dock inte på de fall där finansieringsbeslutet har givits innan denna lag stadfästes och publicerats.

3.

Lag**om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen, sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1995 (1010/95), som följer:

48 kap.

Om miljöbrott

1 §

Miljöförstöring

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom.-börjar göra ändringar i miljön i strid med

byggnadslagen (370/58), vattenlagen (264/61) eller marktäktslagen (555/81) eller avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen eller i strid med stadganden, allmänna eller särskilda föreskrifter eller planer eller tillstånd som har utfärdats med stöd av dessa, så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 10 maj 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Antti Kalliomäki*

3.

Lag**om ändring av 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 48 kap. 1 § 3 mom. strafflagen, sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1995
(1010/95), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

48 kap.

Om miljöbrott

1 §

Om miljöförstöring

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom. börjar göra ändringar i miljön i strid med lagen om skyddsskogar (196/22), byggnadslagen (370/58), vattenlagen (264/61) eller marktäktslagen (555/81) eller avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen eller i strid med stadganden, allmänna eller särskilda föreskrifter eller planer eller tillstånd som har utfärdats med stöd av dessa, så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom. börjar göra ändringar i miljön i strid med byggnadslagen (370/58), vattenlagen (264/61) eller marktäktslagen (555/81) eller avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen eller i strid med stadganden, allmänna eller särskilda föreskrifter eller planer eller tillstånd som har utfärdats med stöd av dessa, så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

Denna lag träder i kraft den 199 .

